

Кердівар Н. І.
Турбарова Н. К.

УКРАЇНСЬКІ ВІДМІНКИ
Робочий зошит

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Н. І. Кердівар, Н. К. Турбарова

УКРАЇНСЬКІ ВІДМІНКИ

Робочий зошит

Одеса – 2020

УДК: 81'366.54=161.2(075.9)

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 1 від 31 серпня 2020)

Рецензенти:

Бондаренко І. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри довузівської підготовки Одеського національного морського університету.

Панькевич О. О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету.

Кердівар Н. І., Н. К. Турбарова. Українські відмінки. Робочий зошит. Одеса
Вид-во Букаєв В. В, 2020. 266 с.

Робочий зошит з української мови як іноземної (елементарний рівень) – це навчальний посібник, що рекомендовано для іноземних слухачів підготовчих відділень гуманітарних спеціальностей з українською мовою навчання. Робочий зошит містить практичні вправи для систематизації й удосконалення набутих теоретичних знань, в яких відпрацьовуються синтаксичні конструкції всіх відмінкових парадигм. Наявні таблиці й мовленнєві форми, що формують навички правильного вживання іменників, прикметників й займенників у синтаксичних конструкціях відмінків української мови.

© Н. І. Кердівар, Н. К. Турбарова, 2020
© «Університет Ушинського», 2020

ВСТУП

Навчальний посібник «Українські відмінки. Робочий зошит» рекомендований іноземним слухачам підготовчих відділень гуманітарних спеціальностей з українською мовою навчання, які вивчають дисципліну «Українська мова як іноземна». Водночас посібник буде корисний викладачам, які працюють з іноземними громадянами під час проведення практичних занять, організації повторення раніше вивченого матеріалу та самостійної роботи.

Оволодіння українською мовою як засобом спілкування не можливе без знань граматики, особливо на початковому етапі, оскільки саме в цей час закладаються основи володіння мовою, формуються навички граматично правильного оформлення мовлення.

Одним із найбільш складних явищ української граматики є система відмінювання. Засвоєння багатозначності відмінків, різноманіття флексій, принципу словозміни іменників, прикметників, займенників і числівників викликає значні труднощі в інофонів.

Метою даного навчального посібника є систематизація й узагальнення теоретичних знань, отриманих під час навчання; удосконалення практичних навичок використання відмінково-прийменникових форм в усному і писемному мовленні; розвиток практичних умінь самостійної роботи тощо.

Особливості посібника полягають у тому, що він структурований і оформлений як робочий зошит, який заповнюється безпосередньо слухачем підготовчого відділення і перевіряється викладачем.

На титульній сторінці є рядки для запису прізвища й імені інофона, країни, звідки він приїхав, номера групи.

Навчання української мови на початковому етапі відбувається на обмеженому лексичному матеріалі. Здебільшого це загальноживані слова, які належать до тематичних груп, зазначених у навчальній програмі «Українська мова як іноземна».

Посібник включає систему вправ, спрямовану на формування навичок граматично правильного оформлення мовлення, зразки мовлення, малюнки, таблиці, граматичний коментар, доступний слухачам початкового етапу навчання. Послідовність викладу матеріалу зумовлена принципами методики викладання української мови як іноземної. Практичний матеріал подається на синтаксичній основі. Це дає можливість активізувати мовленнєву діяльність інофонів і формувати навички писемного мовлення. Посібник використовується на практичних заняттях з української мови як іноземної з перших днів навчання. Виконання граматичних вправ є необхідною складовою кожного уроку.

Переважає більшість вправ, уміщених у посібник, дозволяє індивідуалізувати роботу слухачів-інофонів і використовувати матеріал посібника як домашнє завдання і для виконання ними самостійної роботи під час підготовки до занять.

Навчальний посібник також буде корисним для повторення граматичного матеріалу й удосконалення мовленнєвих навичок у студентів-іноземців у процесі вивчення української мови як іноземної на I та II курсах.

«Українські відмінки. Робочий зошит» побудовано відповідно до вимог загальноєвропейської мовної компетенції, зазначених у ЄМП (Європейському мовному портфелі, 2001).

ВВОДНО-ФОНЕТИЧНИЙ КУРС

Вправа 1. Назвіть звуки. Якими буквами ці звуки позначаються.

Заповніть таблицю.

[а, м, т, о, к, х, г, е, б, п, у, д, з, ц, и, н, р, с, і]

Голосні	Приголосні

Вправа 2. Назвіть звуки. Якими буквами ці звуки позначаються.

Заповніть таблицю.

[а, м, т, ю, о, к, х, я, г, е, б, п, є, у, д, з, ц, и, є, н, р, ї, с, і, дз]

Голосні	Приголосні

Вправа 3. Утворіть пару: «дзвінкий – глухий»

б	т	дз	ш	г	ч
д	п	дж	х	ж	к
з	ц	г	с		

Вправа 4. Розподіліть слова за моделями, поставте наголос.

 / / / / /

а) карта, парк, кімната, подруга, папка, погода, вікно, багато, мало, фото, марка, брат, мама, мова, вода, давно, дата, тато, дім, тут, хто, кіно, куртка, риба, група, буква, звук, стакан, сумка, ціна, місце, лампа, сік.

 /

/

 /

 /

 /

б) текст, молоко, музика, онук, баба, дід, папір, будинок, дитина, завод, булка, суп, фраза, вона, слово, ваза, зима, далеко, масло, стіл, місто, воно, клас, сад, лампа, один, небо.

 /

 /

 /

 /

 /

 /

в) будинок, пані, студентка, подруга, село, слово, звук, вправа, онука, склад, зразок, тема, секретар, деканат, урок, лікарня, декан, програміст, кава, сад, дорога, там, удома, два, три.

/

/ —

— /

/ — —

— / —

— — /

г) шафа, жук, костюм, дівчина, сніданок, викладач, книжка, підручник, дошка, лист, кабінет, ложка, хліб, чоловік, жінка, ніж, дочка, вулиця, чай, діти, вікно, трамвай, яйце, час, чашка, щастя, щеня, зошит.

/

/ —

— /

/

/

/

д) зошит, учитель, інженер, комп'ютер, крейда, завдання, олівець, стілець, питання, відповідь, сім'я, родина, жінка, бабуся, праворуч, виделка, поруч, навпроти, автобус, тролейбус, таксі, дівчинка, дідусь, хлопчик, прямо, країна, Рая, метро, маля, ім'я.

/

/

/

/

/

/

Вправа 5. Вставте потрібну літеру.

а) О/А: м__ ма, в__ да, д__ вно, м__ ва, д__ та, м__ ти, т__ то, м__ па,
ф__ то, к__ фе, п__ го́да;

б) О/У: гр__ па, ур__ к, п__ др__ га, д__ р__ га, __ дин, м__ л__ ко,
м__ зика, н__ мер, б__ ква, б__ лка, в__ ни, с__ п, б__ дин__ к, с__ мка;

в) И/Е: с__ н, т__ л__ фон, с__ р, з__ ма, ц__ рк, с__ стра, __ кономіст,
студ__ нт, ном__ р, д__ т__ на, т__ ма, д__ кан;

г) И/І: с__ к, м__ сто, ст__ л, д__ д, буд__ нок, с__ р, пап__ р, л__ кар,
кн__ га, ауд__ тор__ я, словн__ к, стор__ нка, в__ кно, пом__ лка,
в__ кладач, ц__ на, ж__ нка, н__ ж, вул__ ця, щ__ тка, д__ ти, зош__ т,
об__ д, сн__ данок.

Вправа 6. Вставте потрібну літеру.

а) Б/П: __ уква, в__ рава, __ а__ ір, гру__ а, __ аба, лам__ а, __ улка,
__ удинок, __ агато, __ арк, ри__ а;

б) Д/Т: ди__ ина, __ екс__, скла__, __ ема, __ екан, во__ а, __ ата,
са__, с__ у__ ент, __ ам, __ ом, __ орога;

в) Г/Х: __ ата, по__ ода, __ устка, __ ерб, __ рам, __ ітара, дру__,
__ то, ба__ ато, __ олова, доро__ а;

г) Г/К: __ ава, __ уртка, __ урка, __ арта, __ анок, __ рати, __ іно,
мар__ а, пар__, пап__ а, уро__, ві__ но, __ імната, бу__ ва, сі__, __ лас,
ону__, ста__ ан, музи__ а, моло__ о, дале__ о;

д) З/С: __ ад, __ авод, __ има, __ вук, фра__ а, __ ин, __ ир, __ клад,
__ ра__ ок, __ екретар, __ умка, ма__ ло, мі__ то, мі__ це, ва__ а,
му__ ика, __ тіл, кла__, тек__ т, __ автра;

е) Ж/Ш: __ ук, __ афа, __ урнал, __ апка, ча__ ка, зо__ ит, ні__,
__ інка, до__ ка, кни__ ка, гурто__ иток, __ ити, на__, ва__ ;

ж) Ч/Щ: пло__ а, ру__ ка, підру__ ник, у__ итель, виклада__, пла__,
__ ука, __ еня, __ ай, __ ас, ово__ і, __ ітка, прізви__ е, дів__ ина,
хлоп__ ик, кур__ а, __ астя;

з) ДЗ/ДЖ: __ аз, __ воник, __ ем, __ він, __ еркало, __ инси.

Вправа 7. Вставте потрібну літеру.

а) *А/Я*: д__дько, б__бус__, с__д, с__ду, з__вд__нн__,
впр__в__, __удиторі__, св__то, пісн__, л__лька, пит__нн__,
__йце;

б) *У/Ю*: с__д, с__ди, __нак, л__бл__, дз__до, б__лка, подр__га,
__рок, б__динок, ц__кор;

в) *Е/Є*: син__, прізвищ__, с__кр__тар, д__кан, м__тро, мо__,
тво__, студ__нтка, т__кст, т__ма, мор__, пал__ць, с__ло;

г) *И/І*: с__ль, с__к, с__р, м__сто, пом__лка, в__кно, в__но,
кн__га, сн__г, ауд__тор__я, р__ба, д__дусь, д__т__на, ст__л,
ж__нка, гуртож__ток, наш__, зош__т;

д) *Б/‘*: сім__я, хлопец__, ім__я, стілець__, комп__ютер, олівець__,
пал__то, бат__ко, сіл__, хлоп__я, кінець__, дідус__ , учител__,
учен__, ден__, українец__.

Іменник, прикметник, присвійні займенники,

вказівний займенник цей

Рід іменника

В українській мові розрізняють три роди: чоловічий (він), жіночий (вона), середній (воно).

Рід іменників визначаємо за закінченнями.

чоловічий рід (він)	жіночий рід (вона)	середній рід (воно)
хто?	хто?	хто?
студент_ ∅	студентка_ –а	дитя_ –я
викладач_ ∅	бабуся_ –я	теля_ –я
секретар_ ∅	Марія_ –ія	маля_ –я
герой_ ∅		курча_ –а
хлопець_ ∅		дівча_ –а
що це?	що це?	що це?

сті <u>д</u>	∅	книж <u>к</u> а	-а	мор <u>е</u>	-е
пла <u>щ</u>	∅	вулиц <u>я</u>	-я		
ши <u>п</u> ля <u>ч</u> і	ш, щ, ч, ж			моло <u>к</u> о	-о
музе <u>й</u>	∅	аудитор <u>я</u>	-ія	прізви <u>щ</u> е	-е
оліве <u>ць</u>	∅ ь			питан <u>н</u> я	-ння

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

ВІН	ВОНА
дядь <u>к</u> о, бать <u>к</u> о, судд <u>я</u> , Микола <u>а</u>	ні <u>ч</u> , рі <u>ч</u> , любов <u>ь</u> , сі <u>л</u> ь

Вправа 1. Прочитайте слова. Розподіліть їх за родами. Заповніть таблицю:

а) парк, місто, марка, мама, дата, дитина, молоко, тато, вода, вікно, дім, друг, небо, стакан, масло, місце, булка, сад, слово, риба, підручник, папка, будинок, море;

чоловічий рід (він)	жіночий рід (вона)	середній рід (воно)

б) журнал, олівець, яйце, йогурт, метро, аудиторія, хірург, лікар, студентка, брат, дідусь, село, басейн, паспорт, викладач, наголос, сторінка,

радіо, країна, тролейбус, шарф, шафа, яблуко, книга, сумка, газета, зошит, музей, місце, гуртожиток, дівчина, обід, батько, пані, пан, факультет, метро;

чоловічий рід (він)	жіночий рід (вона)	середній рід (воно)

в) алфавіт, щеня, ім'я, час, сім'я, комп'ютер, пальто, ніж, жінка, щітка, плащ, стілець, сніданок, університет, яйце, батько, пані, тато, дядько, тітка,

хлоп'я, дитя, немовля, хліб, кабінет, трамвай, письмо, дочка, бабуся, герой,
ніч, маля, родина, питання;

чоловічий рід (він)	жіночий рід (вона)	середній рід (воно)

г) день, ранок, річ, маля, прізвище, пані, таксі, тарілka, герой, українка,
словник, китаєць, Микола, турок, дідусь, столиця, молоко, вулиця, завдання,
вправа, вечір, Микита, помилка, жук, масло, батько, площа, дівча, костюм,
слово, речення, урок, мапа, голова, фото, дорога, друг, гітара, хата, хірург,
місце, ваза, олівець, стілець, стіл, дошка, крейда, мова, кафе, кіно, картка,
група, секретарка, звук, буква, музей, небо, сік, лампа, квіток, пальто, школа,
питання, палець, фраза, місто, зразок.

чоловічий рід (він)	жіночий рід (вона)	середній рід (воно)

Вправа 2. Напишіть в зошит усі слова:

А) чоловічого роду (він): олівець, ручка, підручник, словник, крейда, лампа, молоко, університет, тато, кімната, дім, папка, фото, ганок, гітара, хірург, ваза, молоко, друг, текст, місце, клас, слово, сад, сир, вікно, брат, сумка, стіл, сік, ціна, булка, масло, марка, звук, стакан.

Б) жіночого роду (вона): група, син, дочка, метро, гітара, мова, рука, суп, молоко, яйце, тато, куртка, бабуся, кімната, аудиторія, клас, гуртожиток, їдальня, деканат, бібліотека, місто, країна, зошит, словник, площа, вулиця, школа, магазин, кіоск, товариш, сім'я, мати, лист, пані, Микола, сорочка, шафа, пальто, зупинка, автобус, трамвай, метро, лікар, лікарня, екскурсія, перерва.

В) середнього роду (воно): гуртожиток, дорога, молоко, дитина, дім, прізвище, вправа, завдання, сім'я, пісня, ім'я, телевізор, маля, буква, парк, батько, слово, фільм, радіо, фото, пані, хлоп'я, чашка, ніж, машина, морозиво, фільм, автобус, село, місто, ключ, університет, музика, онук, яйце, питання, зразок, метро, яблуко.

Вправа 3. Прочитайте слова, перевірте себе, чи вмієте ви визначати рід. Незнайомі слова перевірте за словником. Розподіліть за родами і заповніть таблицю.

Онук, музей, басейн, паспорт, кава, кафе, аудиторія, гуртожиток, площа, завдання, онучка, дядько, клуб, Китай, Турція, турчанка, перерва, юнак,

Вправа 4. Прочитайте слова, запишіть спочатку слова чоловічого роду, потім жіночого, а потім середнього. Незнайомі слова дивіться у словнику. Запам'ятайте їх.

Студент, паспорт, дошка, крейда, м'яч, іграшка, лялька, тітка, хліб, завод, час, цифра, число, адрес, гуртожиток, кімната, поверх, вулиця, помилка, ложка, чай, кафе, ресторан, академія, сіль, перець, стілець, овоч, фрукт, виделка, ім'я, прізвище, ніж, тарілка, екскурсія, яйце, хлоп'я, щеня, щастя, плащ, площа, комп'ютер, заняття, ніч, зима, літо, весна, осінь, радіо, телефон, родина, квиток, меню, любов, українка, бабуся, речення, Микита, учителька, дядько, шапка, шарф, дівча, цукор, чоловік, місто, доба, онук, завод, музика, молоко, економіст, декан, сестра, мати, море, онучка, яблуко, юнак

чоловічий рід (він)

жіночий рід (вона)

середній рід (воно)

Вправа 5. Прочитайте слова, визначте їх рід. Незнайомі слова перекладіть за словником, запишіть і запам'ятайте.

Число іменників

Чоловічий рід (він)				
Однина	закінчення	Множина	закінчення	
студент <u>т</u>	∅	студент <u>и</u>	и	∅ → и
сті <u>л</u>	∅	столи <u>и</u>	и	∅ → и
лікар <u>р</u>	∅ → ар	лікар <u>і</u>	і	∅ → і
учител <u>ь</u>	∅ ь	учител <u>і</u>	і	∅ → і
стіле <u>ць</u>	∅ ь	стіль <u>ці</u>	і	∅ → і
пла <u>ц</u> щ, ч, ш, ж [дж]	∅	пла <u>ці</u>	і	∅ → і

Тато – Х

Микола – Миколи

батько – батьки

Микита – Микити

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

гуртожиток –

стіл – столи

стілець – стільці

гуртожитки

хлопець – хлопці

будинок – будинки

ніж – ножі

учень – учні

дзвінок – дзвінки

ніс – носи

українець – українці

зразок – зразки

він – вона/воно/вони

китаєць – китайці

квиток – квитки

папір – папери

кореєць – корейці

в'єтнамець –

в'єтнамці

палець – пальці

олівець – олівці

Жіночий рід (вона)				
Однина	закін- чення	Множина	закін- чення	
книжка	– а	книжки	– и	
сестра	– а	сестри	– и	а → и
площа				а → і
<i>Після ш, ч, ш, ж [дж]</i>	– а	площі	– і	<i>після ш, ч, ш, ж [дж]</i>
вечеря	– я	вечері	– і	
бабуся	– я	бабусі	– і	я → і
аудиторія	– ія	аудиторії	– ії	
Марія	– ія	Марії	– ії	ія → ії

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

р_іч – р_ечі

ніч – н_очі

середній рід (воно)				
Однина	закінчення	Множина	закінчення	
слово	– о	слова	– а	о а
море	– е	моря	– я	е → я
прізвище	– е	прізвища	– а	е → а після ш, ч, ш, ж
завдання	– дві приголосні Я	завдання	– дві приголосні Я	const

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

ім'я – імена дитина – діти мати – матері
хлоп'я – хлоп'ята друг - друзі дівчина - дівчата
дівча - дівчата

Іменники, що вживаються тільки в однині

Слова	він, вона, воно	вони
погода	+	–
молоко	+	–
фото	+	–
сіть	+	–
кафе	+	–
хліб	+	–

небо	+	—
цукор	+	—
кава	+	—
м'ясо	+	—
мета	+	—
залізо	+	—
радіо	+	—
золото	+	—
метро	+	—
картопля	+	—
щастя	+	—
музика	+	—
таксі	+	—
робота	+	—
крейда	+	—
Одеса	+	—
Київ	+	—
меню	+	—

Іменники, що вживаються тільки в множині

Слова	він, вона, воно	вони
меблі	—	+
двері	—	+
ножиці	—	+
окуляри	—	+
штани	—	+
брюки	—	+
штори	—	+
ліки	—	+
канікули	—	+

Вправа 1. Запишіть іменники чоловічого роду у множині. Підкресліть закінчення.

Зразок: звук – звук

а) дім, ганок, храм, хірург, герб, парк, брат, друг, урок, вугол, сік, стіл, стакан, звук, склад, текст, сад, суп, син, сир, будинок, клас, онук, завод, папір, телефон, лікар, економіст, програміст, студент, декан, секретар, пан, номер

б) будинок, музей, дім, сир, суп, сік, басейн, секретар, перукар, тролейбус, викладач, зразок, словник, паспорт, трамвай, клуб, автор, офіціант, автобус, зошит, жук, гуртожиток, журнал, ніж, квиток, стіл, він, підручник, плащ, лист, сніданок, костюм, чоловік, друг, університет, кабінет, цукор, інженер

в) журнал, зошит, ніж, стілець, кінь, олівець, чоловік, друг, овоч, сніданок, будинок, костюм, університет, кінець, батько, комп'ютер, інженер, фермер, алфавіт, герой, китаєць, турок, українець, дядько, суддя, дідусь, палець, день, ранок, вечір, інженер, учитель, квиток, дзвінок

Вправа 2. Запишіть іменники жіночого роду у множині.

Зразок: школа – школи

а) мама, баба, мова, дата, мати, мапа, вода, дитина, голова, нога, рука, дорога, куртка, картка, хата, хустка, гітара, папка, марка, риба, група, подруга, лампа, кімната, сумка, ціна, ваза, булка, фраза, буква, сестра, пані, онучка, група, вправа, сторінка

б) аудиторія, країна, кава, книга, шафа, ніч, шапка, ложка, вечеря, чашка, щітка, площа, жінка, дошка, кімната, річ, дочка, бабуся, дівчина, ручка, сім'я, екскурсія, прибиральниця, китаянка, українка, родина, вулиця, школа, учителька, викладачка, столиця, виделка, каструля

Вправа 3. Запишіть іменники середнього роду у множині.

Зразок: слово – слова

а) вікно, море, місто, місце, село

б) слово, вікно, місце, село, яблуко, море, яйце, дитя

в) маля, хлоп'я, ім'я, вікно, море, дитя, місто, прізвище, завдання, питання

Вправа 4. Запишіть іменники у множині.

а) карта, кімната, журнал, газета, конверт, студент, інженер, школа, університет, театр, магазин, завод, країна, космонавт

б) марка, подруга, урок, книжка, студентка, підручник, ручка, бібліотека, листівка, шапка, сорочка, сумка, товариш, поверх

в) батько, учитель, ім'я, будинок, ніч, дівча, прізвище, гуртожиток, мати, друг, маля, ніж, ніс, хлоп'я, річ, папір, дзвінок, стіл, зразок, він, квиток

г) аудиторія, лекція, екскурсія, музей, трамвай, герой, санаторій

Вправа 5. Запишіть іменники в однині.

Зразок: картки – картка

Гуртожитки, куртки, книги, будинки, ножі, імена, зразки, столи, стільці, газети, ручки, дзвінки, папери, вони, олівці, дошки, вулиці, сторінки, носи, квитки, речі, ліжка, зошити, хлоп'ята, площі, дівчата, люди, вікна, парки, сади, вази, друзі, музеї, екскурсії, країни, словники, лікарі, викладачі, інженери,

брати, матері, перукарні, турки, китайці, аудиторії, двері, речення, запитання, трамваї, яйця, вікна, дні, прізвища, вправи, села, вікна, питання, батьки.

Вправа 6. Допишіть речення. Використовуйте іменники у множині: апельсин, груша, слива, зошит, ручка, олівець, ніж, папір, квиток, словник, книга, газета, вода, мандарин, банан, риба, молоко, масло, сумка, сік, яблуко, йогурт, яйце, костюм, овоч, журнал, підручник, сніданок, обід, булка, олівець, пальто, комп'ютер, меню, м'ясо.

1) Це кіоск. Тут є

2) Це пошта. Тут є

3) Це книжковий магазин. Тут є

4) Це їдальня. Тут є

5) Це бібліотека. Тут є

6) Це овочевий магазин. Тут є

7) Це продуктовий магазин. Тут є

Вправа 7. Запишіть спочатку іменники, які вживаються тільки в однині, а потім іменники, що вживаються тільки у множині.

Вулиця, погода, костюм, море, радіо, Київ, аудиторія, театр, молоко, брюки, факультет, меблі, робота, школа, університет, цукор, двері, автобус, гуртожиток, кафе, кава, хліб, магазин, ліки, людина, окуляри, фото, сіль, кімната, кабінет, мета, м'ясо, ручка, школа, метро, картопля, вчителька, манго, виноград, завдання, столиця, таксі, музика, слово, буква, склад, кіоск, крейда, дівчинка, дядько, тітка, канікули, штани, лабораторія, золото, штори, словник, календар.

В однині:

У множині:

Вправа 8. Запишіть іменники в два стовпчика: **хто це?, що це?**

а) баба, мова, дім, тато, парк, сік, син, сир, кафе, дід, парта, риба, Сад, текст, брат, ваза, сестра, стакан, ціна, лампа, друг, кіно, подруга, фото, дитина, мапа, погода, картка, мати, група, онук, фраза, місто, пан, будинок, студент, вправа, онучка, декан, деканат, радіо, кава, секретар, пані, завод, зима, Павло, Іван, папір, музика, лікар, секретарка, місце, буква, студентка, голова, картка, економіст, кіт, Олена, море, мама, Тарас, стіл, ніс, клас, хірург, лікарка

Хто це?	Що це?

б) бабуся, дядько, Йосип, йогурт, автобус, щеня, щастя, хлоп'я, олівець, щука, батько, шафа, зошит, дитя, алфавіт, комп'ютер, жінка, дочка, костюм, кімната, чоловік, людина, кабінет, ручка, інженер, двері, ім'я, герой, люди, щітка, плащ, стілець, крейда, дівчина, курча, книга, автор, викладач, сторінка, китаянка, турок, яблуко, Єва, Юрко, словник, зразок, Марія

Хто це?	Що це?

Присвійні займенники

Приклади Займенники	хто? брат, батько	сестра, бабуся	дитя, маля	сестри, брати, малята
	що? стіл, сік (він)	дошка, вулиця (вона)	село, море (воно)	села, дошки, соки (вони)
Я	мій	моя	моє	мої
Ти	твій	твоя	твоє	твої
Він (воно)	його	його	його	його
Вона	її	її	її	її
Ми	наш	наша	наше	наші
Ви	ваш	ваша	ваше	ваші
вони	їхній (їх)	їхня (їх)	їхнє (їх)	їхні (їх)
Питання Займенники	чий?	чия?	чиє?	чий?

1. **Я** студент. Це мій зошит, моя книга, моє молоко, мої книги.

Ти студент. Це твій зошит, твоя книга, твоє село, твої олівці.

Ми студенти. Це наш журнал, наша сумка, наше масло, наші газети.

Ви студенти. Це ваш журнал, ваша сестра, ваше село, ваші книги.

2. Присвійні займенники його, її, їх = const.

Він студент. Це його журнал, його машина, його завдання, його книги.

Вона студентка. Це її журнал, її машина, її завдання, її книги.

Вони студенти. Це їх (їхній) журнал, їх (їхня) машина, їх (їхнє) село, їх (їхні) книги.

Вправа 1. А) Вставте в речення займенники: мій, моя, моє, мої.

Зразок: Це ... книга. – Це моя книга.

1. Це друг.
2. Це батько.
3. Це мати.
4. Це сестра.
5. Тут дім
6. Тут книга.
7. Тут журнали.

Б) Вставте в речення займенники: наш, наша, наше, наші.

1. Це онук.
2. Це аудиторія.
3. Це радіо.
4. Це викладачі.
5. Тут молоко.
6. Там масло.
7. Тут будинок.
8. Там..... кімната.
9. Тут вази.

В) Вставте в речення займенники: твій, твоя, твоє, твої.

1. Це йогурт.

2. Це кава.
3. Це яйце.
4. Це паспорти.
5. Це автобус.
6. Це країна.
7. Це метро.
8. Це..... книга.

Г) Вставте в речення займенники: ваш, ваша, ваше, ваши.

1. Це зошит.
2. Це щастя.
3. Це чашка.
4. Це двері.
5. Це чай.
6. Це університет.
7. Це родина.
8. Це ім'я.
9. Це листи.

Вправа 2. Дайте відповідь на запитання.

а) Зразок: Це ваш журнал? – Так, це мій журнал. Так, мій. Так, це наш журнал.

Так наш.

Це ваша книга?

Це ваш лист?

Це ваше молоко?

Це ваше місто?

Це ваші місця?

Це ваші сини?

Це ваш підручник?

Це ваш словник?

Це ваша ложка?

Це ваше масло?

б) Зразок: Це твій журнал? – Ні, не мій. Це не мій журнал.

Це твоя ручка?

Це твій рюкзак?

Це твоє морозиво?

Це твій зошит?

Це твій сік?

Це твоя сумка?

Це твоє завдання?

Це твій стакан?

Вправа 3. Скажіть, що всі речі ваші.

Зразок: Тут словник і лист. Це мій словник і мій лист.

Тут пальто, шарф, шапка. Це

Ось сорочка, сумка і парасолька. Це

Там ручка і олівець. Це

Ось листівка і конверт. Це

Ось зошити, підручник і книга. Це

Ось роман і вірш. Це

Вправа 4. Вставте в речення присвійній займенники мій або наш у потрібному роді.

Я – студент. Сашко – це ім'я. Андрійченко – це прізвище. Ось гуртожиток, а це кімната. Тут ліжко,стіл, стільці. Ось комп'ютер. Це шафа. Тут речі: куртка, пальто, костюм.

Я – студентка. Марта – це ім'я. Соколова – це прізвище. Група № 1.3 – це група, а це аудиторія. Це місце. Тут

парта. Ось підручник, словник,
..... зошит. Зараз урок. Ось викладач.

Вправа 5. Вставте в речення займенники його або її.

Він – студент. Це підручник, словник,
..... зошит. Вона – студентка. Це зошити,
..... підручник, словник, місце.
Ось мій друг. Це кімната. Тут ліжко,
..... шафа, речі, стіл. Це Маша.
Ось місце. Ось стіл, стілець,
..... зошити, ручка, олівець.

Вправа 6. Вставте в речення потрібні присвійні займенники.

Я – викладач. Це газета і журнал. Ти – студент. Це підручник, зошит, ручка, олівець. Ми – студенти. Це аудиторія. Це парти, гуртожиток. Ось факультет. Ви – студент. Це група. Ось викладач і секретарка. Це Бедірхан. Це машина. Ось будинок, квартира. Тут шафа, дзеркало, ліжко, тумбочка. Маша – студентка. Це шапка, шарф, пальто. Це студенти. Це кімната. Це стіл, шафа, ліжка, книги і зошити.

Вправа 7. Вставте в речення потрібні присвійні займенники.

1. Це друг. ім'я – Максим, а прізвище – Лаврик. Ось кімната. Це ліжко і тумбочка. Тут стіл. Ось підручники, зошити, ручка і словник, олівець.

2. Це подруга. ім'я – Олена,
..... прізвище Степаненко. Ось фото. Це
..... сім'я. Ось..... батько, мати.
Україна – це рідна країна. А це рідне місто.

Вправа 8. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Це підручник (я). Чий це підручник? Це мій підручник.

Це ручка (я).

Це зошит (ти).

Це словник (він).

Це лінійка (вона).

Це фото (ми).

Це портфель (ви).

Це сумка (вони).

Ось пальто (я).

Ось фото (ти).

Ось газета (він).

Ось лист (вона).

Це яблуко (вони).

Це ключ (я).

Це гітара (ти).

Це кімната (ми).

Це мило (ви).

Це ліжко (ви).

Це куртка (він).

Це костюм (вона).

Це факультет (вони).

Вправа 9. Поставте питання до присвійних займенників.

Зразок: Це наша група. Чия це група?

Це мій друг.

Це наш викладач.

Це твій підручник.

Це твоя книга.

Це ваш зошит.

Це мій лист.

Це наш гуртожиток.

Це твоя ручка.

Це їх аудиторія.

Це її пальто.

Це його словник.

Це її сумка.

Це ваше ліжко.

Це його портфель.

Це наше завдання.

Це наш стіл.

Це твоє фото.

Це її пальто.

Тут мій зошит.

Твій словник праворуч.

Ваша аудиторія поруч.

Ваше місце праворуч.

Його портфель тут.

Їхній гуртожиток там.

Ваш підручник тут.

Вправа 10. Напишіть ці речення у множині.

Зразок: Це мій друг. – Це мої друзі.

Це мій журнал. Це моя ніч. Це мій стіл. Це мій стілець. Це моя річ. Це моє ліжко. Це моє молоко. Це мій викладач. Це мій будинок. Це моя сестра. Це моя тітка. Це моя дитина.

Вправа 11. Напишіть іменники у множині. Нові слова дивіться у словнику. Запам'ятайте.

Інженер, лікар, викладач, будівельник, економіст, фізик, художник, хімік, артистка, архітектор, журналіст, учителька, менеджер, учень, учениця, письменник, перекладач, аспірант.

Вправа 12. Напишіть словосполучення у множині.

моя булка

ваш стакан

твоє вікно

мій гуртожиток

наша листівка

твоє масло

ваше місто

твій стіл

наша людина

Вправа 13. Напишіть ці фрази у множині.

а) Я студент – іноземець. Це мій друг. Я вчусь на підготовчому факультеті. Зараз урок. Я читаю текст, пишу диктант. Ось наш студент і наш викладач.

б) Це мій друг. Зараз він відпочиває. Ось його журнал і його газета. А це диск і його комп'ютер.

Вправа 14. Допишіть речення. Використовуйте іменники в множині: будинок, школа, дорога, банк, міст, лікарня, магазин, готель, театр, завод, стадіон, басейн, університет, бібліотека, музей.

1. Це головна вулиця. Тут є

2. Це моє рідне місто. Тут є

3. Це будівельники. Вони будують

Вправа 15. Відновіть речення.

1. Це вулиця Дерибасівська. Тут знаходяться магазин ____, банк ____, готел ____, театр ____, ресторан ____.

2. Це бібліотека. Тут є книг ____, підручник ____, журнал ____, газет ____. Тут студент ____, студентк ____ і викладач ____.

3. Це пошта. Тут є листівк ____, конверт ____, газет ____, олівец ____, ручк ____, зошит ____, журнал ____.

4. Це мій стіл. Тут мої лист ____, папер ____, зошит ____, олівц ____, книг ____.

5. Це Одеса. Тут працюють інженер ____, менеджер ____, бізнесмен ____, архітектор ____, лікар ____, викладач ____, письменник ____, поет ____, музикант ____.

6. Це університет. Тут вчаться студент ____ і студентк ____. Вони майбутні вчител ____, музикант ____, художник ____, психолог ____, математик ____, фізик ____, перекладач ____, виховател ____.

Вправа 16. Допишіть речення.

1) У бібліотеці студенти читають

2) У нашому гуртожитку живуть

3) У парку гуляють

4) На уроці ми пишемо

5) В їдальні зараз обідають

6) У цій аудиторії стоять

висять

7) На концерті виступали

8) У книжковій крамниці можна купити

Прикметник в однині і у множині

Прикметник узгоджується з іменником у роді і числі

Тверда група прикметників

	Який? (він)	Яка? (вона)	Яке? (воно)	Які? (вони)
хто?	нов <u>ий</u> студент	нов <u>а</u> студентка	нов <u>е</u> хлоп'я	нов <u>і</u> хлоп'ята
що?	нов <u>ий</u> стіл	нов <u>а</u> книга	нов <u>е</u> вікно	нов <u>і</u> книги
	-ий	-а	-е	-і

Вправа 1. Утворіть словосполучення.

а) новий

будинок, школа, слово, урок, текст, книга, завдання, група, гуртожиток.

б) цікавий

лист, книга, підручник, журнал, газета, вправа, завдання, фільм, питання.

в) смачний

апельсин, груша, манго, банан, яблуко, слива, кавун, диня, ківі, хурма, гарбуз, картопля, цибуля, огірок, горіх.

г) український

словник, підручник, пісня, вірш, місто, книжка.

д) старий

машина, вікно, чоловік, сорочка, будинок, село, кімната.

е) великий

завод, басейн, завдання, лекція, аудиторія, місто, словник, їдальня, диктант, речення, площа, гуртожиток, магазин, кімната, вікно.

Вправа 2. Напишіть словосполучення у множині.

Зразок: новий сад – нові сади

А)

теплий день

холодний чай

світла кімната

теплий колір

великий гуртожиток

маленький будинок

хороша студентка

поганий ніж

іноземний студент

цікавий вірш

молодий друг

молодша сестра

старий брат

Б)

нецікавий фільм

гарне вікно

вродливий хлопець

чудова людина

красива дівчина

добре молоко

злий викладач

недобрий учитель

швидкий автобус

повільна студентка

правильний диктант

неправильне слово

зручний диван

чистий овоч

брудний коридор

Вправа 3. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Ось університет. – Який це університет?

1. Ось площа.

2. Це вулиця.

3. Це музей.

4. Тут живуть студенти.

5. Я дивився фільм.

6. Ось моє місто.

7. Тут вікно.

8. Ми читали текст вчора.

9. Тут лежать підручники.

10. Там знаходиться музей.

11. Батько читає журнал.

12. Студент пише диктант.

13. Студентка розповідає діалог.

14. Марія слухає радіо.

15. Іван повторює урок.

Вправа 4. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Я читаю книгу. Це дуже цікава книга.

Слова для довідок: цікавий, новий, старий, великий, тяжкий, легкий, гарний, поганий, український, маленький, короткий, довгий, складний.

1. Я читаю журнал. Це

2. Вчора ми дивились фільм. Це

3. Це готель "Чорне море". Це

4. Я вчу слова. Це

5. Ти вчиш урок. Це

6. Ти читаєш текст. Це

7. Студенти пишуть диктант. Це

8. Ви пишете завдання. Це

9. Викладач пояснює тему. Це

Вправа 5. Додайте до іменників відомі вам прикметники за змістом.

Який?

Зразок: будинок – новий, великий будинок

Плащ

Фільм

Урок

Хлопець

Батько

Яка?

Зразок: школа – нова, велика, гарна школа

Книга

Площа

Шафа

Учителька

Студентка

Яке?

Зразок: місто – велике, українське, зелене місто

Пальто

Метро

Завдання

Слово

Маля

Курча

Які?

Зразок: міста – нові, великі міста

Журнали

Сорочки

Питання

Газети

Подруги

Столи

Вправа 6. Утворіть словосполучення з поданими прикметниками.

старий

іноземний

правильна

світла

чудове

тепле

великий

гарна

нове

широкі

високі

смачні

молодші

Вправа 7. Напишіть подані словосполучення у множині.

Вузкий коридор, широка дорога, велика річка, головна вулиця, довга спідниця, коротка сукня, соковитий кавун, смачне яблуко, гарна пісня, іноземна студентка, цікавий фільм, тихий голос, тепла кава, холодний чай, маленьке завдання.

Вправа 8. Вставте прикметники за змістом.

Ми зараз живемо в Одесі. Це і місто. Ми були на головній вулиці міста. Це вулиця Вона і Тут багато будинків, магазинів, парк, кафе.

Вправа 9. Допишіть антоніми до прикметників.

Зразок: гаряча вода – холодна вода.

нова газета –

старший брат –

світла кімната –

темний магазин –

холодна вода –

широкий коридор –

старий викладач –

маленьке вікно –

поганий студент –

цікавий фільм –

гарний будинок –

легке завдання –

коротка сукня –

низький юнак –

чиста аудиторія –

добрий сусід –

зручне ліжко –

швидка машина –

тихий голос –

Вправа 10. Напишіть речення у множині.

1. Це моя нова подруга.

2. Це дуже цікавий текст.

3. Це велике місто.

4. Це гарний проспект, а це широка вулиця.

5. Це важке завдання.

6. Ми вчили нове слово і нову фразу.

7. Письменник пише цікавий роман.

8. Тут будують новий будинок.

9. Це наш великий гуртожиток.

Вправа 11. Утворіть речення за зразком використовуючи усі подані слова і запишіть їх.

білий, чорний, червоний, зелений, коричневий, блакитний, помаранчевий, рожевий, синій	куртка, костюм, сукня, спідниця, туфлі, пальто, апельсин, босоніжки, штани, шарф, шапка, рукавички, папка, чоботи, зошит, щітка, олівець, двері.
--	---

а) Де мій плащ? – Де мій чорний плащ?

Зразок: Ти читаєш текст?

– Так, цікавий текст

1. Ти робиш домашнє завдання?

– Так,

2. Ти пишеш вправу?

– Так,

3. Ти бачив нову студентку?

– Так,

4. Ти вчиш діалог?

– Так,

5. Ти дивишся фільм?

– Так,

6. Ти пишеш письмо?

– Так,

7. Ти знаєш пісню?

– Так,

8. Ти читаєш вірш?

– Так,

9. Ти читав роман?

– Так,

10. Ти купуєш словник?

– Так,

Прикметники м'якої групи

Який ? (він)	Яка? (вона)	Яке? (воно)	Які? (вони)
син <u>ій</u> олівець	син <u>я</u> сукня	син <u>є</u> метро	син <u>і</u> олівці
останн <u>ій</u> урок	останн <u>я</u> вправа	останн <u>є</u> пальто	останн <u>і</u> вправи
– ій	– я	– є	– і

Прикметники м'якої групи: синій, останній, сьогоднішній, вчорашній, торішній, осінній, літній, завтрашній, домашній, сусідній.

Вправа 1. Утворіть і запишіть словосполучення, використавши прикметники.

а) синій: пальто, зошит, парасолька, спідниця, туфлі, машина, стіл

б) останній: ручка, урок, підручник, завдання, день, тиждень, питання, екзамен, поверх, письмо

в) сьогоднішній: екзамен, газета, журнал, хліб, молоко, лекція

г) вчорашній: збори, хліб, молоко, новина, завдання, погода, тексти

д) осінній: одяг, взуття, пальто, море, погода, день, листи

е) літній: штани, костюм, сукня, спідниця, погода, море, футболка, шорти, босоніжки, сорочка

є) сусідній: будинок, аудиторія, гуртожиток, парта, вікно, кімнати, коридор, магазин

Вправа 2. Допишіть закінчення прикметників в реченнях.

1. Мама купила оснн ___ пальто.
2. Я купив син ___ шарф.
3. Це складне домашн ___ завдання.
4. Тут лежить син ___ зошит.
5. Це його останн ___ завдання.
6. Іван і Сашко живуть у гуртожитку. Сусідн ___ кімнати – це кімнати Олега і Юрка.
7. Сьогодні гарни ___ літн ___ день.
8. Листопад – це останн ___ осінн ___ день.
9. Це сьогоднішн ___ газета, а вчорашн ___ газети поруч.
10. Де вечірн ___ газета?
11. Я дивлюсь вечірн ___, останн ___ новини.
12. Пишіть сьогоднішн ___ число.

Вправа 3. Додайте відповідь на запитання, використовуючи прикметники, які підходять за змістом.

Зразок: Який це фільм? Це торішній фільм.

Який це будинок?

Яка це вправа?

Яке це молоко?

Які це газети?

Яке це пальто?

Яка це площа?

Які це канікули?

Який це текст?

Які це збори?

Який це одяг?

Яке це завдання?

Який це урок?

Яка це кімната?

Яке це вікно?

Які це сукні?

Вправа 4. Допишіть закінчення прикметників.

Твій син ___ шарф тут. Твоя зимов ___ шапка і червон ___ пальто там. У кімнаті велик ___ ліжко. Мій старш ___ брат – лікар. Мої осінн ___ речі в шафі. Моя молодш ___ сестра заміжня. Ахмед робить домашн ___ завдання: пише складн ___ вправу, читає цікав ___ текст, вчить велик ___ діалог. Зараз він пише останн ___ речення. Тут сьогоднішн ___ журнал, там вчорашн ___ газета. Торішн ___ канікули були цікав ___ Це наш університет. Тут велик ___, чист ___, світл ___ аудиторії. Це останн ___ сторінка. Це швидк ___ автобус.

Вправа 5. Допишіть закінчення прикметників.

Це наш гуртожиток. Тут гарн ___ їдальня. Поруч маленьк ___ магазин. Тут завжди сьогоднішн ___ хліб, сьогоднішн ___ молоко, сьогоднішн ___ овочі та фрукти, сьогоднішн ___ булка. Скільки коштує свіж ___ булка, свіж ___ хліб, свіж ___ молоко? Тут Марія купує горяч ___, солодк ___ чай. Я люблю горяч ___ молоко. Це друг ___ поверх. Тут є тепл ___ пальто, зимов ___ куртки,

літн___ сукні, осінн___ взуття. Я купляю чорн___ костюм, а мій друг – син___ брюки. Потім ми купляємо біл___, червон___ і жовт___ троянди. Сьогодні свято.

Вказівні займенники

Цей, ця, це, ці – той, та, те, ті

Займенник ЦЕ, виконуючи роль підмета не змінюється за родами і числами.

Це студент	} Хто це?	Це стіл	} Що це?
Це студентка		Це вода	
Це маля		Це молоко	
Це студенти		Це столи	
Це малята		Це вікна	

Займенники ЦЕЙ, ЦЯ, ЦЕ, ЦІ (ТОЙ, ТА, ТЕ, ТІ), виконуючи роль означення, відповідають на питання який?, яка?, яке?, які?

Цей (той) студент. – Який студент?

Ця (та) студентка. – Яка студентка?

Це (те) маля. – Яке маля?

Ці (ті) студенти. – Які студенти?

Ці (ті) малята. – Які малята?

Вправа 1. Запишіть питання до виділених слів.

1. **Цей** студент читає текст.

2. **Ця** студентка вчить діалог.

3. **Це** маля спить.

4. **Ці** студенти пишуть диктант.

5. **Цей** юнак вчиться в університеті.

6. **Ці** студенти живуть в гуртожитку.

7. **Цей** викладач пояснює тему.

8. **Ці** підручники іноземні.

9. **Цей** журнал сьогоднішній.

10. Він повторює **ці** слова.

11. Марія вчила **цей** діалог.

12. **Ця** студентка гарно пише.

Вправа 2. Утворіть діалог за зразком.

Зразок: підручник

- Покажіть, будь ласка, цей підручник.
- Будь ласка, ось.
- Скільки коштує цей підручник?
- Він коштує 250 гривень 50 копійок.
- Дайте, будь ласка, цей підручник.
- Ось, будь ласка, візьміть.
- Дякую. Ось гроші.
- Дякую.

Слова: ручки, словник, зошит, вода, листівка, молоко, шапка, рукавички, спідниця, туфлі.

Вправа 3. Впишіть займенник "цей" у потрібній формі.

1. Хто? – Це студент. студент читає текст.
2. Хто? – Це лікарка. лікарка працює вранці.
3. Хто? – Це маля. маля грається.
4. Хто? – Це бабусі. бабусі слухають радіо.
5. Хто? – Це програміст. програміст працює тут.
6. Хто? Це студентка. студентка читає повільно.
7. Хто? Це курча. курча гарне.
8. Хто? Це студенти. студенти готують домашнє завдання.

Вправа 4. Впишіть займенники "цей" і "той" у потрібній формі за змістом.

Зразок: лікар працює в ранці, а лікар працює ввечері. –
Цей лікар працює вранці, а той лікар працює ввечері.

1. студенти вчаться вранці, а студенти вранці відпочивають.
2. магазин працює вдень, а магазин працює тільки вночі.
3. студентка – українка, а студентка – іноземка.
4. цуценя чорне, а цуценя біле.
5. троянда червона, а троянда біла.
6. викладач молодий, а викладач старий.
7. хлоп'я вчить вірш, хлоп'я вчить літери.
8. перукарі працюють там, перукарі працюють тут.

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК

(основні значення)

Місцевий відмінок в українській мові вживається тільки з прийменниками. Місцевий відмінок вживається:

а) на позначення місця (де? на кому? на чому?):

Самір навчається **в університеті**. Я живу **в Одесі**.

Підручник знаходиться **в портфелі**. Я сиджу **на стільці**.

б) Місцевий відмінок на позначення часу (коли?):

Лекція починається **о п'ятій годині**. Я народився **в дві тисячі п'ятому році**.

в) для позначення засобів пересування:

Я прилетів в Україну **на літаку**. Ми з другом пересуваємося містом **на тролейбусі**.

Рід	Називний відмінок хто? що?	Місцевий відмінок Де? На кому? На чому?	закінчення
Чоловічий	університет	в університеті	-і
	олівець	на олівці	-ї
	музей	у музеї	
	пар(к)	у парку	-у
	будино(к) уро(к)	у будинку на уро(ц)і	
Жіночий	родина	у родині	
	пісня	у пісні	-і
	лекція	на лекції	-ї
	аудиторія	в аудиторії	
	но(г)а	на но(з)і	
Середній	місто	у місті	
	вікно	на вікні	
	місце	на місці	-і

	море	на морі	
	вухо	у ву(с)і	
	ліж(к)о	у ліжку	-у

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК НА ПОЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ДІЇ

Вправа 1. Поставте питання до виділених слів

Зразок: - Студенти сидять **в аудиторії**.

- Де сидять студенти?

1. Наталя була **в магазині**.
2. Наш університетський лікар працює **в поліклініці**.
3. Моя родина живе **в Нігерії**.
4. Улітку я відпочивав **на морі**.
5. Сьогодні Мері і Патрік були **в кінотеатрі**.
6. Наші студенти фізико-математичного факультету зараз **на практиці**.
7. У вівторок викладач і студенти були **в бібліотеці**.
8. Його старша сестра теж навчається **в університеті**.
9. Він зазвичай снідає **в ресторані**.
10. Він купує фрукти й овочі **на базарі**.
11. Мої старші брати працюють **в супермаркеті**.
12. **У дитячому садку** працюють досвідчені вихователі.
13. Наші студенти приїхали в Одесу **у вересні**.
14. Раніше Кава жив **у Туреччині, у Стамбулі**.

Вправа 2. Поставте питання до виділених слів. Зверніть увагу на прийменники

Це аудиторія. Ось парта. **На парті** лежать підручники, зошити, олівці, ручки. **В** аудиторії два вікна. **На вікні** стоять квіти. **На стіні** висить дошка. **На дощі** лежить крейда. Велика карта висить **на стіні**. Зараз урок. **Студенти на уроці в аудиторії**. А це наша викладачка. Вона пише **на дощі**, а студенти пишуть **у зошиті**.

Моя родина живе **у Києві**. Мій тато працює **у кав'ярні**. Він **бариста**. Моя мама **викладач**. Вона працює **в університеті**. Вона викладає **фізику**. Я студент. Мій друг ще навчається **в школі**. Моя сестра працює **в супермаркеті**.

Вправа 3. Поставте слова в місцевому відмінку

1. Я живу в...	Львів
2. Моя родина знаходиться в...	Італія
3. Мій брат живе в...	місто
4. Мої батьки працюють в...	аптека
5. Моя дівчина відпочиває на...	море
6. Наші студенти були на...	відпочинок

7. Зранку я снідала в...	ресторан
8. Його зошити і підручники лежать в...	рюкзак
9. Вона навчається в ...	університет
10. У суботу ми були на...	дискотека

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

підручник – у підручнику

ліжко – у ліжку

будинок – у будинку

міст – на мосту

сад – у саду

аеропорт – в аеропорту

ринок – ринку

Мої завдання у **підручнику**. Я сплю в **ліжку**. Ми живемо у великому **будинку**. Я стою **на мосту**. Я люблю відпочивати в **саду**. Я купую в **аеропорту**. Я купую речі, овочі та фрукти **на ринку**.

Вправа 3. Напишіть, де працюють ці люди.

1. Ганна Петрівна лікар. Вона працює _____
2. Ірина Анатоліївна викладач. Вона працює _____

3. Андрій журналіст. Вона працює _____
4. Іван і Петро менеджери. Вони працюють _____
5. Андрій аптекар. Він працює _____
6. Ніна касирка. Вона працює _____
7. Борис водій. Він працює _____
8. Оксана продавець. Вона працює _____

Вправа 4. Напишіть, де зараз ці студенти

1. Неталі читає. Вона зараз _____
2. Мохаммед читає книгу. Він зараз _____
3. Йолдаш зараз вечеряє. Він _____
4. Бекір і Аржен грають у футбол. Вони _____
5. Аकोко робить домашнє завдання. Він зараз _____
6. Ванлі любить дивитися фільми. Він зараз _____

Напишіть або розкажіть, де працюють ваші друзі, що вони зараз роблять.

Вправа 5. Скажіть, на які відповіді відповів викладач

1. – ...? – Деканат фізико-математичного факультету знаходиться на другому поверсі. _____
2. – ...? – Буфет знаходиться на першому поверсі головного корпусу.

3. – ...? – Кінотеатр знаходиться в центрі.

4. – ...? – Наш університет знаходиться на вулиці Старопортофранківській.

5. – ...? – Взуттєвий магазин знаходиться на площі Тираспольській.

6. – ...? – Наша лабораторія знаходиться у другому корпусі.

7. – ...? – Каву можна купити в кав'ярні на розі площі Льва Толстого.

Вправа 6. Допишіть речення

1. Учора ми довго і багато танцювали. Ми були _____
2. Ми вчора засмагали на пляжі. Ми були _____
3. Ян і Їлін снідали в їдальні. Вони були _____
4. Мої друзі подивилися цікавий фільм. Вони були _____
5. Наші студенти написали контрольну роботу. Вони були _____
6. Йолдаш розмовляв з лікарем. Він був _____
7. Я купив собі фрукти і овочі. Я був _____
8. Ми зробили лабораторну роботу. Ми були _____
9. Іван бачив однокурсника. Він був _____
10. Мустафа купив білет на літак. Він був _____

Вправа 7. Дайте відповідь на запитання

Де ви зараз живете? Де ви жили раніше? Де ви вчитеся? Де ви вчилися раніше?
Де живуть ваші батьки? Де працюють і вчаться ваші брати і сестри? Де працює
ваш батько? Де ви любите відпочити влітку?
Де ви були у неділі? Де ви зазвичай робите домашнє завдання? Де ви
вечеряєте? Де ви займаєтеся спортом? Де живуть ваші друзі?

Вправа 8. Відновіть діалоги

1. – ...? – Зранку я був в супермаркеті.
– ...? – Я купив овочі та фрукти.
2. – ...? – Це мій старший брат.
– ...? – Він теж навчається в університеті.
– ...? – Його звать Василь.
3. – ...? – Так, це мій друг.
– ...? – Ні, він не студент, він працює.
– ...? – Він працює на фірмі.
4. – ...? – Удень студенти були в бібліотеці.
– ...? – Вони взяли підручники.
– ...? – Вони взяли підручники з української мови.
5. – ...? – Зазвичай я обідаю в кафе.
– ...? – Кафе знаходиться на вулиці поруч з університетом.
– ...? – Іноді мої друзі обідають у кафе як і я, а іноді вдома.
6. – ...? – Станлі зараз в аудиторії.
– ...? – Він пише вправи.
7. – ...? – Кава живе в гуртожитку.
– ...? – Його гуртожиток знаходиться на вулиці Старопортофранківській.
8. – ...? – Мої друзі зараз у клубі.
– ...? – Вони відпочивають.
9. – ...? – Фірат побачив потрібний текст у підручнику.
– ...? – Він повинен прочитати його.
10. – ...? – Зранку Надія була на лекції.
– ...? – Вона уважно слухала викладача.

Вправа 9. Напишіть, де зараз ваші друзі

Зразок: університет – Вони в університеті.

Слова: бібліотека, магазин, кімната, буфет, школа, інститут, коридор, парк, зал, деканат, кабінет лікаря, поліклініка, театр.

Вправа 10. Допишіть речення

1. Зараз ці студенти в ...	аудиторія
2. Вчора вона була на...	екскурсія
3. Наші друзі живуть в...	Туреччина
4. Зранку Мері була в ...	гуртожиток
5. Наша група зараз на ...	лекція
6. Він буде чекати мене на...	зупинка
7. Цей магазин знаходиться на ...	перший поверх
8. Твоя куртка лежить на...	стілець
9. Наш корпус знаходиться на сусідній...	вулиця

10. Він зробив п'ять помилок у...

текст

Вправа 11. Напишіть, де живуть ваші друзі

Зразок: Сирія – вони живуть в Сирії.

Слова: Йорданія, Нігерія, Китай, Туреччина, Індія, Мексика, Панама, Корея, Японія, Канада, Франція, Італія, Україна.

Вправа 12. Допишіть речення

1. Я і Надія зустрілися на... (поверх університету).
2. Бібліотека знаходиться на... (вулиця поруч).
3. Спочатку я жив в ... (готель), а зараз живу в ... (гуртожиток).
4. Мої друзі, Євген та Дмитро, два роки працювали в... (магазин).
5. Усі викладачі зараз на ... (відпочинок).
6. Я зрозумів усі незнайомі слова в (стаття в підручнику).

7. Неталі зараз в... на(університет, урок).

8. Мої друзі живуть в ... на ... (будинок, поверх).

9. Раніше Хаотянь працював на ... у ... (батьківщина, банк).

10. Сьогодні я буду в ... на ... (університет, урок).

Вправа 13. Допишіть речення

Олена живе _____ (Харків). Вона працює _____ (університет). Її батьки живуть _____ (Одеса). Вони працюють _____ (супермаркет). У неї є брат і сестра. Брат живе теж _____ (Одеса). Він лікар. Він працює _____ (лікарня). Сестра теж живе _____ (Харків). Вона навчається _____ (університет) і живе _____ (гуртожиток).

Нещодавно ми були _____ (екскурсії). Ми відвідали усі музеї. Також ми були _____ (театр). Він знаходиться _____ (площа). Також ми часто буваємо _____ (центр міста). Вчора ми теж гуляли. Я і мій друг. Мій друг живе _____ (гуртожиток). Він живе _____ (кімната № 410). Учора увечері ми ходили _____ (магазин). Цей магазин знаходиться _____ (вулиця поруч). Я і мій друг любимо спорт. Ми часто буваємо _____

(стадіон) або _____ (спортзал). Зараз ми живемо і вчимося _____ (Україна, Одеса). Моя родина живе в _____ (Туреччина), а моя родина мого брата _____ (Марокко).

Вправа 14. Із даних слів утворіть речення

1. Студент, вивчає, закон, в, університет.
2. Мої друзі, вивчають, українська мова, Україна.
3. Дівчина, читати, текст, журнал, в.
4. Бекір та Яссін, читати, текст, в, підручник.
5. Іван, автобус, чекати, зупинка, на.
6. Зустріла, вчора, Мері, кофе, в.
7. Жити, ці студенти, гуртожиток, на, вулиця Старопортофранківська.
8. Кінотеатр, дивитися, вони, у, фільм.
9. Ганна, підручник, в, купити, магазин, на, площа Толстого.
10. Студентка, лекція, не була, на, ця, вчора.

Вправа 15. Дайте відповідь на запитання

1. Де були вчора ці студенти? (екскурсія, центр міста).
2. Де зараз ваші друзі? (університет, лекція).
3. Де твій друг раніше вивчав українську мову? (батьківщина, університет).

4. Де ви любите відпочивати влітку? (Одеса, берег моря).
5. Де навчається ваш друг? (академія, перший курс).
6. Де вчора були наші студенти (квест, кімната страху).
7. Де ви купили продукти (супермаркет, вулиця Толстого).
8. Де живе Яссін? (Одеса, вулиця Стуса, будинок 5).
9. Де працює ваша однокурсниця? (університет, лабораторія).
10. Де ви були в неділю ввечері? (театр, балет).
11. Де ви любите відпочивати? (річка або море).
12. Де ви забули ваш телефон (факультет, аудиторія).

Запам'ятайте уживання прийменників в/у, на у місцевому відмінку

в	на
у школі, в університеті, в інституті, у групі, в аудиторії, у місті, у будинку, у банку, у лікарні, у поліклініці, у театрі, у музеї, у бібліотеці, у країні, у центрі, в Україні, у Франції, у Нігерії, у Туреччині, у Китаї, в Африці.	на уроці, на факультеті, на лекції, на занятті, на екзамені, на вулиці, на площі, на зупинці, на вокзалі, на концерті, на балеті, на екскурсії, на півночі, на півдні, на заході, на сході, на батьківщині, на заводі, на побаченні, на зустрічі.
у тролейбусі сидіти знаходитися читати	на тролейбусі на автобусі їхати їздити
в автобусі у трамваї у машині у таксі	на трамваї на машині на таксі

Вправа 16. Відновіть текст

Дмитро – мій брат. Він навчається _____ (Україна) вже два роки. Я щойно приїхав _____ (Одеса). Ми зустрілися _____ (аеропорт). Ми народилися _____ (Лівів). Це місто знаходиться _____ (захід України). Зараз там живуть наші батьки. Дмитро закінчив школу _____ (Львів). Зараз ми живемо _____ (Одеса) и вчимося в _____ (університет). Дмитро живе _____ (гуртожиток, проспект Шевченка).

Дмитро, як і я, любить книжки. Тому ми часто зустрічаємося _____(ринок). Також можна брати книжки _____ (бібліотека), купувати _____(виставка).

Вчора в книжковому _____ (магазин) ми купили цікаву художню книжку.

Ми часто зустрічаємося _____ (кафе). Там ми обідаємо. Також ми разом учимося _____(бібліотека), дивимося фільми _____(кінотеатр), відпочиваємо _____ (клуб).

Ми справні друзі, не тільки брати.

Напишіть, що ви дізналися про Віктора.

**ПРИКМЕТНИКИ І ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ В МІСЦЕВОМУ
ВІДМІНКУ**

Рід	Називний відмінок	Місцевий відмінок	закінчення
Чоловічий	Який? новий костюм перший поверх український студент сусідній будинок синій шарф	в /у, на якому? у новому костюмі на першому поверсі на українському студенті (студентові) у сусідньому будинку на синьому шарфі	- ому - (ь) ому
Середній	Яке? велике місто нове місце холодне молоко тепле море синє море	в /у, на якому? у великому місті на новому місці у холодному молоці на /у теплому морі на синьому морі	- ому - (ь) ому
Жіночий	Яка? нова школа тиха вулиця хороша кімната сусідня кімната третя сторінка	в /у, на якій? у новій школі на тихій вулиці у хорошій кімнаті у сусідній кімнаті на третій сторінці	- ій

Вправа 17. Напишіть словосполучення в місцевому відмінку

Зразок: велика кімната – у великій кімнаті

1. Міський парк – у _____

2. Педагогічний університет – у _____
3. Рідне місто – у _____
4. Великий супермаркет – у _____
5. Сусідній будинок – у _____
6. Останній урок – на _____
7. Третій клас – у _____
8. Історичний факультет – на _____
9. Історичний музей – в _____
10. Одеський цирк – у _____
11. Літній кінотеатр – у _____
12. Цікавий лист – у _____
13. Учорашній урок – на _____
14. Сьогоднішній урок – на _____
15. Цікавий лист – у _____
16. Гарне озеро – на _____
17. Велике вікно – на _____
18. Осіннє пальто – в _____
19. Гарна кава – у _____
20. Цікава екскурсія – на _____
21. Сусідня вулиця – на _____
22. Остання лекція – на _____
23. Домашня робота – у _____
24. Контрольна робота – у _____
25. Синя куртка – на _____
26. Дитяча лікарня – у _____
27. Середня школа – у _____
28. Дитяча лікарня – у _____
29. Нова сорочка – у _____
30. Книжкова полиця – на _____

Вправа 18. Дайте відповідь на питання

1. У якому гуртожитку живе студентка? (новий студентський гуртожиток)
2. На якому факультеті навчається ваш друг? (фізико-математичний факультет).
3. У якій школі навчається твій молодший брат? (художня школа).
4. У якому університеті вчилася ваша мама? (медичний університет).
5. На якому поверсі зараз знаходяться наші студенти? (третій поверх).
6. У якій лабораторії займаються наші аспіранти? (фізична лабораторія).
7. У якій бібліотеці вони беруть книги? (університетська бібліотека).
8. У якому магазині ви купили джинси? (спортивний магазин).
9. У якому збірнику надрукована наша стаття (минулорічний збірник).
10. У якій країні живе наш найкращий студент? (європейська країна).

Вправа 19. Прочитайте діалоги. Доповніть інформацію за допомогою запитання чи слова у необхідній формі й із необхідним прийменником

Зразок: - Вона працює в університеті.

- А.... факультеті?

- Вона працює в університеті.

- А якому факультеті?

1. – Моя подруга живе у Львові.

- А _____ на вулиці?
- На Городецькій.
- А _____ будинку?
- У будинку № 5.
- 2. - Мій друг працює у ресторані.
- У _____ ресторані?
- У італійському.
- На _____ вулиці?
- На вулиці Буніна.
- 3. - Мій брат навчається в університеті.
- А в _____ університеті?
- У політехнічному університеті.
- А на _____ курсі?
- На четвертому.
- 4. - Я живу в гуртожитку.
- А на _____ поверсі?
- На третьому.
- А в _____ кімнаті?
- у 410 кімнаті.
- 5. - Давай зустрінемося завтра в кінотеатрі?
- А в _____ кінотеатрі?
- У новому кінотеатрі.
- А на _____ вулиці?
- На вулиці Преображенській.
- 6. - Улітку ми відпочивали на морі.
- А на _____ морі?
- Звісно, на Чорному.
- А _____ вона влітку?
- Воно тепле і приємне.

Вправа 20. Прочитайте текст і дайте відповідь на запитання

Зразок: - У якому університеті навчається Михайлом?

- У медичному.

Нещодавно на нашому факультеті був студентське новорічне свято. Там я познайомився з українським студентом Михайлом, який мені дуже сильно сподобався. Я вже знав, що Михайло навчається в нашому медичному університеті на першому курсі. Він буде фармацевтом. Нещодавно в університеті побудували новий студентський гуртожиток. Михайло та його друзі живуть там. Його кімната 410 знаходиться на п'ятому поверсі. Михайло їздить в університет на 214 автобусі або 28 трамваї.

Михайло дуже любить займатися в студентській бібліотеці. У читальній залі він пише конспекти, робить домашнє завдання, перекладає статті.

Михайло дуже любить спорт та музику. Він дуже часто ходить в оперний театр або на концерти в театр музичної комедії. Михайло гарно плаває. Щонеділі він ходить в університетській плавальний басейн.

Запитання до тексту

1. В якому університеті навчається Михайло?
2. На якому факультеті він навчається ?
3. На якому курсі він навчається?
4. Де він живе? В якій кімнаті? На якому поверсі?
5. На якому автобусі / трамваї він їздить в університет?
6. Де він любить займатися?
7. У якому театрі він часто буває?
8. Де він слухає концерти?
9. Де він займається плаванням?
10. На якому святі він нещодавно був?

Вправа 21. Допишіть закінчення прикметників

1. Моя подруга навчається в педагогічн _____ університеті.
2. Аржен навчається на стоматологічн _____ факультеті.
3. Ми вчора були на цікав _____ екскурсії.
4. Я купила нову сукню. Це дуже гарн _____ сукня.
5. Це велик _____ і важк _____ контрольн _____ робота.
6. У мене немає помилок в котрольн _____ ій роботі.
7. На нашій вулиці знаходиться музичн _____ школа.
8. Ми з братом не хочемо жити у велик _____ місті.
9. Мої батьки живуть зараз у невелик _____ ому містечку.
10. Ми вчимо нов _____ слова на кожн _____ занятті й на кожн _____ лекції.

Вправа 22. Дайте відповідь на запитання

1. Ви знаєте, де знаходиться оперний театр? (центр міста, площа Театральна).
2. Де навчається Бедірхан? (медична академія, фармацевтичний факультет).
3. Де народився Сейтхан? (Туреччина, південна частина).
4. Де ви купили модну куртку? (великий одеський ринок).
5. Де ви були у неділю? (берег Чорного моря, п'ята станція Великого Фонтану).
6. Де ви любите гуляти ввечері? (центр міста, вулиця Дерibasівська).

Вправа 23. Допишіть речення

1. Аржен хоче бути стоматологом, тому він навчається _____

2. Мері буде лікарем, тому вона зараз навчається _____

3. Моя подруга любить літературу та іноземні мови, тому вона мріє навчатися _____
4. В університетській бібліотеці багато цікавих книжок, тому я часто займаюсь _____
5. Бедірхану подобається дивитися балет, тому він часто буває у _____

6. Шемсеттін дуже гарно грає у футбол, тому він часто буває _____

7. Наталя та Надія непогано знають картини світових художників, тому часто бувають _____
8. Мій однокурсник купил словник. Він був _____

Вправа 24. Дайте відповідь на запитання

Де ви народилися? Де ви жили і навчалися раніше? Де ви живете зараз? Де навчаєтесь? Де живуть ваші батьки? Де живуть, навчаються ваші друзі? Де працюють ваші батьки, брати, сестри? Де ви часто буваєте? Де ви вже були в Одесі? Де ви ще не були, але хочете побувати? Чому? Де вам подобається відпочивати літом?

Поставте подібні запитання вашим друзям у групі.

ВКАЗІВНІ ТА ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ В МІСЦЕВОМУ ВІДМІНКУ

Чоловічий та середній рід		Жіночий рід	
Називний відмінок	Місцевий відмінок	Називний відмінок	Місцевий відмінок
цей, це	у цьому	ця	у цій
той, те	у тому	та	у тій
мій, моє	у моєму	моя	у моїй
твій, твоє	у твоєму	твоя	у твоїй
наш, наше	у нашому	наша	у нашій
ваш, ваше	у вашому	ваша	у вашій

Називний відмінок	Місцевий відмінок
його кімната, його стіл	у його кімнаті, на його столі
її кімната, її стіл	у її кімнаті, у її столі
їхня кімната, їхній стіл	у їхній кімнаті, на їхньому столі

Вправа 25. Відновіть речення, використовуючи займенники його, її, їхня

1. Ось моя подруга. Це _____ стіл. На _____ її столі лежать зошити, підручники, олівці. 2. Мої друзі навчаються в академії. В _____ академії є басейн. 3. Це мій друг. Він навчається в іншій групі. В _____ групі 12 студентів. 4. Родина Меліка живе в Диярбакирі. В _____ родині 6 осіб. 5. Партік, Станлі і Джирес приїхали Із Африки. У _____ країні завжди спекотно. 6. Анна щоліта любить подорожувати. В _____ щоденнику завжди запланована подорож.

Вправа 26. Допишіть закінчення

- У тво_____ гаманці немає грошей.
- Мені подобається ваш_____ пальто і ваш_____ шапка.
- Скільки студентів навчається у ваш_____ групі?
- У ваш_____рідному місці є університети?

5. Ви знаєте, скільки студентів із Туреччини навчається на наш _____ факультеті?
6. Де живуть ваш _____ батьки?
7. Скажи, будь ласка, у твоє _____ рюкзаку є підручник?
8. Скажи, будь ласка, на цій _____ вулиці є аптека?
9. Ви знаєте, де знаходиться це _____ кінотеатр?
10. У моєму _____ родині всі люблять музику й спорт?
11. У наш _____ будинку лише три поверхи.
12. Я живу в цьому _____ гуртожитку лише пів року.
13. У наш _____ аудиторії дуже багато квітів.
14. В Одесі, моєму _____ місті, улітку багато туристів.
15. У твоєму _____ книзі немає першої сторінки.

Вправа 27. Відновіть речення, використовуючи присвійні займенники

Зразок: Це мій рюкзак. ... лежать зошити.

У моєму рюкзаку лежать зошити.

1. Це твоя родина? Скільки осіб _____.
2. Це ваш будинок? Де знаходиться _____.
3. Це ваше місто? У _____ є театр.
4. Це наше кафе. Ми часто снідаємо _____.
5. Це твій стіл? Що лежить _____.
6. Це ваш гуртожиток? Скільки _____ поверхів?
7. Це ваша група? Скільки _____ студентів?
8. Ось його рюкзак. Скільки _____ зошитів і підручників?
9. Ось її контрольна робота. Скільки помилок _____?
10. Це їх аудиторія. Сьогодні ми займались _____.

Вправа 28. Запишіть вправу за зразком

Зразок: Ось вечірнє місто. Я люблю гуляти...

Ось вечірнє місто.

Я люблю гуляти по цьому гарному місту.

1. Недалеко від гуртожитку знаходиться великий базар. Я зазвичай купую продукти... .

2. На першому поверсі знаходиться ресторан. Іноді я обідаю... .
 3. На другому поверсі знаходиться фізична лабораторія. Ми по вівторках займаємося
 4. Ось наша аудиторія. Ми завжди займаємося
 5. Це новий роман. Купити його можна у видавництві, що знаходиться... .
 6. Ось новий студентський гуртожиток. Мої друзі живуть
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Вправа 29. Утворіть речення з поданих слів

1. Моя, в Україна, дуже, влітку, гарно.
 2. Екзамен, аудиторія, студенти, в, зараз, на.
 3. Берег моря, село, батьки, мій, маленький, в, на, жити.
 4. Вулиця, знаходиться, театр, дитячий, на, ця, новий.
 5. Збори, наразі, зала, наша, великий, викладачі, в, на.
 6. На, вулиця, мій, ця, друг, жити.
 7. Понеділок, в, ми, займаємося, у фізичний, лабораторія.
 8. Мої студенти, навчатися, в, великий, престижний, університет.
 9. Ці студенти, в музей, бути, на, екскурсія, вчора.
 10. Займатися, в, бібліотека, люблю, наша, я.
 11. У, рідний, місто, мій, є, гарний, великий, парк.
-
-

Вправа 30. Виконайте вправу за зразком, використовуючи вказівний займенник цей

Зразок: У нашому університеті є фізична лабораторія. Я люблю займатися ...

Я люблю займатися в цій читальній залі.

1. У гуртожитку на першому поверсі знаходиться спортивна зала. Я постійно займаюся спортом _____
2. Буфет у нашому університеті працює з восьмої ранку до шістнадцятої. Викладачі та студенти часто обідають та п'ють каву _____
3. Фізична лабораторія знаходиться на другому поверсі. Ми проводимо дослідження _____
4. У нас на факультеті фізичного виховання є футбольна команда. Мій друг щотижня грає _____
5. Студентська поліклініка знаходиться на вулиці Пастера. Ми вже були _____
6. У суботу у нас був цікавий урок на кафедрі фізики. Ми вже були _____
7. Учора у нас був урок української мови. Усі студенти були на _____

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ПЕРЕСУВАННЯ

- На чому ви ідете на роботу?

- Зазвичай я їжджу на трамваї або на тролейбусі.

Вправа 32. Відновіть речення

- 1 В Одесу можна приїхати _____ (поїзд), _____ (машина) або _____ (автобус), прилетіти _____ (літак), припливти _____ (корабель).
2. Я не люблю їздити в університет _____ (трамвай), а мій друг Бекір часто їздить _____ (трамвай). Він розповів, що _____ (трамвай) він читає.
3. У місто Подільськ можна їхати _____ (електричка) або _____ (автобус). Наша група їздила _____ (електричка).
4. Сьогодні я прокинувся дуже пізно, тому приїхав в університет _____ (маршрутка.).
5. Мені подобається їздити _____ (тролейбус). Це швидко і зручно. У _____ (тролейбус) завжди тепло і затишно.
6. В університет ми зазвичай ідемо пішки або їдемо _____ (маршрутка).
7. У мого дядька є машина, але він взимку не їздить _____ (машина).
8. З України в будь-яку іншу країну можна прилетіти _____ (літак).
9. З Чорноморського порту можна доплисти _____ (корабель).
- 10 У Львів ми зазвичай їдемо _____ (поїзд).

Зверніть увагу!

На моїй подрузі (на кому?) нова сукня.

На Каві (на кому?) нова модна сорочка.

На столі (на чому?) стоїть чашка з чаєм.

На підвіконні (на чому?) стоять гарні квіти.

1. Часто бачу цей халат...	подруга
2. Мій брат любить сидіти...	маленький стільчик

3. Наш викладач не часто сидить...	викладацький стілець
4. Я друкую свої тексти...	мій сучасний ноутбук
5. Під час виконання урочистих пісень, виконавці стоять...	високий подіум
6. Я давно мрію побувати...	велика гарна яхта
7. В аудиторії ми сидимо...	зручні стільці
8. Коли я слухаю улюблені пісні, я лежу...	зручне м'яке ліжко
9. Мої друзі їдуть	моя велика нова машина

Називний відмінок	я	ти	він/вон о	вона	ми	ви	вони
Місцевий відмінок	на мені	на тобі	на ньому	на ній	на нас	на вас	на них

Вправа 33. Відновіть речення

1. Я люблю свого брата. На (він) _____ завжди гарний одяг.

МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ

Що? Який місяць (рік)?	Коли? У якому місяці (році)?
вересень, червень	у вересні, у червні
цей місяць	у цьому місяці
2015 рік	у 2015 році
дитинство	у дитинстві
старість	старості

34. Відновіть речення, використовуючи слова із дужок

1. Я приїхав в Одесу _____ (вересень). 2. Мій брат закінчив школу _____
_ (тисяча дев'ятсот дев'яносто дев'ятий рік). 3. Я отримав повідомлення від батька _____ (цей місяць). 4. Перший іспит ми будемо складати _____ (січень), а другий вже улітку _____ (червень). 5. Я закінчу навчання в університеті _____
_ (дві тисячі двадцять перший рік). 6. У подорож ми підправимося _____ (липень). 7. Моя сестра вчилася у фармацевтичному коледжі (дві тисячі четвертий рік).

Вправа 35. Дайте відповідь на запитання: хто у якому місяці, році, столітті народився

1. Наталя народилася

січень _____
лютий _____
березень _____
квітень _____
травень _____
червень _____
липень _____
серпень _____
вересень _____

жовтень _____
листопад _____
грудень _____

2. Самір народився: тисяча дев'ятсот дев'яноста п'ятий рік, дві тисячі перший рік, двотисячний рік, тисяча дев'ятсот дев'яноста восьмий рік, дві тисячі десятий рік, тисяча дев'ятсот вісімдесят сьомий рік.

3. Двадцять перше століття, двадцятье століття, дев'ятнадцяте століття, перше століття до нашої ери, чотирнадцяте століття.

Вправа 36. Дайте відповідь на запитання

1. Коли (в якому місяці) ви приїхали в Україну?
2. Коли (в якому місяці) ви почали вивчати українську мову?
3. Коли (в якому місяці) ви будете вступати на хореографічний факультет?
4. Коли (в якому місяці) у вас канікули?
5. Коли (в якому місяці) у вас буде весняна сесія?
6. Коли (в якому місяці) ви поїдете додому?
7. Коли (в якому місяці) ви повернетесь із своєї країни?
8. Коли (в якому місяці) у вашій країні зустрічають Новий рік?
9. Коли (в якому місяці) у вашій країні розпочинається новий навчальний рік?

Вправа 37. Допишіть речення

1. Одеса була заснована (1794 рік).
- 2 Педагогічний університет заснований (1817 рік).
3. Я народився.....
4. Я розпочав навчання у школі...
5. Я закінчила школу...
6. Я вступила до університету.....

Вправа 38. Дайте відповідь на запитання

Зразок: Коли (о котрій годині) ви прийшли на лекцію.

Я прийшов на лекцію *о дев'ятій годині*.

1. Коли (о котрій годині) розпочинається лекція? (восьма година)
2. Коли (о котрій годині) закінчується урок у вашій групі? (чотирнадцята година сорок хвилин)
3. Коли (о котрій годині) розпочинається велика перерва (одинадцята година тридцять хвилин)

4. Коли (о котрій годині) ви виконуєте домашнє завдання? (дев'ятнадцята година).

5. Коли (о котрій годині) ви розпочали дивитися цікавий новий фільм (двадцять третя година)

6. Коли (о котрій годині) ви закінчили дивитися фільм (перша година ночі)

7. Коли (о котрій годині) ви зазвичай обідаєте? (дванадцята година)

8. Коли (о котрій годині) ви ходили з другом у ресторан? (двадцята година)

9. Коли (о котрій годині) ви снідаєте?

10. Коли (о котрій годині) ви зазвичай вечеряєте?

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

Називний відмінок – множина	Місцевий відмінок – множина
кольоровий олівець	на кольоровому олівці
рудий кіт	на рудому коті
зелений светр	на зеленому светрі
велике вікно	на великому вікні
гаряче сонце	на гарячому сонці
смачне молоко	у смачному молоці
талановита студентка	талановита студентка

4. Нові студенти зажди ходять _____ (екскурсії).
5. Станлі й Яссін дуже гарно грали _____ (змагання).
6. Викладачі університету щороку виступають _____ (конференції).
7. На свята _____ (центр міста) мерія зажди влаштовує концерти.
8. Ми пишемо свої домашні завдання _____ (зошити).
9. Студенти фізико-математичного факультету проводять досліди _____ (лабораторії).
10. Студенти-хореографи часто танцюють _____ (студії).

Вправа 41. Запишіть словосполучення в місцевому відмінку множини

Зразок: цікаві журнали – у цікавих журналах;
великі аудиторії – у великих аудиторіях

- Нові школи – у _____
великі міста – у _____
цікаві журнали – у _____
історичне місто – в _____
сучасний фільм – у _____
смачна кава – у _____
останні заняття – на _____
червоні вази – на _____
цікаві статті – у _____
велике вікно – на _____
чисті вулиці – на _____
книжкові шафи – у _____

Вправа 42. Запишіть іменники, прикметники в місцевому відмінку множини

1. Іноземні студенти часто бувають... (цікаві уроки, дослідні лабораторії).
2. Ми часто сидимо з друзями... (міські кав'ярні, великі парки, зелені сквери).
- 3.

Наші викладачі працюють... (різні факультети), викладають ... (різні групи).

4. Мати купує продукти... (великі супермаркети, маленькі магазини).

5. Іноземні студенти живуть ... (студентські гуртожитку, винаймані квартири). 6. Свої книжки я завжди складаю ... (книжкові полиці та шафи).

Вправа 43. Дайте відповідь на запитання за зразком

Зразок: - Ці книги можна купити лише на книжковому ринку?

Ні, ці книги можна купити і в книжкових магазинах.

1. Іноземні студенти навчаються лише на одному факультеті педагогічного університету? 2. Бекір був лише на одному занятті в університеті? 3. Ви на уроці виконали лише одну складну вправу? 4. Аудиторія для роботи з іноземними студентами знаходься на третьому поверсі? 5. Цей новий фільм можна подивитися лише в одному кінотеатрі міста? 6. Ви часто у своїй школі зустрічаєте своїх вчителів? 7. Ви працюєте з викладачем у великих аудиторіях?

Вправа 44. Запишіть виділені слова у множині

1. Ми ходили на вечерю у **цей міський ресторан**. 2. **Цей підручник** лежить на полиці. 3. **Мій друг** візьме участь у змаганні з волейболу. 4. **Про цю новину** написали у студентській газеті. 5. **Цей студент** педагогічного університету працює в школі. 6. Минулого року **наш викладач** виступив з доповіддю на науковій конференції. 7. Ми були на лекції цього професора. 8. Турецькі й китайські студенти живуть у цьому гуртожитку.

Вправа 45. Допишіть закінчення іменників і прикметників у множині

1. Бекір часто розповідав, як живуть його брати у сво зручн будинк _____. Його брати вчаться в медичному університеті, але на різн _____ факультет _____. Вони гарно навчаються й займаються спортом. 2. Студенти підготовчого факультету займаються не лише в аудиторі _____, вони також займаються в лінгафонн _____ кабінет _____, у комп'ютерн _____ клас _____, у фізичн _____ лабораторі _____, у мизичн _____ студі _____. 3. Одеса розташована на берег _____ Чорного моря. На її узбережж _____ знаходяться великі і маленькі бази відпочинку. На ц _____ баз _____ щороку відпочиває багато туристів. 4. Цей молодий _____ журналіст _____ декілька _____ років _____ жив _____ у різн _____ африканськ _____ країн _____. Він побував _____ у багать _____ велик _____ міст _____. Після подорожі він надрукував багато статей у сучасн _____ популярн _____ журнал _____. 5. Наші студенти нещодавно побували в музе _____ Одеси. Найбільше їм сподобався музей

контрабанди. Окрім того, вони побували на цікав_____ одеськ_____ екскурсі_____.

Вправа 46. Відновіть текст

В Одесі влітку дуже багато туристів. Вони приїжджають в Одесу (поїзда, автобуси, машини),_____

прилітають на (літаки) _____, припливають (кораблі) _____.

Туристи живуть (готелі) _____. Удень вони ходять (музеї, виставки) _____, гуляють (парки, море) _____.

Увечері вони бувають (театри, концерти, ресторани)

_____.
Туристів можна побачити (площі, вулиці, узбережжя міста) _____

_____.
Вони купують сувеніри (магазини, кіоски) _____.

Екскурсороводи розповідають туристам цікаві історії про наше місто.

Вправа 47. Відновіть текст

1. Цікавий захід «Студентська осінь» проходить _____
(наш університет). Українські та іноземні студенти беруть активну участь у цьому заході _____

(наш підготовчий факультет). Ми будемо виступати _____

_____.
(наш улюблений підготовчий факультет). Студенти співають пісні _____

_____.
(рідна мова, українська мова). Також _____

(цей концерт) беруть участь усі студенти, які навчаються _____

_____.
(інший факультет нашого університету).

2. Навесні _____ (квітень) _____

(наш факультет) проходить спортивне свято. Найкращі спортсмени університету беруть участь _____ (це свято).

Змагання _____ (біг, гімнастика, єдиноборства)

проходять _____ (великий стадіон), який знаходиться _____ (Французький бульвар). Потім кращі команди грають у футбол _____ (цей стадіон). _____ (змагання) завжди присутні усі викладачі та студенти.

Вправа 48. Відновіть речення

1. Учора Йолдаш був ... (цікава екскурсія). 2. Кава часто займається... (наша університетська бібліотека). 3. Наші студенти люблять розповідати як вони живуть (свої рідні міста і країни). 4. Бедірхан і Сейтхан уже побували (український театр, нова вистава). 5. Патрік розповів, що він живе (тепла, затишна кімната). В Україну він приїхав з Нігерії. (Нігерія) він жив (свій тихий теплий будинок). Його батьки працюють (престижна будівельна компанія). Тому він приїхав в Україну, щоб стати інженером.

Вправа 49. Відновіть текст

У мене є друг. Його звать Яссін. Він народився _____

(1995 рік, Марокко, велике місто Касабланка). Його батько працює _____ (велика будівельна компанія), а старший брат працює менеджером _____ (реєлторська компанія). Сестра працює _____ (міська престижна школа). Вона викладає _____ (математика). Спочатку Яссін навчався _____ (ця школа), а потім він _____

(економічний університет Марокко). Після отримання диплому працював менеджером _____ (престижна компанія).

Потім він вирішив удосконалити свої знання і приїхав в Україну. Зараз він вчить українську мову _____

_____ (підготовчий факультет педагогічний університет). Він приїхав в Україну _____

(2020 рік). Яссін дуже любить читати художню літературу. Тому він багато займається _____

_____ (читальна зала університетської бібліотеки). Він завжди гарно і правильно відповідає _____ (екзамен). Яссін дуже любить спорт. Його часто можна побачити _____

_____ (велика спортивна зала чи новий студентській стадіон). Він добре грає _____

(університетська футбольна команда). Яссін часто пише мені повідомлення. Зараз я теж навчаюсь _____

(підготовчий факультет), але _____

_____ (Київ, політехнічний університет, економічний факультет). Я хочу бути інженером, тому вивчаю не тільки українську мову, але _____

_____ (фізика, математика, хімія, біологія). Минулого місяця я був _____

(Одеса). Я зустрівся з Яссіном. Ми разом гуляли по Одесі. Ми були _____

_____ (вулиця Дерibasівська, Аркадія, Великий Фонтан, Ланжерон). Я прожив _____ (Одеса) _____ (4 день). Мені дуже сподобалася Одеса. Наступного місяця я хочу приїхати ще раз в Одесу. Але я

буду вчитися _____ (Київ), тому що він мені теж дуже подобається.

Вправа 50. Відновіть текст

Під час зимових канікул я і мої друзі побували _____

_____ (різні гарні міста України й різні країни). Після канікул ми зібралися разом, щоб розповісти один одному свої враження. Марі була _____ (Дніпро). Вона розповіла, що вона гуляла _____ (її площі, вулиці), була (відомі музеї та театри). Вона також була _____ (цікаві виставки і концерти). Шемс був _____ (Франція, Париж). Там живуть його друзі. Шемс побував _____ (багато цікавих місць Франції). Він дізнався багато історичних подій Франції. Аржен був _____ (Італія). Ми почули його розповідь _____ (великі італійські художники). Картини цих художників знаходяться не тільки _____ (італійські картинні галереї), але і _____ (різні музеї світу). Аржен дуже любить смачно поїсти. Він розповів нам _____ (традиційні італійські страви). Мелік був _____ (Буковель). Він давно мріяв покататися _____ (гірські лижі). Мелік багато читав _____ (карпатські ліси та ріки). Нам сподобалося подорожувати. Ми мріємо _____ (нові подорожі).

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК

(основне значення)

Знахідний відмінок в українській мові вживається з прийменниками – непрямий об'єкт (я розповідаю (про що? про кого? у що?) про подругу, про місто) й без прийменників – прямий об'єкт (я дивлюся (що?) фільм, я читаю (що?) книгу).

1. Знахідний відмінок уживається із дієсловами для позначення об'єкта дії, тобто вказує на дію, що спрямована на предмет (кого? що?).

Студенти вивчають **українську мову**. Я люблю **маму і тата**.

2. Знахідний відмінок уживається на позначення часу (як довго? коли? скільки часу?)

Я бачив його **тиждень тому**.

Я був в університеті **в п'ятницю**.

3. Знахідний відмінок з прийменниками у/в на для позначення напрямку (куди?).

Туристи йдуть **у місто на прогулянку**.

ДІЄСЛОВА, ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ ІЗ ЗНАХІДНИМ ВІДМІНКОМ

Читати, писати, слухати, знати, робити, відвідувати, виконувати, зачиняти, відчиняти, повторювати, розповідати, пояснювати, відповідати, їсти, пити, любити, обіймати, купувати, продавати, давати, бачити, чути, ставити, класти, вішати, знаходити, мати, згадувати, забувати, пам'ятати, вивчати, вчити, перевіряти, поважати, надсилати, викладати, отримувати, готувати.

ІМЕННИКИ НЕІСТОТ У ЗНАХІДНОМУ ВІДМІНКУ ОДНИНИ

Рід	Називний відмінок (що?)	Знахідний відмінок (що?)	закінчення
Чоловічий і середній	телефон, інтернет, словник олівець, стілець	телефон, інтернет, словник олівець, стілець	Як у називному відмінку

рід (він/воно)	небо, вікно, місто море, місце, завдання, речення	небо, вікно, місто море, місце, завдання, речення	(Н.в. = З.в.)
Жіночий рід (вона)	дівчина, студентка, книга, рука, пісня, картопля, лекція, аудиторія, радість, подорож	дівчину, студентку, книгу, руку, пісню, картоплю, лекцію, аудиторію, радість, подорож	- у -ю Ø

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК У ЗНАЧЕННІ ПРЯМОГО ОБ'ЄКТА

Вправа 1. Дайте відповідь на запитання

Зразок: - Він читає повідомлення. Що він читає?

1. Студент читає текст. _____
2. Викладач заповнює журнал. _____
3. Ми слухаємо музику. _____
4. Вони виконують домашнє завдання. _____
5. Наталя читає повідомлення. _____
6. Я пишу вправу. _____
7. Ми дивимося фільм. _____
8. Ви будете писати диктант. _____
9. Я читаю цікаву книгу. _____
10. Він переглядає новини. _____
11. Викладач читає статтю. _____
12. Студент розв'язує задачу. _____
13. Надія купила ручку. _____
14. Вони співають пісню. _____

*Вправа 2. Напишіть, що читають студенти. Слова для довідки:
текст, слово, книга, підручник, урок, вправа*

1. Марія читає _____. 2. Бекір читає _____. 3. Мері і Йолдаш читають _____. Вони читають _____. Владислава читає _____, а Наталя читає _____.

3. Виконайте завдання за зразком

Зразок: - Це хліб і цукерка.

Дайте, будь ласка, хліб цукерку.

1. Це зошит і книжка. _____
2. Це словник і підручник. _____
3. Це ручка і олівець. _____
4. Це костюм і сукня. _____
5. Це сіль і цукор. _____
6. Це чай і тістечко. _____
7. Це сендвіч і кава. _____
8. Це йогурт і кефір. _____
9. Це ніж, виделка і ложка. _____
10. Це лінійка та гумка. _____

Вправа 4. Напишіть, що пишуть студенти. Слова для довідки: текст, літеру, диктант, вправу, твір, ім'я, прізвище, адресу.

1. Марія пише _____. 2. Бекір пише _____. 3. Мері і Йолдаш пишуть _____. Вони пишуть _____. Владислава пише _____, а Наталя пише _____.

Вправа 5. Дайте відповіді на запитання.

1. Що ви читаєте? (роман)
2. Що дивиться Іван? (фільм)
3. Що люблять ваші друзі? (спорт)
4. Що ваш друг читає? (книга)
5. Що пишуть на уроці студенти (диктант)
6. Що розв'язує Гурбан? (задача)
7. Що пише Ілін? (вправа)
8. Що любить твій брат? (фізика)
9. Що любить наша сестра (море)
10. Що ви любите? (література)
11. Що повторює цей студент? (граматика)
12. Що зараз вчите? (вірш)
13. Що пише ця студентка (повідомлення)
14. Що ти купив у магазині (цукор, молоко, вода)

Вправа 7. Утворіть речення, використовуючи слова із дужок

1. Що можна купити в магазині (ручка, олівець, гумка, зошит, лінійка, блокнот). 2. Що можна купити на цьому базарі? (картопля, морква, цибуля, часник, буряк, масло, молоко, сир, ковбаса, м'ясо). 3. Що слухають студенти (лекція, музика, пісня, концерт). 4. Що вивчають наші студенти (література, математика, фізика, інформатика, музика, історія, література, історія). 5. Що можна читати в бібліотеці (книга, журнал, словник, підручник). 6. Що можна купити в магазині «Одяг» (сорочка, светр, сукня, спідниця, шарф, шапка, куртка, пальто, краватка). 7. Що можна побачити на вулиці (машина, автобус, трамвай, будинок). 8. Що намалював художник (море, небо, річка, трава, квітка, дерево). Що вивчили студенти (правило, граматика, пісня, вірш, мова, алфавіт).

Вправа 8. Допишіть речення

1. Сьогодні ми у супермаркеті купили... _____
2. В університеті студенти вивчають... _____

3. На уроці вони сьогодні повторювали... _____
4. На вечірці Венлі буде співати.... _____
5. В ютубі я люблю слухати... _____
6. Своїй подрузі я розповів... _____
7. Ми вчора загубили... _____
8. На уроці ми писали... _____
9. Вчора я забув в аудиторії... _____
10. Ми сфотографували... _____

ІМЕННИКИ ІСТОТ У ЗНАХІДНОМУ ВІДМІНКУ ОДНИНИ

Рід	Називний відмінок (кто?)	Знахідний відмінок (Кого?)	закінчення
Чоловічий (він)	викладач, тато, учитель, Василь, Андрій	викладача, тата, учителя, Василя, Андрія	- а - я - я
Жіночий рід (вона)	сестра, вчителька, Оля, Наталя, Надія, Марія	сестру, вчительку, Олю, Наталю, Надію, Марію	- у - ю - ю

Вправа 9. Виконайте завдання за зразком

Зразок: - Абдул наш студент. Я уже добре знаю Абдула.

1. Надія наша викладачка. Я бачу... _____
2. Оля наша студентка. Я люблю ... _____
3. Анна моя сестра. Я знаю... _____
4. Марія моя подруга. Я люблю... _____
5. Це мій учитель. Ви знаєте... _____
6. Це наш студент Василь. Я зустрів... _____
7. Викладач був у бібліотеці. Я зустрів там... _____
8. Це Сергій і його друг Олександр. Ми добре знаємо... _____
9. Це Іван і Андрій. Андрій любить... _____, а Андрій _____

10. Тато любить дивитися футбол, а баскетбол любить дивитися... _____

Вправа 10. Дайте відповідь на запитання

1. Кого ти знаєш? (Джалал)
 2. Кого вчить учитель? (студент)
 3. Кого любить Яссін? (дівчина)
 4. Кого зустрічає Олена? (подруга)
 5. Кого зустрічають діти? (дідусь)
 6. Кого відвідує лікар? (пацієнт)
 7. Кого ви бачили зранку? (секретар)
 8. Кого поважають студенти? (викладач)
 9. Кого пам'ятають дівчата (хлопці)
 10. Кого бачать сусіди? (учитель)
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Вправа 11. Поставте запитання до виділених слів

1. Патрік пише **повідомлення**.
 2. Студент добре читає **вірш**.
 3. Викладач знає **студента**.
 4. Фірат любить **племінника**.
 5. Вони бачать **друга**.
 6. Аржен слухає **музику**.
 7. Роза розв'язує **задачу**.
 8. Студент розуміє **викладача**.
 9. Викладач слухає **Бедірхана**.
 10. Станлі і Джалал дивляться **фільм**.
 11. Студент і студентка повторюють **правила**.
 12. Мері пише **вправу**.
 13. Анжела пояснює **орфограму**.
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Вправа 12. Виконайте завдання за зразком

Зразок: - Що записує Андрій? – Андрій записує вправу.

1. – ... ? – Наталя любить каву. _____
2. – ... ? – Надія п'є чай. _____
3. – ... ? – Студенти вчать українську мову. _____
4. – ... ? – Студенти слухають лекцію. _____
5. – ... ? – Іван записує пісню. _____
6. – ... ? – Фірат купує гітару. _____
7. – ... ? – Бекір слухає рок. _____
8. – ... ? – Чинар оглядає лабораторію. _____
9. – ... ? – Іламан вітає викладача. _____
10. – ... ? – Студентка співає пісню. _____
11. – ... ? – Ми бачимо вулицю. _____
12. – ... ? – Ви купуєте овочі та фрукти. _____
13. – ... ? – Вони згадують матір. _____
14. – ... ? – Я пишу повідомлення. _____

Вправа 13. Утворіть речення

1. Вчора Мухаммед отримав з Пакистану	лист і замовлення
2. Я подарував матері на день народження...	троянда, тюльпан, ромашка
3. Я забув в аудиторії	зошит, рука, олівець, рюкзак
4. Наша нова студентка купила в магазині...	молоко, чай, сік
5. Вчора ми писали...	аудіювання, диктант, вправа
6. У нашому районі відкрили...	школа, садок, гімназія
7. На цій вулиці будують...	багатоповерхівка, будинок
8. Ми з подругою купили вчора...	холодильник, кавомашина
9. Мої батьки подарували мені...	телефон, гітара, флейта
10. Я увесь вечір повторював...	слова, граматика, правила
11. На вечерю ми приготували...	салат, картопля, риба, кава

12. Я люблю...	чай, сік, морозиво
13. Студенти вивчають...	фізика, хореографія,
14. Цей студент швидко зрозумів як розв'язати...	інформатика, музика задача
15. На обкладинці вона написала...	ім'я, прізвище
16. я завжди згадую...	мама, тато, брат, сестра
17. На факультеті ми зустріли...	викладач, викладачка
18. Коли я був на екскурсії, я фотографував...	море, пам'ятник, вулиця наш тренер
19. Ми граємо у футбольній команді і дуже любимо...	лікар, медсестра
20. Наша група була в лікарні і ми там бачили...	вчителька, вчитель
21. Студенти привітали зі святом...	кіт, собака
22. Мій брат гарно намалював...	родина
23. Я дуже добре знаю цю	

6. Студенти запросили на святкування не тільки..., але і ... (викладачка, декан, секретар). _____

7. Зранку на уроці ми виконували не тільки..., але і писали ... (вправа, диктант). _____

8. Під час екскурсії ми фотографували не лише..., але і ... (колонада, пам'ятник Дюку, дума). _____

9. У Києві ми бачили не тільки..., але і ... (Хрещатик, Оболонь, Дніпро, Дарниця). _____

Вправа 15. Допишіть до кожного дієслова іменник у знахідному відмінку однини

Зразок: - Читати. Читати книгу.

Забувати, слухати, знати, писати, розуміти, питати, пити, запитувати, звати, любити, кохати, вітати, бачити, чути, запрошувати, чекати, очікувати, згадувати, пам'ятати, вибирати, зустрічати, годувати, відвідувати, поважати.

Вправа 16. Допишіть речення

1. Я купив у магазині _____
2. В університеті я вивчаю _____
3. Вчора біля моря я зустрів _____
4. Іван вже прочитав _____

5. Я щодня повторюю _____
6. Патрік намалював _____
7. Вони вже вивчили _____
8. Цей студент засвоїв _____
9. Вони часто дивляться _____
10. Його друг добре знає _____
11. Я часто згадую _____
12. Бекір любить печиво, а Фірат любить _____
13. Зранку перед уроком ми повторювали _____
14. У буфеті студенти їли _____, і пили _____
15. Дівчата довго прибирали _____
16. Наталя дала мені _____
17. На вікні я побачила _____
18. У рюкзаку лежав _____

Вправа 17. Дайте відповідь на запитання

1. Що лежить на столі?
Де лежить олівець?
Що ви читаєте?	книга
2. Що ви подарували сестрі?
Що стоїть на вікні?
Де стоять квіти?	ваза
3. Кого бачу в аудиторії?
Хто пише біля дошки?	студент
4. Хто подзвонив вам зранку?
Кого ви бачили в університеті?	викладач
5. Що ви купили у супермаркеті?	Часник і цибуля

Що знаходиться в супермаркеті?

6. Що купил Йолдаш?

Де він знаходить нові слова?

Що лежить на полиці?

словник

7 Що пояснював викладач на уроці?

Що вивчають студенти?

орфограма

8. Кого ти давно не бачив?

Хто часто телефонує тобі?

Друг і подруга

9. Кого люблять батьки?

Хто постійно згадує батька й матір?

Дочка й син

10. Як звать вашого друга?

Кого питав викладач?

Хто відповідав сьогодні на уроках?

Сулейман

11. Як звать твою подругу?

Кого ти фотографував?

Хто гуляв з тобою містом?

Наташа?

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ В ЗНАХІДНОМУ ВІДМІНКУ

Називний відмінок	я	Ти	Він воно	вона	ми	ви	вони
Знахідний відмінок	мене	тебе	його	її	нас	вас	їх

Вправа 18. Вставте необхідні займенники

1. Я був учора у друга. Він запросив _____
2. – Ти був учора в університеті? Чому я не бачив _____
3. Станлі ввечері був на стадіоні. Я бачив _____
4. Мері була три дні тому на концерті. Я запросив _____
5. Ми знаємо нашого викладача літератури. А він теж знає _____
6. Ви сьогодні не були на заняттях. Ми згадували _____
7. Ці студенти приїхали з Туркменістану. Я добре знаю _____
8. Це мої улюблені цукерки. Я сьогодні купила _____
9. Це мій підручник з української мови. Я взяв _____ в бібліотеці.
10. – Скажіть, гарні квіти? Я купив _____ на ринку.

Вправа 19. Вставте необхідні займенники

1. – Ви знаєте, як звуть цю дівчину?
- Ні я не знаю, як _____ звать.
2. – Як звуть вашого викладача української мови?
- _____ звать Надія Петрівна.
3. – Це наші студенти? Як _____ звать?
- _____ звать Ксенія і Петро.

4. – Ви приїхали із Марокко? Як _____звуть?

- _____звуть Алі.

Вправа 20. Дайте позитивну/негативну відповідь на запитання

Зразок: - Віко, ти знаєш Марію?

- Ні, я не знаю її. (Так, я знаю її).

1. Люшуан, ти знаєш Ілін?
2. Аржен і Бекір, ви знаєте Михайла?
3. Ви знаєте свого викладача Ірину Петрівну?
4. Ви сьогодні бачили в університеті нашого декана?
5. Ви пам'ятаєте Наталю і Надію?
6. Ви годували сьогодні собаку і кішку?
7. Вони чекають на друзів?

Вправа 21. Допишіть речення, використовуючи займенники

1. Це дуже цікавий твір. Я прочитав _____
2. Це картина. Художник намалював _____
3. Це студент. Викладач бачив _____
4. Це новий фільм. Я вже бачив _____
5. Це наш викладач. Я згадував _____
6. Це моя дівчини. Я дуже люблю _____
7. Це твоє повідомлення. Я прочитав _____
8. Це його сестра. Він любить _____
9. Це мій старший брат. Я дуже поважаю _____
10. Це моя країна. Ми згадуємо _____

Вправа 22. Допишіть речення, використовуючи займенники

1. Купив на ринку цю книгу, друг запропонував прочитати _____

2. Задача з фізики була важкою, але я розв'язав _____
3. Це нові вправи. Я повинен вивчити _____. Викладач буде питати _____.
4. Сьогодні зі Львова приїжджає мій брат. Я повинен зустріти _____
5. Ви підете гуляти на море? Я хочу сфотографувати _____
6. У кафе ми познайомилися з дівчиною. Вона запросила _____ у гості.
7. Мої рідні зараз дуже далеко, але я завжди пам'ятаю _____
8. Незабаром сесія. Я повинна здати _____ на відмінно.
9. Що ви будете робити у неділю ввечері. Я хочу запросити _____ в кіно.
10. Це цікава пісня. Я люблю постійно співати _____.

ПРИКМЕТНИКИ, ВКАЗІВНІ І ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ В ЗНАХІДНОМУ ВІДМІНКУ ОДНИНИ

Чоловічий рід	
1. Він прочитав <i>цей (той) цікавий</i> твір.	1. Який твір він прочитав?
2. Він згадав <i>цього (того) старого</i> друга.	2. Якого друга він згадав?
1. Він прочитав <i>мій (твій, свій, наш)</i> твір.	1. Чий твір він прочитав?
2. Він згадав <i>мого (твого, свого, нашого)</i> батька.	Чийого батька він згадав?
Жіночий і середній рід	
1. Він прочитав <i>це (те) старе</i> повідомлення.	1. Який лист він прочитав?
2. Він прочитав <i>цю (ту) цікаву</i> книгу.	2. Яку книгу він прочитав?
3. Я згадав <i>цю (ту) стару</i> вчительку.	3. Яку вчительку він згадав?
1. Він прочитав <i>моє (твоє, наше)</i> повідомлення.	Чие повідомлення він прочитав?

2. Він прочитав мою (твою, нашу) книгу.	Чію книгу він прочитав?
3. Я згадав мою (твою, нашу) вчительку.	Чію вчительку він згадав?

ЗАКІНЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКІВ, ВКАЗІВНИХ І ПРИСВІЙНИХ ЗАЙМЕННИКІВ У ЗНАХІДНОМУ ВІДМІНКУ ОДНИНИ

Чоловічий рід		закінчення
Називний відмінок	Знахідний відмінок	
великий автобус новий район сусідній будинок вчорашній суп середній вік маленький хлопчик старший брат середній брат український друг	великий автобус новий район сусідній будинок вчорашній суп середній вік маленького хлопчика старшого брата середнього брата українського друга	Як у називному відмінку (як у Н.в.) -ого
Середній рід		
нове завдання синє море сусіднє село українське місто	нове завдання синє море сусіднє село українське місто	Як у називному відмінку (як у Н.в.)
Жіночий рід		
нова книга велика перерва українська мова середня школа синя ручка	нову книгу велику перерву українську мову старшу сестру стару подругу	- у

старша сестра	середню школу	- ю
стара подруга	синю ручку	

Вправа 23. Запишіть словосполучення в знахідному відмінку

Зразок: - гарний хлопець – гарного хлопця

- гарна дівчина – гарну дівчину

1. Цікава дівчина _____
2. Захоплююча розповідь _____
3. Велика площа _____
4. Маленька кімната _____
5. Молода матір _____
6. Синя ручка _____
7. Літня жінка _____
8. Вечірня газета _____
9. Остання субота _____
10. Сьогоднішня новина _____
11. Рідний брат _____
12. Молодий хлопець _____
13. Високий парубок _____
14. Кращий студент _____
15. Молодший брат _____
16. Синій олівець _____
17. Літній чоловік _____
18. Вечірній Київ _____
19. Останній вечір _____
20. Великий будинок _____
21. Маленький син _____
22. Смачний сніданок _____

Вправа 23. Дайте відповідь на запитання

1. Яку музику слухали вчора? (сучасний, класичний) _____

2. Який фільм дивилися закохані? (сучасний, французький) _____

3. Який одяг у нашого викладача? (стильний, чистий, випрасуваний) _____

4. Який м'яч подарував дядько племіннику? (великий, футбольний) _____

5. Який день сьогодні на вулиці? (сонячний, веселий) _____

6. Який одяг українці носять взимку? (теплий, зимовий) _____

7. Яке морозиво ви любите? (солодкий, шоколадне) _____

8. Який роман вона читала? (цікавий, класичний) _____

9. Яку сорочку купила бабуся онуку? (модний, червоний) _____

10. Яку пісню співала студентка музичного факультету (український, народний) _____

11. Яку газету ти читаєш? (вчорашню, спортивну) _____

12. Яку вправу пишуть студенти? (останній, складний) _____

13. Які цукерки ви любите їсти? (шоколадний, м'ятні) _____

14. Яке мило ви купили в супермаркеті? (духмяне, рожеве) _____

15. Який зошит ви купили? (товстий, чистий) _____

Вправа 26. Прочитайте діалоги і напишіть як звать цих людей

Зразок: - Познайомтеся: це наша нова студентка. Їлін.

- Дуже приємно.

Нашу нову студентку звать Їлін.

1. - Познайомтеся: це наша викладачка Марія Сергіївна.

- Дуже приємно.

2. - Познайомтеся: це Лариса, наша краща спортсменка.

- Дуже приємно. Я бачила, як ви граєте у волейбол.

3. - Познайомтеся: це наш новий студент Кава.

- Дуже приємно.

4.- Познайомтеся: це Ольга Іванівна, наша медична сестра.

- Доброго дня. Дуже приємно.

5. - Познайомтеся: це Валентина Андріївна, наша вахтерка.

- Дуже приємно.

6. - Познайомтеся: це Володимир Іванович, мій дядя.

- Дуже приємно.

7. - Познайомтеся: це моя молодша сестра Олена.

- Дуже приємно. А мене звуть Олександр.

Вправа 27. Дайте відповідь на запитання

1. Кого ви зустріли у парку? (моя подруга Мери та її брат) _____

2. Кого Станлі запросив у кінотеатр? (наша однокурсниця Тетяна та її подруга) _____

3. Кого вони хочуть сфотографувати для інстаграм? (свій друг та своя подруга) _____

4. Кого часто згадуєте? (мій тато і моя мама) _____

5. Кого ви давно не бачили? (наш вчитель фізкультури і наш тренер з плавання) _____

Вправа 28. Відновіть текст

1. Дівчина швидко розв'язала ... (ця важна задача). _____

2. Іноземні студенти із задоволенням вивчили ... (стара українська народна пісня) _____

3. Я давно знайомий ... (цей іноземний студент і ця іноземна студентка)... _____

4. Дмитро намалював (гарні жовна квітка) на зеленому фоні... _____

5. Алі купив... (солодка цукерка, мінеральна вода, свіже молоко, вчорашній хліб)... _____

6. В Одесі вчора виступила (ця відома українська співачка) ... _____

7. Ми сфотографували (відомий одеський оперний театр)... _____

8. Я забула, як звать (цей новий студент)... _____

9. Він запросив на побачення (найкраща дівчина)... _____

10. Учора в парку я зустрів (твоя молодша сестра і твоя матір)... _____

Вправа 29. Додайте необхідні за змістом дієслова

1. Я швидко читаю _____ цю книгу. Це напрочуд цікава книга.
2. Мері _____ цю задачу. Вона сказала, що ця задача дуже легка.
3. У бібліотеці ми _____ новий підручник і українсько-англійський словник.
4. У мене немає зошита. Я _____ зошит у гуртожитку.
5. Мені подобається ваш малюнок. Ви гарно _____ кішку та собаку.
6. Коли я почув цю пісню, я _____ мою батьківщину.
7. Я був на вокзалі. Я _____ свого брата.
8. Я не знаю, де живе мій друг, я давно _____ його.
9. Аकोко зовсім трохи _____ українську мову.
10. Викладач _____ граматику, а студенти уважно _____.
11. Сьогодні у мого друга день народження. Ми вже _____ його.

Вправа 30. Допишіть речення, використовуючи слова з колонки праворуч

1. Мої батьки відправили вчитися в Україну...	мій молодший брат
2. Бекір запросив на студентській вечір	ця українська дівчина
3. Сьогодні викладач опитував	я і мій друг
4. Наша викладачка вчила не тільки ..., але і...	мій старший брат, ти
5. Вчора ми привітали.... з днем народження	наша китайська студентка
6. Я часто згадую	наш перший учитель
7. Я попросив... пояснити мені граматику	наш викладач
8. Батько запросив... в кафе	старша дочка та її подруга

9. Учора на конференції ми слухали

10. Нещодавно я зустрів

відомий науковець

мій друг, його дружина і їх

маленька дочка.

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК НА ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКУ РУХУ (КУДИ?)

Зараз він їде (іде) на море	Куди він їде (іде) зараз?
Вчора від ходив (їздив) у музей	Куди від ходив (їздив) вчора?
Завтра він піде (поїде) у школу	Куди він піде (поїде) завтра

Вправа 31. а) Прочитайте, зверніть увагу на закінчення іменників у знахідному відмінку.

Що це?

Це інститут

Це гуртожиток

Це кімната

Це аудиторія

Це площа

Куди ви ідете?

Я іду в інститут

Я іду в гуртожиток

Я іду в кімнату

Я іду в аудиторію

Ми йдемо на площу

б) прочитайте речення, перепишіть їх у зошит

1. Я йду в бібліотеку, а мій друг іде в аудиторію. 2. Студенти ідуть в лабораторію. 3. Мохаммед іде в кафе, а ми у спортивну залу. 4. Наші студенти пішли на екскурсію. 5. Ми їдемо у театр, а Іван і Алі ідуть у цирк. 6. Мої друзі ідуть у Львів. 7. Нещодавно ми ізжили у Чорнобиль. 8. Зараз ми їдемо в центр міста, на Дерibasівську.

Вправа 32. Впишіть дієслово йти у потрібній формі

- Куди ти _____? – я _____ в університет.

- Куди _____ Джалал? - Він _____ в магазин.

- Бекір _____ у магазин. Ти теж _____ в магазин? – Ні, я _____ на ринок.

- Куди ви _____ зараз? – Ми _____ в бібліотеку.

- Наталя і Надія теж _____ в бібліотеку? – Так, вони теж _____ туди.

Впишіть дієслово їхати у потрібній формі

- Доброго дня, Іване! – Вітаю!
- Куди ти _____? Я _____ в театр.
- А куди _____ твої друзі? – Вони теж _____ туди?
- Їтонь теж _____ в театр?
- Вони не _____ туди. А куди ви з Сергієм _____?
- Ми _____ в книжковий магазин. Ми хочемо купити в магазині книжки.

Вправа 33. Дайте відповідь на запитання, використовуючи слова в дужках

1. Куди ти йдеш? (університет).
2. Куди йде Мелік? (аптека)
3. Куди ви йдете (супермаркет)
4. Куди йде наш однокурсник? (факультет)
5. Куди вони йдуть? (деканат).
6. Куди йде ваша група? (квест-кімната)
7. Куди йдуть сьогодні твої друзі? (музей)
8. Куди збираються ці студенти (Львів).
9. Куди ви їдете? (Київ)
10. Куди їдуть твої батьки (село)

Вправа 34. Виконайте вправу за зразком

Зразок: Ти йдеш на прогулянку? – Ні, я йду в університет.

1. Михайло йде в університет?
2. Джалал іде на урок?
3. Кава і Бекір їдуть у інше місто?
4. Ці студенти їдуть на свою батьківщину.
5. Твій друг іде в спортивний зал?
6. Ви їдете в парк?
7. Фірат іде в бібліотеку?
8. Студенти збираються в комп'ютерний клас?
9. Ваш онук іде цього року в школу?
10. Ти йдеш в лікарню?

Вправа 35. Відтворіть запитання

- а) – ... ? – Я йду в магазин.
– ...? – Я хочу купити зошит.
- б) – ...? – Абдул йде в книжковий магазин.
– ...? – Він має на меті купити словник і підручник з української мови.
- в) – ...? – Наталя йде в бібліотеку.
– ...? – Вона хоче взяти декілька книжок.
- г) – ...? – Ми їдемо в театр.
– ...? – Ми хочемо подивися балет
– ...? – Балет має назву «Лускунчик».

Вправа 36. а) Прочитайте речення. Зверніть увагу на вживання дієслів ходити, їздити, піти, поїхати

1. Зараз від іде в бібліотеку.	Куди від зараз іде?
2. Вчора він ходив на море.	Куди він ходив вчора?
3. Завтра він піде в університет	Куди він піде завтра?
4. Зараз Ганна іде в кінотеатр.	Куди Ганна іде зараз?
5. Ілін вже їздила в театр.	Куди їздила Ілін?
6. Завтра ви поїдете в Київ.	Куди ви поїдете завтра?

б) вставте дієслова руху: ходити, їздити, піти, поїхати

1. Я ходив вже на море, а мої друзі _____ на море завтра.
2. Вчора ми ходили в кінотеатр, а завтра _____ в театр.
3. Я зараз йду в спортзал, а завтра _____ на стадіон.
4. Мій друг вже був у Львові, а я хочу _____ у Львів у неділю.
5. – Ти завтра підеш на ковзанку? – Ні, я вчора _____.
6. – Коли ти збираєшся поїхати на батьківщину? – Я _____ влітку.
7. – Чому ти не прийшов вранці на заняття? – Я _____ в поліклініку.
8. – Ти завтра теж _____ в поліклініку? – Ні, я завтра _____ на заняття.
9. – Сьогодні ввечері ви будете вдома? – Ні, я _____ гуляти.
10. – Куди ви маєте бажання _____ у неділю. – Ми обов'язково підемо на море.

Вправа 37. Напишіть, де працюють і куди йдуть ці люди

1. Це викладач. Він працює _____. Зараз він йде _____.
2. Максим інженер. Максим працює _____. Зараз він йде _____.
3. Моя сестра працює _____. Зараз вона йде _____.
4. Це лікар. Він працює _____. Він іде _____.
5. Ці робітники працюють _____. Вранці вони йдуть _____.
6. Моя матір вчителька. Вона працює _____. Зранку вона йде _____.
7. Мій батько залізничник. Він працює _____. Зараз він йде _____.
8. Ця дівчина медична сестра. Вона працює _____. Вона зараз іде _____.

Вправа 38. Доповніть речення потрібними відмінками

1. Ви вже були на _____, а ми поїдемо в _____ завтра.
(пікнік, ліс).
2. Я дуже хочу піти в _____. Я ще не була _____ (кінотеатр).
3. Студенти першого курсу беруть підручники в _____, студенти другого курсу теж хочуть піти в _____ и взяти словники (бібліотека).
4. Зараз я йду на _____, а Аржен уже був на _____ (консультація).
5. Василь щосуботи ходить на _____. Сьогодні зранку він теж був на _____ (базар).
6. Студенти нашої групи були в українському _____, але я все хочу ще раз сходити в український _____ (театр).
7. Наталя вже була влітку в _____. Взимку вона теж хоче поїхати в _____ (Туреччина)
8. Ми були на _____ лише три дні. Ми хочемо поїхати на _____ ще раз (море).
9. Ви йдете обідати в _____? Ми вже пообідали в _____ (їдальня).
10. Я щонеділі ходжу в _____. Я постійно займаюся в _____ спортом (спортзал).

Вправа 39. Дайте відповідь на запитання, у відповіді вживаючи дієслово «бути»

Зразок: - Іван ходив в університет?

- Так, він був в університеті.

1. Ви вже ходили на базар? 2. Мері й Анет ходили в університет вчора? 3. Ваші друзі ходили вчора на стадіон? 4. Ці студенти ходили на консультацію? 5. Ви ходили зранку в бібліотеку? 6. Мохаммед ходив в університет? 7. Іван їздив в Київ? 8. Ці студенти їздили на екскурсію? 9. Ви їздили в Білгород-Дністровську фортецю? 10. Наші студенти ходили в археологічний музей?

Вправа 40. Допишіть речення, використовуючи слова з колонки праворуч

1. Зранку Максим ходив _____, а потім _____ (поліклініка, аптека).
2. Мої друзі після уроків поїхали _____ (центр міста).
3. Вони пішли _____ (екскурсія, національна бібліотека).
4. Сьогодні я рівно о 9 годині прийшов _____ (урок, наша аудиторія).
5. Улітку мій друг не поїде _____, а поїде _____ (батьківщина, Китай).
6. Ці актори поїдуть _____ (Кам'янець-Подільський, фестиваль).
7. Наша футбольна команда поїде _____ (Марокко, фестиваль).
8. Наші археологи влітку поїдуть _____ (фортеця, розкопування).
9. У неділю я з другом піду _____ (клуб, дискотека).
10. Цього року моя сестра вступила _____

3. Наталю, ти сьогодні не була на уроках в університеті. Де ти була? (наша бібліотека, читальна зала).
4. Дівчата! Де ви були минулої суботи та неділі? (Оболонь, Київ).
5. Мері, де ви були вчора? (кінотеатр, новий блокбастер).
6. Кава, де ви були у січні? (Стамбул, моє рідне місто).

Вправа 44. Дайте відповідь на запитання. Відповіді запишіть за зразком

Зразок: - Ви будете ввечері на вулиці Дерibasівській?

- Так, я піду ввечері на вулицю Дерibasівську. (Ні, я не піду ввечері на вулицю Дерibasівську).

1. Самір, ти будеш завтра на нашому заході?
2. Студенти вашої групи будуть сьогодні на лекції з фізики?
3. Ірино, ти будеш на святковому концерті в суботу?
4. Ваш викладач буде на нашому заході?
5. Надіє, ти будеш сьогодні на консультації з математики?
6. Мері, Іванно, ви прийдете до мене в гості?
7. Маріє, ваша подруга буде в неділю на студентському святі?

ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК УЖИВАЄТЬСЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ

Коли? В який день тижня?

У понеділок, у вівторок, у четвер, у неділю, у середу, у п'ятницю, у суботу;

Коли? Як часто?

Щороку (місяць, день, вівторок), щонеділі (середи, субота);

Як довго? Скільки часу?

Увесь день (вечір), увесь рік (день, вечір);

Увесь час, увесь ранок, увесь тиждень, усю ніч (зиму);

Через/за, тому + час

За рік, через пів року, за тиждень, тиждень тому.

а) Мій брат хворів увесь місяць. Ми ходили у лікарню щодня. Щосереди і щочетверга до нього приходив наш викладач і займався з ним українською мовою. Зараз мій друг здоровий. Він займається увесь день. Увесь тиждень він розв'язував задачі і сьогодні дуже добре написав контрольну роботу. У суботу буде відпочивати. Увесь ранок він хоче читати книгу.

б) складіть речення зі словосполученнями: щоранку, щосуботи, щодня, щоліта, увесь вечір, усю зиму, увесь тиждень.

Вправа 46. Дайте відповідь на запитання

1. Як часто ви займаєтеся в хімічній лабораторії? (що четвер і що п'ятниця)
2. Як часто ви ходите в спортивну залу? (що п'ятниця і що неділя)
3. Як часто ви їздите у подорож (що рік)
4. Як часто ви телефонуйте додому батькам (що день)
5. Як часто ви пишете контрольні з української мови? (що місяць)
6. Як часто буваєте у своїх друзів? (що день)
7. Як часто іноземні студенти приїжджають в українські університети? (що рік)
8. Як часто ви дивитися нові фільми? (що тиждень)

Вправа 47. Дайте відповідь на запитання

1. Як довго ти вчив фізику? (увесь вечір)
2. Скільки часу ви вчили нові слова? (увесь день)
3. Скільки часу вони вчила цей вірш? (увесь тиждень)
4. Скільки часу іноземні студенти вчать на підготовчому відділенні? (увесь рік)
5. Як довго ти хворів? (увесь тиждень)
6. Скільки часу ви жили в Одесі? (пів рік)

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

Називний відмінок – множина	Знахідний відмінок – множина
Нові столи	Нові столи
Кольорові олівці	Кольорові олівці
Іноземні студенти	Іноземних студентів
Одеські музеї	Одеські музеї
Мої ключі	Мої ключі
Іноземні студентки	Іноземних студенток
Гарні дівчата	Гарних дівчат Ø
Вхідні двері	Вхідні двері
Великі гроші	Великі гроші
Маленькі вікна	Маленькі вікна
Південні міста	Південні міста

Вправа 50. Запишіть виділені слова у множині

1. У моєму рюкзаку можна знайти **ключ, книгу, підручник, зошит, ручку, олівець, словник, телефон, гаманець.**
2. У нашій аудиторії сьогодні немає **студента і викладача.**
3. Мій син завжди дивиться **мультфільм** увечері.
4. Самір ще не написав **вправи**, не прочитав **текст**, на написав **речення.**
5. Ми з моєю дівчиною любимо слухати **пісню** про любов.
6. Студенти вже їздили восени на **екскурсію**, ходили у **квест-кімнату.**
7. У нашому місті побудують **магазин, аптеку, кінотеатр, будинок, університет.**
8. Іван ходив в археологічний музей **на виставку.**
9. Студенти вже повторили **правило** і розв'язали **задачу.**
10. Бекір отримав вчора **повідомлення** від батьків.

Вправа 52. Відновіть речення, розкривши дужки

1. Я зустрів _____ (друзі) на Дерибасівській.
2. Йолдаш постійно згадує _____ (батьки).
3. Відома художниця любить малювати _____ (портрети).
4. Тренер навчає _____ (школярі) плавати.
5. Молоді фотографи фотографують _____ (кити та собаки).
6. Надія запросила _____ (гості) у кімнату.
7. Я завжди вітаю _____ (подруги) з днем народження.
8. На уроці студенти завжди уважно слухають _____ (викладачі).
9. На прогулянку студенти запросили _____ (дівчата).
10. Уболівальники радо зустрічали _____

_____ (учасники та переможці спортивних змагань).

Вправа 53. Відновіть речення, розкривши дужки

1. Моя сусідка працює у дитячому садочку. Вона дуже любить _____ (маленькі діти).
2. Наш медичний факультет готує _____ (дитячий лікар).
3. Педагогічний університет випускає _____

_____ (гарні спеціалісти за багатьма спеціальностями).

4. Я навчив _____ (мої молодші брати) плавати.
5. Лікар оглянув _____ (хворі) і виписав потрібні рецепти.
6. Учителі привітали _____ (усі іноземні студенти і студентки) з початком навчання.
7. Ми побачили на футбольному матчі _____ (відомі спортсмени).
8. На міжнародний симпозіум запросили _____ (молоді вчені із Полтавського університету).

9. Я і Микола покликали на день народження _____ (свої найкращі друзі).

Вправа 55. Запишіть виділенні слова у множині

1. Станлі забув в аудиторії **свій підручник, новий зошит, чорну ручку.**
 2. Коли ми побачили Мустафу, ми одразу згадали **колишнього студента, цікаву подорож, вечірню прогулянку.**
 3. Ми постійно згадуємо нашого **університетського друга** и **нашого першого вчителя.**
 4. Я дуже добре знаю **цей роман і це оповідання** відомого письменника.
 5. Ми зустріли на вулиці **турецького студента і китайську студентку.**
 6. Коли я дивлюся у вікно, то я бачу **високе дерево, сусідній будинок, маленьку кав'ярню.**
 7. У ютубі можна побачити **цікавого блогера, відомого актора, ученого, молодого письменника.**
 8. Я часто слухаю **цю талановиту піаністку.**
 9. Ми з подругою із задоволенням слухаємо **сучасну українську пісню, українську народну колядку.**
 10. Я побачив **цю дівчинку і цього хлопчика,** які жили в нашому будинку.
 11. Хараз поклав на стіл **гарну синю чашку і маленьку чайну ложку.** Потім вона налила чаю і запросила **свого гостя** до столу.
 12. Щоранку одесити поспішають **в університет, у банк, у поліклініку, у школу, у магазин, а ввечері в кінотеатр, театр та на стадіон.** У вихідні дні їздять **у парк.**
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

6. Це моя перша викладачка української мови. _____ звать Тетяна Петрівна, а _____ вчителя математики звать Сергій Іванович. Я ніколи не забуду _____

Зараз _____
живуть у Києві і працюють у престижному університеті. Коли вони були в Одесі, я досить часто бачив _____.

Усі студенти любили _____.

Ми і зараз згадуємо _____.

7. Головна вулиця Одеси – вулиця Дерибасівська. Я дуже добре знаю _____, тому що я часто буваю _____.

Мені подобається _____. Це прекрасна й гарна частина міста. Поети пишуть вірші та пісні _____.

Багато гарних магазинів, старих будинків, магазинів, кафе та ресторанів знаходиться _____. Завтра з другом я піду _____, тому що обіцяють теплу погоду.

Вправа 57. Відновіть речення

1. Я завжди бачу...

Колись ... вчився в нашому університеті.

Серед друзів ми любимо розповідати про...

Цей веселий хлопець

2. Я добре знаю і люблю...

... зараз знаходиться на березі моря

Літом я поїду...

Я буду відпочивати літом...

Моє улюблене місто

3. Ми постійно ходимо...

Ми беремо книжки і підручники...

... знаходиться у другому корпусі.

... багато цікавих книжок і журналів.

Завтра ми повинні піти...

Наша студентська бібліотека

Сьогодні ми були ..., але вона була закрита.

4. Я добре знаю ...

Мені подобається...

... звать Андрій.

Я написав брату ...

... навчається в нашому університеті.

Я запросила на день народження

5. Ксенія жила у Львові декілька днів.

Вона була ... і ...

Вона розповіла нам ... і ...

Вона сфотографувала ... і ...

Їй дуже сподобалися ... і ...

Коли я буду у Львові, я теж піду ... і ...

6. Я ходжу у фітнес-клуб.

Ми вже пройшли ...

Мені не сподобалося...

Я завтра піду ...

Я щосуботи ходжу...

7. Нам дуже сподобалося...

Ми попросили розповісти...

Ми захотіли вивчити...

Свій старий друг

Площа Ринок і вулиця
Городецька

Індивідуальне тренування

Сучасна українська пісня

Вправа 59. Дайте відповідь на запитання

1. Що знаходиться на другому поверсі Де студенти-фізики проводять дослід? Куди йдуть зараз студенти?	Велика фізична лабораторія
2. Що зараз розповідає викладач? Де ви були зранку? Куди ви ходили зранку?	Цікава лекція
3. Кого ви запросили на день народження? Хто був з вами на дні народженні? Про кого ви хочете розповісти?	Моя університетська подруга
4. Про кого ви увесь час згадуєте? Хто вам часто телефонує? Кого ви любите фотографувати?	Моя мама
5. Хто виступав на концерті на музичному факультеті? Кого запросили на концерт? На кого дивилися студенти?	Юна танцівниця з Китаю

(наш вчитель математики і наша вчителька англійської мови). Ми любили _____ (вони), тому що вони любили _____ (ми). У шостому класі ми щоп'ятниці ходили _____ (кінозал) і дивилися _____ (англійський фільм). Ми вчили вірші і пісні. Я зараз дуже добре знаю _____ (граматика англійської мови), добре говорю по-англійськи.

Усі учні любили спорт. Щосуботи після уроків ми ходили _____ (шкільний стадіон) і грали _____ (футбол, волейбол, баскетбол). Іноді ми їздили _____ (цікаві екскурсії). Особливо ми любили їздити _____ (наша столиця). У столиці ми ходили _____ (стара фортеця, історичний музей, головна вулиця, велика площа).

Це було дитинство _____ (дитинство). Коли ми стали старшими ми частенько думали _____ (професія програміста).

Я обрав _____ (ця професія), тому що завжди любив _____ (математика). Я багато чув _____

(Одеський політехнічний університет), тому я приїхав _____ (Україна, Одеса) і вступив _____ (політехнічний університет). Я впевнений, що обрав _____ (цікава і потрібна професія).

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК

В українській мові кличний відмінок не має запитань. Він використовується для утворення форм звертань. **Павло – Павле, Оксана – Оксано, друг – друже, лікар – лікарю.** А також із дієсловом наказного способу: **Іване, сядь! Тетяно, читай!**

Умова	Називний відмінок	Кличний відмінок	Закінчення
Іменники чоловічого і жіночого роду на: – а (тверда група)	Оксана <u>а</u> Микола <u>а</u> артистка <u>а</u> подруга <u>а</u>	Оксано <u>о</u> Миколо <u>о</u> артистк <u>о</u> подруг <u>о</u>	а → о
– я (м'яка група)	Катр <u>я</u> пісн <u>я</u> судд <u>я</u> земл <u>я</u>	Катре <u>е</u> пісне <u>е</u> судде <u>е</u> земле <u>е</u>	я → е
– ія + апостроф(‘) (м'яка група)	Марі <u>я</u> мрі <u>я</u> сім' <u>я</u>	Марі <u>є</u> мрі <u>є</u> сім' <u>є</u>	ія → іє 'я → 'є
Короткі і пестливі імена людей на – я	бабус <u>я</u> Гал <u>я</u> Віт <u>я</u> Олюс <u>я</u> матус <u>я</u>	бабус <u>ю</u> Гал <u>ю</u> Віт <u>ю</u> Олюс <u>ю</u> матус <u>ю</u>	я → ю
Іменники з основою на ж, ч, ш, щ перед закінченням – а	листонош <u>а</u> груш <u>а</u> душ <u>а</u> площ <u>а</u>	листоноше <u>е</u> груше <u>е</u> душе <u>е</u> плоче <u>е</u>	а → е

Іменники чоловічого роду без суфіксів із нульовим закінченням	Богдан <u>Ø</u> Іван <u>Ø</u> Київ <u>Ø</u> пан <u>Ø</u> інженер <u>Ø</u> тренер <u>Ø</u> юнак <u>Ø</u>	Богдан <u>е</u> Іван <u>е</u> Киє <u>в</u> пан <u>е</u> інженер <u>е</u> тренер <u>е</u> юнач <u>е</u>	Ø → е
<p>ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!</p> <p>г→ж: друг → друже</p> <p>к→ч: юнак → юначе</p> <p>х→ш: монах → монаше</p>			
Іменники із суфіксами -к-, -ик-, -ок-, -ко-	Богданч <u>ик</u> керівн <u>ик</u> зайч <u>ик</u> будівельн <u>ик</u>	Богданчик <u>у</u> керівник <u>у</u> зайчик <u>у</u> будівельник <u>у</u>	Ø → у
Іншомовні імена і назви на г, ґ, х, к	Генрі <u>х</u> Людвиг <u>ґ</u> хірург <u>г</u> філолог <u>г</u>	Генріх <u>у</u> Людвиг <u>у</u> хірург <u>у</u> філолог <u>у</u>	Ø → у
<p>ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!</p> <p>син – сину батько – батьку дядько – дядьку</p> <p>дід – діду тато - тату</p>			
Іменники чоловічого роду на -ь, -й, -ар	Андрі <u>й</u> Ігор воді <u>й</u> лікар <u>р</u> татус <u>ь</u> хлопец <u>ь</u> американец <u>ь</u>	Андрі <u>ю</u> Ігор <u>ю</u> воді <u>ю</u> лікар <u>ю</u> татус <u>ю</u> хлопц <u>ю</u> американц <u>ю</u>	ь→ю й→ю ар→ю

Усі чоловічі імена по-батькові	Іван Іванов <u>и</u> ч Богдан Богданов <u>и</u> ч	Іване Іванов <u>и</u> чу Богдане Богданов <u>и</u> чу	ич→ичу
Іменники чоловічого роду з основою на ч, ш, щ <u>крім ж</u>	виклада <u>ч</u> чита <u>ч</u> товари <u>ш</u> гляда <u>ч</u>	виклада <u>ч</u> у чита <u>ч</u> у товари <u>ш</u> у гляда <u>ч</u> у	∅→у
Чоловічі імена та назви предметів з основою на ч, ш, щ, ж, р	Тимо <u>ш</u> пісня <u>р</u> сторож <u>ж</u>	Тимо <u>ш</u> е пісня <u>р</u> е сторож <u>ж</u> е	∅→е
Іменники жіночого роду з нульовим закінченням	Любов ∅ ніч ∅ радість ∅ мати ∅	Любов <u>е</u> ноч <u>е</u> радост <u>е</u> мам <u>о</u> (мама)	∅→е

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

воно (середній рід)

хлоп'я – хлоп'я

дівча – дівча

курча – курча

вони

діти – діти

викладачі – викладачі

пани – пани

друзі - друзі

НЕ ЗМІНЮЮТЬСЯ!

Вправа 1. Від поданих іменників утворіть форму кличного відмінка

А) Олександр, Олексій, Олег, Олесь, Омелян, Богдан, Тарас, Іван, Степан, Василь, Юрій, Ігор, Ярослав, Григорій, Григир, Антон, Кирило, В'ячеслав, Владислав, Володимир, Євген, Павло, Петро, Микола, Станіслав, Яків, Дмитро, Федір, Сергій, Михайло, Анатолій, Борис, Максим, Зореслав, Марко, Левко, Захар, Назар, Андрій, Семен, Віктор, Гнат, Данило, Карпо, Левко, Гліб, Зорян, Йосип, Орест, Остап, Мар'ян, Олександр, Лаврін, Лукаш, Панас,

бабуся, дідусь, брат, сестра, сусід, пан, пані, добродій, професор, президент, директор.

В) Ахмед, Бекір, Йолдаш, Фират, Ферхат, Аржен, Мелік, Люшуан, Бедірхан, Шемсеттін, Сейтхан, Джалал, Яссін, Самір, Хазар, Азіз, Патрік, Кава, Джирес, Мохаммед, Мустафа, Зюлькуф, Жак, Том, Імад, Ахмед.

Вправа 2. Прочитайте діалоги. Підкресліть іменники у кличному відмінку

1) – Привіт, Мустафо! Ти де був?

– Привіт, Аржене! Я був у деканаті. А чому ти запитуєш?

– А я їду в деканат.

– Добре. Я піду з тобою!

2) – Добридень, пані Ірино!

– Добридень, хлопці та дівчата. Відкривайте, будь ласка, зошити, пишть число. Тепер відкривайте підручники. Бекіре, читай голосно текст.

3) – Бедірхане, ви сьогодні дуже добре працювали на уроці. А можете трохи відпочити. Відпочивайте 15 хвилин.

– Дякую, Наталю!

4) – Алло, це міжнародний відділ?

– Так, слухаю вас.

– Скажіть, будь ласка, декан сьогодні працює?

– Так, працює. Але зараз він на нараді. Можете підходити трохи пізніше.

5) Алло, мамо! Це я, Зорина.

– Алло, Зарино, говори, будь ласка, голосно! Чомусь тебе дуже погано чути.

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

Давальний відмінок в українській мові використовується без прийменників (допомагати сестрі, сину) і з прийменниками (о шостій годині).

I. Давальний відмінок з дієсловами використовується з метою позначення адресата, до якого спрямовані дія або мовлення (кому?, чому?).

Я розпові кому? ~~ячу~~ діалог.

Я купую кому? ~~маляті~~ подарунки.

II. Давальний відмінок використовується в безособових реченнях.

1) Фізичний або емоційний стан.

 кому?
Мені весело.

 кому?
Марії сумно.

2) Відношення до предмета.

(шкода, жаль, цікаво, здається)

 кому?
Йому шкода словника.

 кому? кому?
Іванові здається, що Олені важко вивчати англійську мову.

3) Давальний відмінок + модальні слова

(множна ≠ неможна, слід, треба, потрібно, необхідно, треба)

 кому?
Їй можна морозиво.

 кому?
Йому необхідно відпочити.

III. Давальний відмінок використовується для позначення віку (скільки років?).

 кому?
Сестрі буде 19 років.

 кому?
Тітці було сорок років.

IV. Давальний відмінок використовується для позначення часу (Коли? О котрій годині?).

Урок починається о п'ятій годині.

Чекаю тебе о шостій годині.

V. Давальний відмінок використовується із дієсловами.

подобатися	} + кому? + що/хто?
хотітися	
даватися	
здаватися	

кому? що?
Мені подобається манго.

кому? що?
Оксані даються іноземні мови.

кому? що?
Олегу хочеться каву.

кому? що?
Викладачу здається, що студент не знає тему.

ДІЄСЛОВА, ЩО ВИМАГАЮТЬ ДАВАЛЬНОГО ВІДМІНКА

Недоконаний вид НДВ	Доконаний вид ДВ
давати	дати
віддавати	віддати
дарувати	подарувати
допомагати	допомогти
купувати	купити
показувати	показати
співати	

говорити	сказати
казати	
телефонувати	
дзвонити	
розповідати	розповісти
пояснювати	пояснити
відповідати	відповісти
готувати	
надсилати	надіслати
читати	прочитати
писати	написати
викладати	
вибирати	вибрати
радити	
обіцяти	
дозволяти	дозволити
забороняти	заборонити
приносити	принести
дякувати	

Давальний відмінок іменників.

рід		Називний (1) відмінок	Давальний (3) відмінок	
Чоловічий рід (він)	Хто?	студент <u>т</u>	студенту, студент <u>ові</u>	<u>о</u> . <u>о</u>
		батько <u>о</u>	батьку, батько <u>ві</u>	-у/-ові
		товари <u>ш</u>	товари <u>шу</u> , товари <u>шеві</u>	<u>після ж. ч.</u>
		лікар <u>р</u> хлопець <u>ь</u>	лікар <u>ю</u> , лікар <u>еві</u> хлоп <u>цю</u> , хлоп <u>цеві</u>	<u>ш. ш</u> -у/- еві <u>ар.</u> -ю/-еві <u>ь.</u> -ю/-еві
		герой	герою, геро <u>єві</u>	<u>й</u> -ю/-еві

	Що?	стіл плащ музей олівець	столу плащу музею олівцю	<u>О.ш.щ.ч.</u> ж – -у <u>й.ь</u> – -ю
Жіночий рід (вона)	Хто?	студент <u>ка</u> Олен <u>а</u> Марі <u>я</u> бабус <u>я</u>	студент <u>ці</u> Олен <u>і</u> Марі <u>ї</u> Бабус <u>і</u>	(<u>к+і</u>) – -ці а – -і і <u>я</u> – -її я – -і
	Що?	парт <u>а</u> вулиц <u>я</u> плоч <u>а</u>	парт <u>і</u> вулиц <u>і</u> плоч <u>і</u>	а – -і я – -і а – -і
Середній рід (воно)	Хто?	мал <u>я</u> курч <u>а</u>	мал <u>яті</u> курч <u>аті</u>	я – -яті а – -аті
	Що?	мор <u>е</u> питанн <u>я</u> слов <u>о</u> прізвищ <u>е</u> рук <u>а</u> (к, х, г)	мор <u>ю</u> питанн <u>ю</u> слов <u>у</u> прізвищ <u>у</u> руц <u>і</u> (ц, с, з)	<u>е</u> – -ю я – -ю <u>о</u> – -у <u>е</u> – -у

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

хлопець – хлопщю ець – щю

учень – учню ень – чню

рука – руці к – ц

нога – нозі г – з

муха – мусі х – с

мати – матері

фото
кіно
кафе
пальто
метро

} const

1. Давальний відмінок називає особу (предмет) для яких відбувається дія.

Вправа 3. Запишіть питання до виділених слів.

1. Іван дав словник товаришу.

2. Мама подарувала дочці ляльку.

3. Ахмед телефонував батькові.

4. Марія купила квіти подрузі.

5. Онук допомагає бабусі.

6. Юйдзінь пише лист матері.

7. Викладач пояснив нову тему студентові.

Вправа 4. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: – Маша готувала торт.

– Кому Маша готувала торт?

– Вона готувала торт подрузі.

1. Тетяна читала книгу.

2. Наталя купила морозиво.

3. Викладач пояснює нову тему.

4. Іван показував місто.

5. Ян Люшуан подарував квіти.

6. Ганна віддала ключі.

7. Шемсеттін розповідав діалог.

8. Люда пише лист.

9. Мухамед забороняє палити.

10. Саїтхан приніс нову книгу.

Вправа 5. Допишіть, кому студент подарував, купив, дав ці речі.

1. Ілля любить музику. Венлі подарував диск

2. Мелік любить спати. Самір подарував годинник
3. Ніна вивчає українську мову. Аржен подарував словник
4. У Наталі нема ручки. Азіз дав ручку
5. У Миколи нема флешки. Я купив флешку
6. Надія хоче піти в кіно. Ми купили квитки нам і
7. Викладач перевіряє зошити. Я дав свій зошит
8. Ольга загубила шарф. Я дала свій шарф.

Вправа 6. Доповніть речення. Скажіть, кому вони допомагають.

1. Джон і Юлія – чоловік і жінка. Джон завжди допомагає, а Юлія допомагає
2. Марина гарно розмовляє українською мовою, а Світлана добре знає історію. Марина допомагає, а Світлана допомагає
3. Бабуся старенька. Мама допомагає, а син Іван допомагає

Вправа 7. Допишіть речення, використовуйте подані слова. Визначте відмінки іменників і займенників.

1. У мене є Вона живе в Одесі. Раніше ми вчилися разом, і я завжди допомагав	подруга
2. У мене є Його звать Сергій. Я дуже люблю Я завжди допомагав	брат
3. У мене є В середу у неї день народження. Я подарую телефон.	дочка
4. У мене є Я дуже люблю Я кожен день телефоную	мати

Вправа 8. Утворіть речення із поданих слів. Запишіть їх.

- 1) Юрій, давати, книга, подруга.

2) Батько, купити, син, гітара.

3) Андрій, допомагати, сестра.

4) Студенти, показувати, викладач, зошит.

Вправа 9. Закінчіть речення.

1. Вчора я телефонував (мати і батько).
2. Кожну п'ятницю я купую квіти (дівчина).
3. Ми дали свої посвідки (секретар).
4. Мати подарувала телефон (син), а сукню (донька).
5. Тренер порадив (Максим) грати у футбол.
6. Друг купив квитки у театр (подруга).
7. Іван надіслав фото (сестра і брат).
8. Викладач допоміг (студентка) виконати вправу.
9. Студенти обіцяли (викладач) писати листи.
10. Глядачі подарували (актор і акторка) білі троянди.

Вправа 10. Дайте відповідь на запитання.

1) Кому вона пише листи? (батько, мати, подруга, друг)

2) Кому юнак подарував квіти? (дівчина)

3) Кому ви показували цю квартиру? (сестра, брат, сусід)

4) Кому школярі подарували квіти? (вчителька, директор)

5) Кому студенти показували посвідки? (секретар, декан)

6) Кому викладач пояснював нову тему? (студент і студентка)

7) Кому Ви казали, що захворіли? (викладач, лікар)

8) Кому Ви дали свій словник? (друг)

9) Кому Ви надіслали подарунки? (сестра і подруга)

10) Кому Ви телефонуєте? (перукар)

Вправа 11. Допишіть речення.

1. Моя подруга купила
..... (портфель, син Івана).

2. Я показав
(словник, викладач).

3. Студентка подарувала
..... (тройнда, учителька).
4. Він дав
(посвідка, декан).
5. Художник подарував
..... (картина, музей).
6. Я показав
(фото, Марія, Андрій).
7. Студент дав
(зошит, подруга).
8. Батько купив
..... (лялька, машина, морозиво,
син і дочка).
9. Ахмед послав
..... (подарунок, тітка,
Туреччина).
10. Кожен вівторок я телефоную
(тато, мама).

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

Радити	}	+ інфінітив
Обіцяти		
Допомагати		
Дозволяти		
Забороняти		

Вправа 12. Допишіть речення.

1. Я обіцяв (батько) добре вчитися.
2. Викладач радив
(студент, студентка) дивитися фільми українською.
3. Мати дозволила (дочка) довго гуляти.

4. Лікар заборонив (друг) палити.
5. Бібліотекар порадив (школяр) прочитати вірш Тараса Шевченка.
6. Я обіцяла (мати) приготувати вечерю, а мати обіцяла (бабуся) прибрати в будинку.
7. Батько обіцяв (син) подарувати собаку.
8. Моя сестра часто допомагає (дідусь) готувати обід.
9. Мати хоче купити (дядько) подарунок.
10. Мій викладач радив (студент) вступити до медичного університету.
11. Ми обіцяли (викладач) написати твір.
12. Продавець дозволив (покупець) оглянути куртку.

Особові займенники в давальному відмінку

називний (1)	я	ти	він/воно	вона	ми	ви	вони
давальний (3)	мені	тобі	йому	їй	нам	вам	їм

Вправа 1. Допишіть речення, використовуючи подані займенники.

1. Поясніть (я) нові слова.
2. Дозвольте (ми) увійти, обіцяємо (Ви) не запізнюватися.
3. Не заважай (я) працювати.
4. Дайте, будь ласка (вони) домашнє завдання.
5. Покажіть (вона) ці фото.
6. Допоможіть (він) перекласти текст.
7. Скажіть (ми), де тут можна сісти.

Вправа 2. Допишіть речення, використайте подані займенники.

1. Моя сестра прислала (я) теплий шарф.
2. Мій брат був у Києві. Це місто (він) сподобалося.

3. Твоя подруга любить спорт? (вона) подобається фітнес.
4. У тебе є словник? Дай, будь ласка, (я) цей словник.
Завтра я віддам (ти) твій словник.
5. Моя мати – учителька. (вона) подобається її фах.
6. Наш викладач часто розповідає (ми) про Одесу.
7. Це іноземні студенти. Ми хочемо показати (вони) гарні
місця.
8. Мої батьки передають (ви) привіт.
9. Це твій дядько? Скільки (він) років?
10. (я) подобається балет.

Вправа 3. Допишіть речення, використавши займенники в потрібному відмінку.

1. Це мій друг. Він завжди допомагає, а я допомагаю
2. Це моя сестра. Я хочу подарувати книгу про Одесу.
3. подобається місто, де Ви живете? Розкажіть про це місто.
4. Сашко, у є такі листівки? Хочеш, я подарую цю листівку? У є багато цих листівок. Я купив на пошті.
5. Ти йдеш в магазин? Купи, будь ласка, хліб і каву. Я хочу снідати, але у немає хліба.
6. У студентки не було зошита. Викладач дав новий зошит.
7. Завтра у буде диктант, треба повторити родовий відмінок.
8. У нема підручника? треба піти до бібліотеки.
9. Мої батьки живуть в Києві. Я часто пишу листи. Вони також пишуть листи Вони питають, як мої справи, як я живу, як я вчусь. Вони радять багато працювати.

Вони кажуть, щоб приїхав влітку додому. Я теж хочу побачити.

Вправа 4. Доповніть речення і запишіть.

1) Я запитав (наш викладач), коли буде диктант. Викладач відповів (я), що диктант буде у вівторок.

2) Моя сестра зателефонувала (я) і запитала (я), де я була вчора ввечері. Я відповіла (вона), що була в театрі.

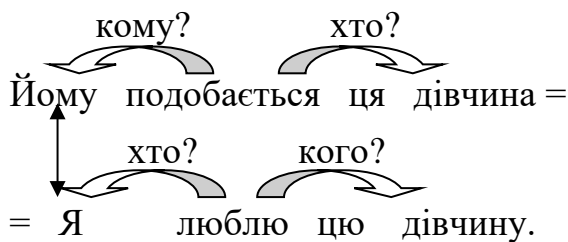
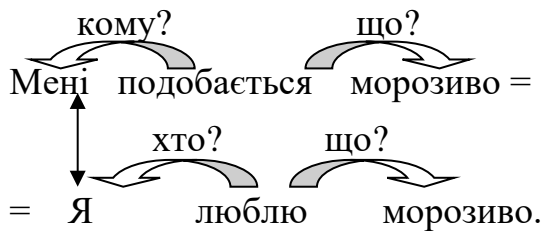
3) Ми запитали (новий студент): звідки він приїхав. Він відповів (ми), що приїхав з Китаю.

4) Ти сказала (подруга), що ми можемо піти в кіно в 19.00? – Так, вона відповіла (я), що у (вона) нема вільного часу.

5) Ти сказав (сестра і брат), що я чекаю (ви) в гості.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Давальний відмінок з дієсловом "подобається".

Вправа 5. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Надія **любить** фрукти. – Надії **подобються** фрукти.

1) Ганна читає оповідання.

2) Іван дивиться мультфільм.

3) Папа купив машину.

4) Сестра вчить українську мову.

5) Оксана читає детективи.

6) Богдан купив квартиру.

7) Мама читає статтю в жіночому журналі.

8) Олена зустріла Павла.

9) Брат слухає класичну музику.

10) Іван дивиться передачу про природу Африки.

Зразок: Андрій **подивився** новий фільм. – Андрію **сподобався** цей фільм.

1) Студент був на виставі.

2) Марія була на екскурсії.

3) Мама була на балеті.

4) Ван Ло подарувала синові м'яч.

5) Ахмед був на стадіоні і дивився футбол.

6) Хуан слухав оперу.

7) Студенти були в театрі на екскурсії.

8) Школярі були в цирку.

Вправа 6. Замініть дієслово **любити** на дієслово **подобається**.

Зразок: Раніше Ліда дуже любила морозиво, а зараз вона любить тістечка. – Раніше Ліді подобалося морозиво, а зараз їй подобаються тістечка.

1. У школі мій друг Богдан любив математику, а в університеті він любить фізику.

2. Раніше Олена любила слухати класичну музику, а зараз вона любить рок.

3. В школі Оксана любила писати вірші, а зараз вона любить писати оповідання.

4. Твій брат любить дивитися баскетбол?

5. Антон працює лікарем. Він любить цю професію.

6. Я люблю це місто. Я люблю його вулиці, площі, проспекти, театри, парки.

7. Оксан зараз живе в Одесі. Вона любить море.

8. Іван часто замовляє піцу. Він любить цю страву.

Вправа 7. Прочитайте діалог. Знайдіть в реченні іменники, визначте їх відмінок. Дайте відповіді на запитання.

Зараз урок. Викладач читає текст, а студенти уважно слухають. Потім читають текст студенти. Цей текст про свята в Україні. Студентам цікаво, і вони запитують викладача. Час іде швидко. Ось і кінець уроку.

– Оксано, чи не можете Ви мені допомогти, – запитав викладача студент з Алжиру.

– Так, будь ласка, Ахмеде.

– Я уважно слухав урок. Ви розповідали про свято жінок у Вашій країні.

– Так, його святкують восьмого березня. Це вже скоро.

– Оксано, допоможіть мені, будь ласка, вибрати подарунок для моєї подруги. Вона дуже подобається мені. Її звать Марина. Я хочу подарувати їй що-небудь, але я не знаю що. Порадьте мені, що я можу їй подарувати.

– Давай згадаємо, що дарують на свята в твоїй сім'ї та в моїй.

– На свято жінок я дарую мамі квіти.

– Це гарна ідея. У моїй сім'ї також дарують жінкам квіти, шоколадні цукерки, м'які іграшки.

- Дякую, Оксано.
- Марина любить кіно або театр?
- Так, вона музикант.
- Запроси її у театр.
- Мені подобається ця ідея. Я куплю два квитки – Марині і собі, і ми підемо в театр разом.

- Не забудьте подарувати Марині квіти, краще троянди.
- Дякую, Оксано. Ви дуже допомогли мені.
- Я рада.

1) Про що читали текст студенти на уроці?

2) Кому Ахмед хотів подарувати подарунок?

3) Чому він хотів подарувати подарунок?

4) Хто допоміг Ахмеду?

5) Які подарунки і кому дарував Ахмед?

6) Що порадила викладач подарувати Марині?

7) Як ви думаєте, Оксана допомогла Ахмеду?

Напишіть розповідь про подарунки до свят у Вашій родині.

Давальний відмінок для визначення віку

Зараз мені (йому, їй) 40 років.

Рік тому мені (йому, їй) було 39 років.

Через рік мені (йому, їй) буде 41 рік.

У 2019 році Одесі виповнилося 225 років.

Скільки (тобі, йому, їй, вам, їм) років?

ПРИГАДАЙТЕ	
1 рік	5,6,...12,13...20,...60 років
2,3,4 роки	

Вправа 1. Доповніть речення.

1. Цьому хлопцю 15 2. Їй 21 3. Його матері 42 4. Марії менше 4 5. Сестрі 11, а брату 9 6. Моєму братові 31, а моїй сестрі 41 7. Моїй бабусі в наступному році виповниться 60, а моєму дідуся 62..... 8. Оперному театру виповнилося 211

Вправа 2. Запишіть, скільки років в цьому році членам вашої родини.

Зразок: Моя мати народилася в 1951 році. Їй зараз 72 роки.

Вправа 3. Доповніть речення.

1. Мій брат школяр, 12
2. Ця дівчина не вчиться і школі, 23
3. Це наше старе шкільне фото, тут 8
4. Ви вчитель? Скільки років?

5. Мій дідусь не працює. Він пенсіонер 71

6. Чиї це діти? Скільки років?

Вправа 4. Доповніть речення.

1. Я закінчив школу, коли (17)

2. Мій друг навчився плавати, коли (6)

3. Моя сестра вступила до університету, коли (18)

4. Мій брат одружився, коли (31)

5. Моя молодша сестра одружилася, коли (22)

6. Коли ми закінчимо університет, (25)

7. Ці спортсмени виграли кубок, коли (23)

8. Перший музичний твір Моцарт написав, коли (5)

9. Тарас Шевченко написав "Кобзар", коли (47)

10. Моя подруга навчалась кататися на ковзанах, коли (10)

Вправа 5. Напишіть дані речення в минулому та майбутньому часі.

1. Моєму другові зараз 26 років.

2. Цьому хлопчику 2 роки.

3. Моїй подрузі 31 рік.

4. Моїй тітці 58 років.

5. Моєму батькові 63 роки.

6. Його дядькові 48 років.

7. Її синові 9 років.

8. Вашій мамі 47 років?

Вправа 6. Поставте слова в дужках у давальний (третій) відмінок, запишіть їх.

1. Скільки років (твоя молодша сестра)?

2. Скільки років (ця китайська ваза)?

3. Скільки років (цей іноземний студент)?

4. Ви знаєте, скільки років (цей викладач)?

5. Ти знаєш, скільки років (Одеський цирк)?

6. Скільки років (молодий хлопець)?

7. Скільки років (твоя сестра)?

Вправа 7. Запишіть речення за зразком.

Зразок: У Мухаммеда є брат. Скільки років братові?

1. У мене є брат.

2. У нього є собака.

3. У них є машина.

4. У Олени є подруга.

5. У Олега є дідусь.

6. У Івана є старший брат.

7. У викладача є дружина.

8. У Богдана є дочка.

**Закінчення прикметників, порядкових числівників
у давальному (третьому) відміннику однини**

Рід	Називний відмінок	Давальний відмінок	Закінчення
Чоловічий (він) який? → якому?	нов <u>ий</u> перш <u>ий</u>	нов <u>ому</u> перш <u>ому</u>	ий → ому
	останн <u>ий</u> трет <u>ій</u>	останн <u>ьому</u> трет <u>ьому</u>	ій → ьому
Середній (воно) яке? → якому?	нов <u>е</u> перш <u>е</u>	нов <u>ому</u> перш <u>ому</u>	е → ому
	останн <u>є</u> трет <u>є</u>	останн <u>ьому</u> трет <u>ьому</u>	є → ьому
Жіночий (вона) яка? → якій?	нов <u>а</u> перш <u>а</u>	нов <u>ій</u> перш <u>ій</u>	а → ій
	останн <u>я</u> трет <u>я</u>	останн <u>ій</u> трет <u>ій</u>	я → ій

**Вказівні і присвійні займенники
у давальному відмінку однини**

Чоловічий та середній рід		Жіночий рід	
Називний	Давальний	Називний	Давальний
цей, це	ц <u>ьому</u>	ця	ц <u>ій</u>
той, те	т <u>ому</u>	та	т <u>ій</u>
мій, моє	мо <u>єму</u>	моя	мо <u>їй</u>
твій, твоє	тво <u>єму</u>	твоя	тво <u>їй</u>
наш, наше	наш <u>ому</u>	наша	наш <u>ій</u>

ваш, ваше	вашо <u>му</u>	ваша	ваші <u>й</u>
свій, своє	своє <u>му</u>	своя	свої <u>й</u>

Вправа 1. Запишіть речення.

1. Я порадив книгу (старший брат).

2. Іван написав лист (свій батько).

3. Мені подобається (моя знайома дівчина).

4. Ганна завжди допомагає (стара сусідка).

5. Мій дядько подарував квіти (своя молодша дочка).

6. Викладач порадив (ця хвора студентка) звернутися до лікаря.

7. Я пообіцяв (мій кращий друг) зателефонувати ввечері.

8. Голосна музика заважає (наш старий дідусь).

9. Я показав наше відео про літній відпочинок (перша вчителька).

10. Студенти розповіли про свою батьківщину (новий, молодий викладач).

Вправа 2. Утворіть речення, використайте слова в дужках. Запишіть їх.

1. Азіз допомагає перекладати текст не тільки
....., але й
(кращий друг, наша нова студентка).

2. Бедірхан написав привітання
....., а також
(шкільний учитель, університетський товариш).

3. Оксана купила подарунки не тільки
....., а й
(улюблена сестра, шкільна подруга).

4. Цей роман подобається не тільки
....., але й
(моя мама, моя тітка).

5. Ніна допомагала не тільки
....., але й
(стара бабуся, хвора сусідка).

Вправа 3. Використайте слова в дужках, допишіть речення.

1. Ти віриш (старий друг)

2. Брат дав (свій старший син, машина)

3. Віктор подарував (шкільна подруга, цікава книга)

4. Ферхат послав (наш викладач, контрольна робота)

5. Викладач пояснив (новий студент, його помилка)

6. Ігор телефонував (гарна дівчина)

7. Я купив (молодша сестра, нова, велика сумка)

8. Студентка написала (лист, університетський товариш)

9. Новий студент показав (старий професор, своє оповідання)

10. Я повідомив (цей лікар, хвороба)

Вправа 4. Пригадайте дієслова, які вимагають давального відмінка.
Запишіть 10 речень з ними, поставте питання від дієслова за зразком.

кому?

що?

Зразок: Йому подобається ця книга.

Давальний відмінок у безособових реченнях

Сьогодні тобі треба піти в лікарню.

Вчора їй потрібно було купити цю книгу.

Завтра йому необхідно зателефонувати додому.

Вправа 1. Запишіть речення, використовуючи слова за рискою.

1. треба купити словник.	я
2. потрібно вивчити нові слова.	він
3. треба піти в магазин.	вона
4. не можна виходити на вулицю.	ви
5. не можна палити.	ти
6. треба відпочити.	вони
7. треба закінчити домашнє завдання.	ми
8. треба скласти іспит.	він
9. не можна плавати.	ця дівчина

Вправа 2. Запишіть речення, замінивши слово «повинен (повинна)» словами «треба».

1. Я повинен їхати в Китай.

2. Завтра ми повинні піти на збори.

3. Моя подруга повинна написати твір.

4. Цей студент повинен вивчити діалог.

5. Мій друг повинен поговорити з лікарем.

6. Ви повинні прочитати це оповідання.

7. Ти забув ці вірші. Ти повинен повторити їх.

8. Вона повинна взяти книгу в бібліотеці.

9. Вони повинні написати розповідь про свою сім'ю.

10. Він повинен зателефонувати батьку.

Мені цікаво читати цей роман.

Йому важко написати диктант.

Вправа 3. Доповніть речення.

1. Моя подруга довго хворіла. Зараз важко вчити нові теми. 2. Студенти були в театрі. Вони сиділи в кінці залу. було погано чути. 3. Мій друг поїхав додому в Туреччину. сумно без нього. 4. Я не буду ще раз дивитися цей фільм. буде не цікаво. 5. Діти були на святковому концерті. було весело. 6. Поліні подобається історія. цікаво дивитися історичні фільми. 7. Мій брат після університету почав працювати. Спочатку було важко. 8. Студенти слухали викладача.

було цікаво. 9. Бабуся погано бачить. важко читати й писати.

10. Оксані подобається це кафе. тут дуже зручно і затишно.

Вправа 4. Допишіть подані речення.

1. Я загубив підручник, тому треба 2.
- Віктор хоче поїхати додому, треба 3.
- Вона захворіла, тому не треба 4. Щоб не запізнитися на вокзал, треба 5. Сьогодні дуже холодно, необхідно 6. Якщо у вас є вільний час, то слід 7. Якщо вони не були на цій виставці, слід

Вправа 5. Прочитайте діалог. Знайдіть іменники і займенники, що стоять у давальному (третьому) відмінку.

- Добрий день, Джоне. Чому тебе не було на уроках?
- Добрий день, Богдане. Я захворів. У мене болить горло і голова. Мені важко ковтати і дихати.
- Тобі треба звернутися до лікаря.
- Я вже був у лікаря. Він сказав, що у мене ангіна. Він дав мені рецепт і сказав, що мені потрібно приймати ліки.
- Ти купив ці ліки?
- Ні. У мене нема ліків. Мені не можна виходити на вулицю.
- Тоді я куплю тобі ліки. Дай мені рецепт.
- Ось, візьми. Мені весь час холодно.
- Тобі холодно, тому що у тебе є температура. У тебе є градусник?
- Ні, немає.
- Я куплю тобі градусник і ти виміряєш температуру. І ще я куплю тобі мед і молоко. Тобі треба пити тепле молоко і їсти мед.
- Дякую тобі за допомогу.

2. Коли обідня перерва в деканаті? (13.00)

3. О котрій годині закінчується обідня перерва в магазині? (13.30)

4. О котрій годині починається вистава? (21.00)

5. Коли у тебе зустріч? (11.20)

6. Коли закінчився фільм? (18.40)

7. О котрій годині мати повертається з роботи? (19.30)

8. Коли ви повертаєтесь додому після уроків? (15.00)

9. О котрій годині батько дивиться "Новини"? (20.00)

10. Коли ви починаєте робити домашнє завдання? (16.30)

Давальний відмінок іменників, множина

рід		Називний відмінок (множина)	Давальний відмінок (множина)	закінчення
Чоловічий рід (ВІН)	Хто → Кому?	студент <u>и</u>	студент <u>ам</u>	и → ам
		батьк <u>и</u>	батьк <u>ам</u>	
	Що → Чому?	хлопц <u>і</u>	хлопц <u>ям</u>	і , ар → ям
		лікар <u>і</u>	лікар <u>ям</u>	
Середній рід (ВОНО)	Хто → Кому?	плащ <u>і</u> (плащ <u>и</u>)	плащ <u>ам</u>	(ж,ч,ш,щ) і → ам
		музе <u>ї</u> (музей <u>и</u>)	музе <u>ям</u>	ї → ям
	Що → Чому?	стол <u>и</u> (стіл <u>и</u>)	стол <u>ам</u>	и → ам
		олівц <u>і</u> (олівець <u>и</u>)	олівц <u>ям</u>	і → ям
Жіночий рід (ВОНА)	Хто → Кому?	малят <u>а</u>	малят <u>ам</u>	а → ам
		курчат <u>а</u>	курчат <u>ам</u>	
	Що → Чому?	мор <u>я</u>	мор <u>ям</u>	я → ям
		вікн <u>а</u>	вікн <u>ам</u>	а → ам
Жіночий рід (ВОНА)	Хто → Кому?	прізвищ <u>а</u>	прізвищ <u>ам</u>	(ж,ч,ш,щ) а → ам
		знанн <u>я</u>	знанн <u>ям</u>	ння → ям
	Що → Чому?	студентк <u>и</u>	студент <u>ам</u>	и → ам
		бабус <u>і</u>	бабус <u>ям</u>	і → ям
Жіночий рід (ВОНА)	Хто → Кому?	Мар <u>ії</u>	Мар <u>іям</u>	її → іям
		дошк <u>и</u>	дошк <u>ам</u>	и → ам
	Що → Чому?	каструл <u>і</u>	каструл <u>ям</u>	і → ям
		мр <u>ії</u>	мр <u>іям</u>	її → іям
Жіночий рід (ВОНА)	Хто → Кому?	плоч <u>і</u>	плоч <u>ам</u>	(ж,ч,ш,щ) і → ам
		площ <u>і</u>	площ <u>ам</u>	

**Давальний відмінок прикметників,
займенників та порядкових числівників**

Називний відмінок Які?/Чиї?	Давальний відмінок Яким?/Чиїм?	
нові <u>і</u> (новий <u>й</u>)	новим <u>и</u>	і → им
сині <u>і</u> (синій <u>й</u>)	синім <u>и</u>	і → ім
мої <u>і</u>	моїм <u>и</u>	ї → їм
твої <u>і</u>	твоїм <u>и</u>	ї → їм
наші <u>і</u>	нашим <u>и</u>	і → им
ваші <u>і</u>	вашим <u>и</u>	і → им
їхні <u>і</u>	їхнім <u>и</u>	і → ім
свої <u>і</u>	своїм <u>и</u>	ї → їм
ті <u>і</u>	тим <u>и</u>	і → им
ці <u>і</u>	цим <u>и</u>	і → им
перший <u>ий</u>	першому <u>у</u>	ий → ому
третій <u>ій</u>	третьому <u>у</u>	ій → ьому

Вправа 1. Допишіть речення розкриваючи дужки.

1. (старі будинки) більше сто років.
2. (будівники) треба закінчити будівництво школи до осені.
3. (студенти) треба скласти іспит достроково.
4. Викладач пояснює (нові студенти) граматику.
5. Глядачі подарували (народні артисти) квіти.
6. Ахмед надіслав вітальні листівки (рідні сестри).
7. Марина розповіла (подруги) про екскурсію до Києва.
8. (іноземні туристи) подобається Одеса.
9. Мати показала хвору дочку (лікарі).
10. Учні нашого класу подарували квіти (вчителі).

Вправа 2. Доповніть речення, розкриваючи дужки.

1. Олег часто допомагає (сестри) робити уроки. 2. Олена купила новорічні подарунки
.....(діти, батьки, друзі, чоловік). 3. Тетяна показала (подруги) фото з відпустки. 4. Батьки часто допомагають (сини і дочки) обрати фах. 5. (викладачі) сподобався студентський концерт. 6. Аржен часто телефонує (батьки). 7. (Письменники) треба добре знати життя. 8. Бабуся часто купує цукерки (внуки і внучки). 9. В бібліотеці пояснили (учні) правила користування навчальною літературою. 10. Сашко обіцяв (брати) піти в кіно.

Вправа 3. Напишіть виділені слова в множині.

1. Цій лікарні потрібне нове обладнання.

2. Шум у сусідній кімнаті заважає цій студентці вчити нові слова.

3. Студенти подарували своєму викладачу цікаві книги.

4. Моя сестра вірить прогнозу погоди та гороскопу

5. Цьому робітнику треба закінчити проект через тиждень.

6. Я телефоную своєму другові.

Вправа 4. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому було весело на концерті? (школярі)

2. Кому ти купив ці книжки? (мої батьки)

3. Кому тато купив повітряну кульку? (свої діти)

4. Кому допомагають лікарі? (хворі люди)

5. Кому глядачі подарували квіти? (народні артисти)

6. Кому допомагає тренер? (молоді спортсмени)

7. Кому викладач показував місто? (ці нові іноземні студенти)

8. Кому мати купила торт? (свої дочки)

Вправа 5. Дайте відповідь на запитання.

1. Яким студентам викладач розповів про екскурсію? (іноземні)

2. Яким людям допомагають ці хлопці? (старі, самотні)

3. Яким речам зраділа Таня? (нові, зручні, сучасні)

4. Яким людям лікарі виписали вітаміни? (хворі)

5. Яким кухарам треба приготувати тістечка? (ці)

Вправа 6. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: новий студент – нові студенти – новим студентам

старий лікар	
знайома дівчина	
гарний товариш	
старший син	
перший екзамен	
брудний коридор	
талановитий музикант	
наш викладач	
молодший син	
маленьке курча	
відоме місце	

мій брат	
кращий друг	
гарний гуртожиток	
дорога сукня	
смачне тістечко	
тепла куртка	

Вправа 7. Допишіть закінчення.

1. Восьмого березня в нашій країні чоловіки зазвичай дарують квіти жінк____: матер____, бабус____, дружин____, тітк____, сестр____, кохан____.

2. Я люблю розповідати про Одесу іноземн____ турист____.

3. Ферхат відправив листівки сво____ сестр____, а також викладач____.

4. На університетському спортивному святі було весело і цікаво молод____ спортсмен____, школяр____ і викладач____.

Вправа 8. Напишіть виділені слова в однині.

1. Цим музеям в наступному році виповниться 100 років.

2. Він написав лист своїм сестрам і братам.

3. Оксана передала привітання своїм подругам.

4. Продавець показав новий журнал іноземним туристам.

5. Викладач пояснював граматику новим іноземним студентам.

6. Цим дівчатам скоро виповниться 25 років.

7. Я розповіла своїм друзям з Києва про Одесу.

8. Цим студентам треба йти до бібліотеки.

9. Обіцяв своїм тіткам часто писати листи.

10. Після вистави глядачі подарували квіти талановитим артистам.

Вправа 9. Дайте відповіді на запитання.

1) Хто вивчає українську мову?

Кому ви показували ці підручники?

іноземні

студенти

2) Кого привітала мати?

Кому вона подарувала ляльок?

Хто подякував мамі?

молодший син

3) Кого ви запросили на концерт?

Кому ви подарували квіти на свято?

Хто прийшов на концерт?

наші викладачі

4) Кому ви часто телефонуєте?

Кого ви запросили на день народження?

Хто вам пише повідомлення?

шкільні друзі

5) Кому ви подарували іграшки?

Кого фотографували батьки на святі?

Хто грає у шкільній виставі?

ці маленькі діти

РОДОВИЙ ВІДМІНОК

(основні значення)

Уживання родового відмінка в українській мові.

1. Родовий відмінок в українській мові вживається з прийменниками й без прийменників (підручник викладача / підручник для викладача).

1. Родовий відмінок без прийменника вживається разом із іменниками:

а) на позначення особи, якій належить предмет (чий?):

Це зошит **Івана**. (Чий це зошит?)

б) для вираження ознаки:

Це карта **України**. (Яка це карта?)

в) на позначення об'єкта або діючої особи у віддієслівних іменниках (кого? чого?):

У вересні цього року ми розпочали вивчення **української мови**. Нам сподобалася гра **нашого студента**.

г) на позначення частини від цілого:

Принесіть мені, будь ласка, склянку **води**. Відчути запах тюльпанів у затишних двориках центру **міста**.

2. Родовий відмінок уживається разом із числівниками.

а) з кількісними числівниками 5, 6, 7, ... 12 тощо:

Максим приніс 5 **олівців**. Оксана купила 20 **зошитів**.

б) зі словами багато, мало, скільки, декілька тощо:

У нашій групі небагато **студентів**. У кабінеті поруч мало **стільців**.

в) з іменниками на позначення міри (чого?).

Я купила в магазині пакет **молока**.

3. Родовий відмінок уживається із дієсловами **немає, не було, не буде**.

У мене немає гарної **сукні**. В аудиторії вчора не було **Петра**, а сьогодні не буде **Наталі**.

4. Родовий відмінок уживається на позначення точної дати:

Він народився 8 березня **2010 (дві тисячі десятого року)**.

З родовим відмінком вживаються наступні прийменники: **без, біля, близько, від, для, до, з-за, з-під, коло, проти, серед**

Я п'ю каву **без молока**.

Біля мого **будинку** знаходиться магазин взуття.

Близько третьої **години** ночі мені вдалося заснути.

Від університету до гуртожитку усього 10 хвилин пішки.

Для вивчення української **мови** я обрав саме цей підручник.

З-під його **парти** випав білий чотирикутний листочок.

Іменники в родовому відмінку однини

Рід	Називний відмінок (хто? що?)	Родовий відмінок (кого? чого?)	Закінчення
Чоловічий	стіл	стола <u>а</u>	-а
	сік	соку <u>у</u>	-у
	стілець	стільця <u>я</u>	-я
	батько	батька <u>а</u>	-а
	собака	собак <u>и</u>	-и
	суддя	судд <u>і</u>	-і
Жіночий	подруга	подруг <u>и</u>	-и
	миша	миш <u>і</u>	-і
	лікарня	лікарн <u>і</u>	-і
	радість	радост <u>і</u>	-і
	подорож	подорож <u>і</u>	-і
	аудиторія	аудиторі <u>ї</u>	-ї
Середній	завдання	завданн <u>я</u>	-я
	сонце	сонця <u>я</u>	-я
	молоко	молока <u>а</u>	-а
	ягнятко	ягнятка <u>а</u>	-а

1. Це зошит викладача. А підручник? 2. Це олівець Тетяни. А ручка? 3. Це сукня матері. А краватка? 4. Це машина Мустафи. А велосипед? 5. Це креслення студентки. А зошит? 6. Це окуляри сестри? А навушники? 7. Це ноутбук дочки. А телефон?. 8. Це собака брата. А кішка?

Вправа 3. Дайте відповідь на питання

Зразок: – Це книга брата? (сестра) – Ні, це книга сестри.

1. Це лінійка Юлії? (Петро) _____
2. Це пенал дівчинки? (хлопчик) _____
3. Це словник викладача? (студентка) _____
4. Це фотокамера друга? (подруга) _____
5. Це окуляри дідуся? (бабуся) _____

Вправа 4. Поставте питання до виділених слів

1. На стільці знаходиться портфель **викладача**. _____
2. На полиці лежать книги **студента**. _____

3. Це дзеркало **студентки**. _____

4. На стені висить фотографія **подруги**. _____

5. Студенти вивчили вірш **Тараса Шевченка**. _____

6. Нам сподобалася картина відомого **художника**. _____

7. На столі лежить зошит **Мохаммеда**. _____

8. В аудиторії висять портрети **українських учених**. _____

Вправа 5. Дайте короткі відповіді на запитання.

1. Чия це кімната? (брат) _____

2. Чий там велосипед? (сестра) _____

3. Чие це пальто? (бабуся) _____

4. Чий це шахи? (дідуся) _____

5. Чий це книги? (вчитель) _____

6. Чий це речі? (подруга) _____

7. Чий це автомобіль? (друг) _____

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Це (хто?) сестра друга.

Я зустрів (кого?) сестру друга.

Ми з другом говоримо (про кого) про сестру друга.

В аудиторії немає (кого?) сестри друга.

(у кого?) У сестри друга завтра день народження.

Родовий відмінок на позначення неузгодженої ознаки

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Який це театр? – Це театр опери й балету.

Яка це вулиця? – Це вулиця Дерibasівська.

Яке це місце? – Це місце зустрічі.

Які це уроки? – Це уроки хімії й фізики.

Який це урок? – Це урок української мови.

Вправа 6. Утворіть словосполучення

Зразок: Підручник (психологія, фізика). – Підручник (з) психології, фізики.

1. Будівля (театр, музей, банк, бібліотека, готель, хостел). _____

2. Викладач (з) (хімія, біологія, фізика, математика, російська мова). _____

3. Директор (школа, музей, завод, фабрика, університет, академія) _____

4. Міністр (економіка, освіта, культура, охорони здоров'я) _____

5. Площа (Незалежність, Свобода, Толбухін) _____

6. Автор (роман, вірш, книга, поема, пісня) _____

7. Назва (ріка, площа, місто, проспект, вулиця) _____

8. Музей (музика, археологія, сучасність) _____

Вправа 7. Напишіть речення за зразком:

Зразок: – Який це вчитель? (хімія, фізика, біологія). – Це вчитель (з) хімії, фізики, біології.

1. Який це гуртожиток? (університет, училище). _____

2. Який це артист? (цирк, балет, театр). _____

3. Яка це вулиця? (Стус, Пастер, Корольов, Ільф і Петров). _____

4. Які це фотографії? (Одеса, Київ, Львів, Харків, Дніпро) _____

5. Який це парк? (культура і відпочинок) _____

6. Який це урок? (з) (географія, математика, історія, російська мова) _____

7. Яка це будівля? (університет, магазин, бібліотека, готель) _____

8. Який це лікар? (поліклініка, лікарня, госпіталь). _____

Вправа 8. Поставте питання до виділених слів.

1. Це лабораторія з **фізики**. _____

2. Це будівля **театру**. _____

3. Це карта **міста**. _____

4. Це план **будинку**. _____

5. Це інженер **заводу**. _____

6. Це учениця **школи**. _____

7. Це автор **пісні**. _____

8. Це студенти **університету**. _____

9. Це стаття **професора**. _____

10. Це марка **машини**. _____

11. Це директор **банку**. _____

12. Це зупинка **автобуса**. _____

Вказівні та присвійні займенники в родовому відмінку однини

Чоловічий та середній рід		Жіночий рід	
Називний відмінок	Родовий відмінок	Називний відмінок	Родовий відмінок
цей, це	цього	ця	цієї
той, те	того	та	тієї
мій, моє	мого	моя	моєї
твій, твоє	твого	твоя	твоєї
наш, наше	нашого	наша	нашої
ваш, ваше	вашого	ваша	вашої

Закінчення прикметників і порядкових числівників у родовому відмінку однини

Рід	Називний відмінок (який, яка, яке)	Родовий відмінок (якого, якої)	Закінчення
Чоловічий рід	Який? новий великий другий український	Якого ново <u>го</u> велико <u>го</u> друго <u>го</u> українсько <u>го</u>	-ого
Середній рід	Яке? нове велике друге українське	Якого? ново <u>го</u> велико <u>го</u> друго <u>го</u> українсько <u>го</u>	-ого
Жіночий рід	Яка?	Якої?	

	нова велика друга українська	ново <u>ї</u> велико <u>ї</u> друго <u>ї</u> українсько <u>ї</u>	-ої
--	---------------------------------------	---	------------

Вправа 9. Виконайте завдання за зразком:

Зразок: – Чий підручник лежить на столі? (мій друг Сергій).

– На столі лежить підручник мого друга Сергія.

1. Чиє це пальто? (моя подруга Ірина) _____

2. Чий це телефон? (наш викладач з української мови) _____

3. Чия це фотографія? (моя сестра і моя подруга) _____

4. Чия це аудиторія? (та нова група) _____

5. Чиї це діти? (наша викладачка) _____

6. Чиї вправи ви мені показали? (наша паралельна група) _____

7. Чиї це підручники? (наш новий студент) _____

8. Чий це музичний інструмент? (мій викладач музики) _____

9. Чия це пісня (наш відомий сучасний співак) _____

10. Чий зошит перевірів викладач (мій китайський друг) _____

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Називний відмінок	Родовий відмінок
стіл <u>Е</u> ць	стіл <u>Ь</u> ця

сОн	снУ
дЕнь	днЯ
квитОк	квиткА

Вправа 10. Складіть словосполучення із зазначених слів.

Зразок: – студент... (підготовчий факультет, педагогічний університет).

– Студент підготовчого факультету, педагогічного університету.

1. Артист ... (оперний театр, одеський цирк, музикальний театр)_____

2. Ректор... (технічний інститут, медична академія, медичний коледж)_____

3. Головний лікар... (інститутська поліклініка, дитяча поліклініка, обласна лікарня, _____ страхова компанія) _____

4. Тренер... (футбольна команда, наша баскетбольна команда, молодий спортсмен, _____ олімпійська плавчиня) _____

5. Міністр... (освіта і культура, сільське господарство, економіка, спорт)_____

Вправа 11. Закінчить речення

1. Нам дуже сподобався виступ_____

2. Сьогодні в газеті ми прочитали статтю_____

3. На змаганнях ми побачили_____

4. Ми запросили на вечір_____

5. Нещодавно по телевізору виступив_____

6. Мої завдання перевірів_____

7. На вулиці ми зустріли_____

8. На уроці ми вчора не бачили_____

9. Катерина не змогла зустріти на вокзалі_____

Вправа 12. Закінчить речення.

Зразок: – Це підручник студента, а це.....

Це підручник студента, а це підручник викладача.

1. Це кімната мого брата, а це _____
2. Це кабінет фізики, а це _____
3. Це студенти підготовчого факультету, а це _____
4. Це викладач української мови, а це _____
5. Це зошит студентки, а це _____
6. Зараз у нас урок української мови, а потім буде _____
7. Я читаю твір відомого українського поета, а мій друг читає _____

8. Я завжди беру підручники в бібліотеці, мій друг _____
9. Вікторія студентка нашого факультету, а Марія _____
10. Фірат громадянин турецької держави, а Іван _____

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Називний відмінок	Родовий відмінок
маля	маЛЯТи
хлоп'я	хлоп'ЯТи
ягня	ягНЯТи
теля	телЯТи
курча	курчАТи
ім'я	імЕНі
плем'я	племЕНі

Родовий відмінок на позначення особи з прийменником у/в

У Світлани є підручник	У кого є	підручник?
В Андрія є сорочка		сорочка?
У Марії є сестра		сестра?

Особові займенники в родовому відмінку

Називний відмінок	Родовий відмінок	Називний відмінок	Родовий відмінок
Я	Мене (у мене)	Ми	Нас (у нас)
Ти	Тебе (у тебе)	Ви	Вас (у вас)
Він	Його (у нього)	Вони	Їх (у них)
Вона	Її (у неї)		

Вправа 13. Дайте відповідь на питання.

Зразок: – У кого є зелене яблуко? (я)

А. 1. У кого є зошит із завданнями? (вона) _____

2. У кого є солодке яблуко? (він) _____

3. У кого є студентський квиток? (ми) _____

4. У кого є сигарети? (вони) _____

5. У кого є кіт? (ви) _____

6. У кого є вода? (я) _____

Б. 1. У кого вчора була контрольна робота з фізики? (наша група) _____

2. У кого є великий перекладний словник? (я і мій друг) _____

3. У кого є фотоапарат? (цей студент і ця студентка) _____

4. У кого завтра буде свято? (наш новий студент) _____

5. У кого є посилання на сайт новин? (наш викладач) _____

6. У кого є білети у цирк? (моя подруга Марина) _____

Родовий відмінок з числівником і зі словами багато, мало, скільки

Чоловічий рід			
один	студент підручник телефон магазин	п'ять, шість...	студент <u>ів</u> підручник <u>ів</u> телефон <u>ів</u> магазин <u>ів</u>
Жіночий рід			
одна	студентка сестра бабуся	п'ять, шість...	студенток сестер бабусь
Середній рід			
одне	вікно завдання море	п'ять, шість...	вікон завдань мор <u>ів</u>
5, 6... скільки? декілька, багато≠мало, двоє, троє друз <u>ів</u> , вулиць \emptyset , подруг \emptyset , вікон \emptyset , книг \emptyset , штан <u>ів</u> , воріт \emptyset (Р.в. мн.)			

ПРОЧИТАЙТЕ І ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

Один рік, п'ять, шість, дванадцять років, багато/мало років,

Один день, п'ять, шість, дванадцять днів, багато/мало днів,

Один раз, п'ять, шість, дванадцять разів, багато/мало разів

Один друг, п'ять, шість, дванадцять друзів, багато/мало друзів

Одна сестра, п'ять, шість, дванадцять сестер, багато/мало сестер

АЛЕ!!

Два, три, чотири

роки, дні, рази, сестри, други

Вправа 14. Утворіть словосполучення з числівниками 2, 4, 5, 6, 15, 34 та зі словами багато\мало

Мешканець, місто, проспект, вулиця, площа, університет, школа, бібліотека, заняття, вправа, лекція, викладач, викладачка, лікар, інженер, фізик, музикант,

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

Багато/мало

мандаринів, огірків, яєць∅,	батона, солі, цукру, м'яса, масла,
помідорів, бананів,	ковбаси, картоплі, капусти, олії,
цукерок∅, макаронів,	води, золота, срібла, вугілля,
фруктів, квітів...	моркви, води, буряка(у).

Вправа 16. Поставте слова у правильну форму

1. У мого тата багато ... (подруги, друзі) _____

2. Мої однокурсники слухають багато ... (диски, музика) _____

3. У цьому місті багато ... (площа, парк, вулиці, сквер) _____

4. У вашому університеті багато ... (викладачі, секретарі, методисти, аудиторії, кабінети, коридори, студент) _____

5. У цьому парку мало ... (дерева, квіти, газони, смітники) _____

6. У картинній галереї висять кілька ... (картини, портрети) (цей художник) _____

7. Після важкого і напруженого тижня ми відпочиватимемо кілька ... (дні, тижні, години, хвилини) _____

8. У морській воді багато ... (пісок, водорості, сіль, йод) _____

9. У нашій країні мало ... (нафта, газ, залізна, марганцева руда) _____

10. У цьому році було багато _____ (дощі). Але мало (сніг і мороз) _____

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

У мене	
Є (що?) вільний час	Немає (чого?) вільного часу

Вправа 17. Виконайте вправи, використовуючи слова в потрібній формі

1. – Скільки (час) _____ ви живете в Одесі?
 - 3 (місяць) _____ і 2 (рік) _____.
 - Як давно ви вивчаєте українську мову?
 - Тільки 2 (місяць) _____ і 3 (тиждень) _____.
 - Скільки (час) _____ ви будете вивчати українську мову?
 - 3 (рік) _____.
 2. – У вас велика родина?
 - Так. У нашій родині 15 (особа) _____.
 - Скільки у вас (брат) _____.
 - 4 (брат) _____.
 - Скільки (рік) _____ вашій сестрі?
 - Їй 18 (рік) _____.
 3. – Скільки коштує кілограм (яблуко) _____.
 - 23 (гривна) _____.
 - Дайте, будь ласка, 2 (кілограм) _____. Також зважте, будь ласка, 3 (кілограм) _____ (печиво) _____.
 - Будь ласка. Із вас 55 (гривня) _____.
4. – Яссін, скільки (раз) _____ ви читали це текст.
 - Тільки один (раз) _____.
 - А ви, Джалал?
 - Я читав текст 3 (рази) _____.
 - Цього замало. Новий текст потрібно читати 12 (раз) _____.
 5. – Котра зараз (година) _____
 - Зараз 2 (година) _____ 20 (хвилина) _____.
 - А коли буде перерва?

- За 10 (хвилина) _____.
- Дайте мені, будь ласка, словник на 2 (хвилина) _____.
- Будь ласка.

Вправа 18. Дайте відповідь на запитання

1. Скільки студентів у вас в групі? _____

2. Скільки дівчат у вашій групі? _____

3. Скільки у вас словників? _____

4. Скільки підручників ви взяли в бібліотеці? _____

5. Скільки задач ви розв'язали на контрольній роботі? _____

6. Скільки часу ви витрачаєте на виконання домашнього завдання? _____

7. Скільки часу ви вивчаєте українську мову? _____

8. Скільки осіб у вашій родині? _____

9. Скільки у вас братів і сестер? _____

10. Скільки у вас друзів? _____

11. Скільки разів ви були на екскурсії? _____

Вправа 19. Розкрийте дужки

1. Іван купив у магазині півкілограма (ковбаса) _____, триста грамів (шинка) _____, пачку (масло) _____, десяток (яйце) _____, пляшку (олія) _____.
2. На кухні стоїть пляшка (вода)

_____, поруч лежить коробка (шоколадні цукерки) _____. 3. На полиці стоїть пачка (фруктовий чай) _____ і пачка (марокканська кави) _____. 4. У шафі лежить пачка (макарони) _____, пакунок (пшенична крупа) _____. 5. У сумці залишились пакунок (серветки) _____, декілька (яблуко), _____ півтора кілограма (груші) _____.

**Родовий відмінок на позначення точної дати
та на позначення часу (коли?)**

Вправа 20. Прочитайте речення

Перше січня дві тисячі **одинадцятого року**. Двадцять сьоме вересня тисяча дев'ятсот п'ятдесят **восьмого року**. Друге травня **двотисячного року**. П'ятнадцяте вересня дві тисячі **двадцятого року**. Під час **уроку** студенти старанно вчать. Під час **канікул** ми будемо відпочивати. Після **зустрічі** ми обов'язково вип'ємо кави. Після **фільму** ми підемо гуляти. Протягом **місяця** ви повинні вивчити родовий відмінок. Протягом дві тисячі **двадцятого року** ми вивчали українську мову. **Від ранку до вечора** я мрію про нову машину. **З першої години до другої** у мене зазвичай обідня перерва. **Минулого року** я приїхав до України. **Минулого місяця** ми їздили до Львова. **Наступного тижня** я поїду додому.

Вправа 21. Дайте відповідь на запитання, назвіть число, місяць, рік

1. Коли ви народилися? _____
2. Коли ви приїхали в Україну, в Одесу? _____
3. Коли ви почали вивчати українську мову? _____
4. Коли ви будете складати перший екзамен з української мови? _____

5. Коли у вашій країні зустрічають Новий рік? _____

6. Коли у вашій країні святкують День Незалежності? Коли святкують інші свята? _____

Родовий відмінок з прийменниками «до», «з» (зі, із), від

Він/вона їде до/з

Вправа 23. Прочитайте речення. Запам'ятайте закінчення іменників у родовому відмінку.

1. Куди їде Іван? Іван їде до Києва. Звідки приїхав Іван? Іван приїхав з Києва?

Що це?

Це Київ.

Це Львів.

Це Стамбул.

Це Касабланка.

Звідки вони приїхали?

Павло приїхав із Києва.

Василь приїхав зі Львова.

Кава приїхав зі Стамбула.

Яссін приїхав із Касабланки.

Де вони жили?

Джалал жив у Марокко

Бекір жив у Туреччині

Патрік жив Британії

Станлі жив у Нігерії

Звідки вони приїхали?

Джалал приїхав із Марокко

Бекір приїхав із Туреччині

Патрік приїхав із Британії

Станлі приїхав із Нігерії.

Вправа 24. Дайте відповідь на запитання «так» чи «ні»

Зразок: - Ваша батьківщина – Пакистан? – Так, я приїхав в Україну із Пакистану.

Ваша батьківщина – Нігерія? – Ні, я приїхав із Туреччини.

1. Мустафа, ваша батьківщина Сирія? – Так, ... _____

2. Її батьківщина Еквадор? – Ні, вона... _____

3. Їх батьківщина Фінляндія? – Так, вони... _____

4. Її батьківщина Болівія? – Так, вона... _____

5. Його батьківщина Йорданія? – Ні, він.. _____

6. Твоя батьківщина В'єтнам? – Так, я... _____

7. Ваша батьківщина Китай? – Так, моя... _____

8. Ваша батьківщина Мексика? – Так, я... _____

9. Ви приїхали із Франції? – Ні, ми... _____

10. Ваша батьківщина Корея? – Так, я... _____

Вправа 25. Дайте відповідь за зразком

Зразок: - Максим ще в Одесі?

- Ні, він уже приїхав з Одеси.

1. Твій друг ще в Лівані? _____

2. Мама ще в кінотеатрі? _____

3. Твій брат ще в селі? _____

4. Студенти ще на екскурсії? _____

5. Анна ще в Лондоні? _____

6. Викладач ще в університеті? _____

7. Студенти ще на парах? _____

8. Твоя сестра ще на батьківщині? _____

9. Марія ще в посольстві? _____

10. Мохаммед вже в Україні? _____

11. Ти ще на роботі? _____

Вправа 26. Вставте слова із дужок у потрібній формі

1. Мій друг навчається на підготовчому відділенні в (Одеса) _____

Він приїхав із (Стамбул) _____ у вересні. Він добре знає (Одеса) _____.

2. Наша викладачка раніше працювала в (Київ) _____. Вона приїхала у (Львів) _____ із (Київ) _____.

3. Алі – нігерійський студент. Він приїхав із (Нігерія) _____. Він учився в школі в (Нігерія) _____. Він добре знає (Нігерія) _____.

4. Відомий фізик працював два роки в (Аржир) _____. Нещодавно він приїхав із (Алжир) _____. Він багато розповідав нам про (Аржир) _____.

5. Український журналіст жив в (Індія) _____. Він написав цікаву статтю про (Індія) _____. Він нещодавно приїхав із (Індія) _____.

Вправа 27. Скажіть, де були, куди ходили (їздили), звідки прийшли (приїхали) ці люди, якщо вони сказали наступне:

5. Від кого ви отримали завдання з фізики (наш викладач) _____

6. Де ви взяли цей словник (наша бібліотека) _____

7. У якого лікаря був ваш друг (терапевт) _____

Вправа 30. Дайте відповідь на запитання

1. Звідки ви приїхали? Із якої країни? Із якого міста? _____

2. Звідки приїхали ваші друзі? _____

3. Від кого ви отримуєте повідомлення та телефонні дзвінки? _____

4. У кого ви нещодавно були? _____

5. Де і у кого ви відпочиваєте влітку? У якій країні? _____

6. У кого ви часто буваєте в гуртожитку? _____

Вправа 31. Дайте відповідь на запитання, використовуючи запропоновані слова

1. Де ви були вчора ввечері? гуртожиток, мій друг

Звідки ви повернулися пізно ввечері?

2. Де ви були вранці? поліклініка,
Звідки ви щойно прийшли? сімейний лікар

3. Де влітку відпочивав ваш друг? Лондон,
Звідки він нещодавно приїхав? старша сестра

4. Де ви були в неділю? місто Харків,
Звідки ти вчора приїхав на автобусі? знайома дівчина

5. Де батько цього учня? школа, директор

Вправа 36. Дайте відповідь на запитання, використовуючи прийменники під час, після

1. Коли ви ходили до бібліотеки? (урок) _____

2. Коли студенти відпочивають? (обід) _____

3. Коли студенти роблять домашнє завдання? (вечеря) _____

4. Коли ви повинні повторювати граматику (урок)? _____

5. Коли у вас будуть канікули (екзамен)? _____

6. Коли бібліотека не працює (карантин)? _____

7. Коли вони поїдуть додому? _____

Вправа 37. Перефразуйте речення

Зразок: - Студентка пообідала і пішла гуляти.

Після обіду студентка пішла гуляти.

1. Надія посиділа і пішла в університет (сніданок) _____

2. Моя подруга закінчила школу і вступила в університет (її закінчення) _____

3. Пара закінчилася і студенти пішли в гуртожиток (її закінчення) _____

4. Я складу екзамени і поїду додому (складання) _____

5. Студенти почули дзвоник і увійшли в аудиторію (дзвоник) _____

Родовий відмінок з прийменниками без, для, крім (окрім), замість

Вправа 38. Відредагуйте речення, розкривши дужки

Я завжди п'ю каву без (молоко) _____. Він прийшов на заняття без (зошит) _____. Сьогодні ми намагалися працювати без (словник) _____. Сьогодні на уроці були присутніми усі студенти, окрім (хворий студент) _____. У нас є нормальні умови для (робота) _____. Я розв'язав усі задачі з фізики, окрім (остання задача) _____. Яссін, окрім (французька мова) _____, володіє ще і англійською мовою. На базарі я купила, окрім (словник) _____, ще два підручники. Замість (червона троянда) _____, вона купила білі лілії. Я захворіла, тому замість (я) _____ у театр пішла моя подруга.

Вправа 39. Відновіть речення, використовуючи прийменники без, для, окрім, замість

1. Сьогодні холодно, а він гуляє _____ шапки.
2. Я прийшов сьогодні на друге заняття _____ першого заняття.
3. Я купила в магазині усі продукти, _____ молока.
4. Ферхат купив підручник _____ навчання.
5. На свято прийшли усі студенти, _____ Фирата.
6. Мері запізнилася, тому ми поїхали _____ неї.
7. Я люблю дивитися фільми _____ дітей.
8. Цей гарний подарунок ми купили _____ для своєї матері.
9. Сьогодні у нас був урок фізики _____ уроку математики.
10. Я люблю пити каву _____ без цукру.
11. Усі мої друзі, _____ мене, поїхали відпочивати на море.

Родовий відмінок. Множина

Вправа 40. Поставте іменники чоловічого роду спочатку в називний відмінок множини, потім в родовий відмінок множини

Зразок: - олівець – олівці – олівців

ніж – ножі – ножів

студент – студенти – студентів

музей – музеї – музеїв

а) телефон, підручник магазин, ліс, парк, тролейбус, автобус, університет, факультет, фармацевт, фізик, музикант, турок, поверх.

б) трамвай, санаторій, бій, музей

в) олівець, іноземець, африканець, марокканець, нігерієць, вчитель, день, гість, лікар

г) ключ, дощ, читач, плащ, товариш, м'яч

Вправа 41. Поставте іменники середнього роду спочатку в називний відмінок множини, потім в родовий відмінок множини

Зразок: - вікно – вікна – вікон

море – моря – морів

завдання – завдання – завдань

лоша – лоша́та – лоша́т

а) озеро, число, болото, слово, дзеркало, правило, тіло, місто

б) місце, поле, сонце

в) речення, мовчання, обличчя, роздоріжжя

г) теля, ягня, маля, кошеня, собача

Вправа 42. Поставте іменники жіночого роду спочатку в називний відмінок множини, потім в родовий відмінок множини

Зразок: - книга – книги – книг

екскурсія – екскурсії - екскурсій

пісня – пісні – пісень

річ – речі – речей

а) країна, картина, студентка, жінка, бібліотека, хвилина, сумка, ручка, парта
столиця, площа

б) консультація, аудиторія, лабораторія, станція, лінія

в) стаття, піч, ніч, подорож

Вправа 43. Дайте відповідь на запитання, використовуючи числівники від 5 до 20 та слова багато, мало, декілька

Зразок: - У будинку одне вікно?

- Ні, у будинку багато вікон.

1. В аудиторії один стіл? _____
2. У рюкзаку один зошит? _____
3. На занятті один студент? _____

4. Студенти написали одну вправу? _____

5. Кава узяв у бібліотеці один підручник? _____

6. У твоєму телефоні лише одна фотографія? _____

7. У вашому корпусі одна аудиторія? _____

8. Студенти склали лише один екзамен? _____

9. Цього року у вашій групі викладає один викладач? _____

Вправа 44. Розкрийте дужки і запишіть речення

1. У нашій бібліотеці багато (підручники, словники, журнали, газети). _____

2. Учора у нас не було (лекції, заняття) _____
3. На нашому святі не було (два студенти) _____
4. Сьогодні йдемо на море, тому ми прийшли без (підручники, зошити, олівці) _____
5. Мені давно не приходили на телефон повідомлення від (батьки) _____

6. На нашому підготовчому факультеті вчать багато (студенти-іноземці) _____

7. Сьогодні в університеті була цікава лекція для (викладачі і студенти) _____

Вправа 45. Запишіть речення, розкривши дужки

1. Наші нові студенти приїхали із (різні східні країни) _____

2. У мене немає телефону (мої нові друзі) _____

3. Я купив білети на концерт для (усі наші викладачі) _____

4. У мене немає (нові кольорові олівці) _____

5. У день народження я отримав багато (повідомлення) від (мої батьки, брати,
сестри,
друзі) _____

6. Учора ми відвідали лікарню. Ми були в (різні спеціалісти) _____

7. Одеса одне із (улюблені місця) для (відпочинок) _____

Вправа 46. Відновіть текст «Київ – столиця України»

Місто Київ — це найстаріше і найкраще українське місто. Воно завжди було головним містом (Україна)_____. Є легенда, що його заснували три брати — Кий, Щек, Хорив та їх сестра Либідь. І назвали його Київ. Він і тепер столиця нашої держави — (Україна)_____. Київ по праву називають містом (стародавня культура)_____, чудесним архітектурним пам'ятником (наша славна героїчна історія)_____, овіяним сивою старовиною, поетичними переказами, чудовими легендами. У місті багато (музеї, театри, пам'ятники та історичні місця)_____. Хрещатик — це головна вулиця (столиця)_____. Є легенда, що цю назву вона отримала тому, що колись під час хрещення (Русь)_____ по ній ішли люди до Дніпра. Каштани теж є символом (Київ)_____. Вони є на гербі (міста)_____, про них співають пісні. Навесні, коли розпускаються бруньки, вони стоять, наче прикрашені свічками. Київ — мозок і серце (наша країна)_____, наша краса і гордість.

Вправа 47. Запишіть речення, розкривши дужки

1. У мене багато (товсті зошити, різні підручники, великі і малі словники, цікаві книжки)_____

2. На заняттях з фізики студенти вивчили багато (нові терміни, правила, формули) та розв'язали декілька (важкі задачі і приклади)_____

3. Таблиці із правилами є у (наші студенти, студентки, викладачі, викладачки) _____

4. У першому півріччі ми написали багато (диктанти, тексти, вправи)_____

5. У нашому університеті навчається багато (майбутні вчителі, лікарі, психологи)_____

6. У цьому кіоску немає (смачна кава, солодкий чай)_____

7. У цій школі вчаться декілька (мої брати і сестри) _____

8. Ми вже пів року живемо в Одесі, тому вивчили назви (старі вулиці, центральні проспекти, одеські базари)_____

Вправа 48. Запишіть тексти, розкривши дужки

А) Мій друг Кава — програміст. Он нещодавно одружився. (Дружина Кава) _____ звать Тетяна. Вона молодша за Каву на вісім (рік)_____. Звісно, у (вони) ще немає (дитина) _____, тому що вони щойно одружилися. Кава дуже любить (Тетяна)_____. У (Кава) є старша сестра. Її звать Ганна. Ганна старша за Каву на два (рік)_____. (Чоловік Ганна)_____звать Андрій. Він грає на гітарі. У (він) _____ є здібності до відтворення (чужі пісні) _____.

2. Т. Шевченко – це...	талановитий
На занятті викладач розповів про...	український
Багато хто любить книжки...	письменник
3. Ви знаєте...	наш новий
Ось кабінет...	викладач
Нам подобаються заняття...	
Ми любимо розповіді...	
4. Я читаю....	цікава книжка
Учора ми з другом говорили...	
У мого друга немає	
5. Це фотографії...	мій старший брат і
... звать Іван, а Марія.	
Я дуже люблю...	моя старша сестра
Я часто думаю про...	
На жаль, в Одесі немає...	
6. Вчора ми ходили у...	великий міський
А ви вже були у	парк
У центрі... знаходиться фонтан...	
Ми пізно повернулися додому з...	

ОРУДНИЙ ВІДМІНОК

Орудний відмінок в українській мові вживається без прийменників (Я пишу ручкою) із прийменниками (Я гуляю з подругою).

1. Орудний відмінок без прийменника вживається:

1) на позначення знаряддя дії (чим?) Я їм паличками. Я малюю пензликом.

2) з дієсловами бути, стати (ким? чим?); працювати, керувати, займатися, цікавитися (чим?)

3) на позначення дійової особи або предмета в пасивних конструкціях (ким? чим?). Школа побудована будівниками. Дослідження виконано студентами.

2. Орудний відмінок вживається з прийменниками: з, над, під, між, за, перед.

В кіно ми були з подругами. Портфель стоїть під партою. Над столом висить лампа. Між диваном і кріслом стоїть журнальний столик. Викладач сидить за столом. Перед вікном росте велика ялинка.

Дієслова, що вимагають орудного відмінка

I. бути	}	ким? чим?	{	знайомитися
стати				цікавитися
керувати				пишатися
володіти				користуватися
				милуватися

II. зустрічатися	}	з ким?
розмовляти		
сперечатися		

вітатися

знайомитися	}	з ким?
вітати		
боротися		

Закінчення іменників в орудному відмінку однини

Рід	Називний відмінок (1) Хто? Що?	Орудний відмінок (5) Ким? Чим?	
чоловічий (він) Що?	ст $\bar{л}$ олівець плащ музей санаторі $\bar{й}$	сто $\bar{л}ом$ олівце $\bar{м}$ плаще $\bar{м}$ музе $\bar{є}м$ санаторі $\bar{є}м$	$i \rightarrow o, e$ $\emptyset \rightarrow om$ $e \downarrow$ $ь \rightarrow em$ (ш,щ,ж,ч) $\emptyset \rightarrow em$ $й \rightarrow ем$ $ій \rightarrow ієм$
чоловічий (він) Хто?	дядько студент лікар викладач Андрі $\bar{й}$ кін $\bar{ь}$ Микола	дядько $\bar{м}$ студенто $\bar{м}$ лікаре $\bar{м}$ викладаче $\bar{м}$ Андрі $\bar{є}м$ коне $\bar{м}$ Миколо $\bar{ю}$	$o \rightarrow om$ $\emptyset \rightarrow om$ ар $\rightarrow em$ (ч,ш,щ,ж) $\emptyset \rightarrow em$ $ій \rightarrow ієм$ $ь \rightarrow ем$ $a \rightarrow ою$
жіночий (вона) Що?	книга площа каструля ніч любов радість аудиторі $\bar{я}$	книго $\bar{ю}$ площе $\bar{ю}$ каструле $\bar{ю}$ ніч $\bar{чю}$ любов'ю радіст $\bar{ю}$ аудиторі $\bar{ю}$	$a \rightarrow ою$ (ш,щ,ч,ж) ща $\rightarrow ею$ $я \rightarrow ею$ т,д,з,с,ц,л,н,ь,ш,ч,ж \rightarrow ю б,п,в,м,ф $\rightarrow 'ю$ сть $\rightarrow стю$ $ія \rightarrow ію$
жіночий (вона) Хто?	сестра Марі $\bar{я}$ мати бабуся	сестро $\bar{ю}$ Марі $\bar{є}ю$ матір'ю бабусе $\bar{ю}$	$a \rightarrow ою$ $ія \rightarrow ією$ Запам'ятайте $я \rightarrow ею$

середній (воно) Що?	море <u>е</u>	мор <u>ем</u>	е→ем
	село <u>о</u>	сел <u>ом</u>	о→ом
	прізвище <u>е</u>	прізвищ <u>ем</u>	е→ем
	ім' <u>я</u>	ім <u>енем</u>	я→ем
	знанн <u>я</u>	знанн <u>ям</u>	n+nя→n+n+ям
середній (воно) Хто?	курч <u>а</u>	курч <u>ам</u>	а→ам
	хлоп' <u>я</u>	хлоп' <u>ям</u>	я→ям

Пригадайте !!!

Назви професій: інженер, бізнесмен, викладач, учителька, журналіст, будівельник, поліцейський, домогосподарка, лікар, перукар, музикант, художник, кухар, продавець, математик, фізик, робітник, моряк, військовий, офіціант, касир, пекар, прибиральник, філолог, перекладач, професор, декан, програміст, хімік, актриса, актор.

Вправа 1. Прочитайте речення, скажіть, ким хочуть бути ці люди. Користуйтеся довідкою, яка подана до вправи.

1. Ця студентка добре знає хімію. Вона хоче бути
2. Мій брат вивчає медицину. Він хоче бути
3. Раніше Віктор працював на фабриці. Він був
4. Оксана вчиться в педагогічному університеті. Вона буде
5. Цей студент любить іноземні мови. Вона хоче бути
6. Таньчао Ді любить музику. Він добре грає на піаніно. Він хоче бути
7. Мій друг любить кіно і театр. Він мріє бути

8. Моя сестра працює в кафе. Але вона любить хімію і хоче бути

.....

Вправа 2. Прочитайте речення, скажіть, ким будуть ці люди. Виконайте за зразком.

Слова для довідок: лікар, філолог, хімік, економіст, менеджер, спортсмен, інженер, артист, вчителька, журналіст, кухар, моряк.

А) Зразок: Я люблю малювати.

Я буду художником.

1. Олег любить хімію і добре знає її.

Він

2. Ганна вивчає іноземні мови.

Вона

3. Моїй сестрі подобається медицина.

Вона

4. Цей студент добре знає фізику і математику.

Він

5. Чжан Венлі вчиться і університеті на економічному факультеті.

Він

6. Ігор дуже любить спорт і добре грає в баскетбол.

Він

7. Ілля поступив до театрального університету.

Він

8. Наталя хоче працювати в школі.

Вона

9. Сашко вчиться на факультеті журналістики.

Він

10. Мій друг полюбляє готувати.

Він

11. Цей хлопець любить море.

Він

Б) Зразок: Мій брат – інженер.

Я теж хочу бути інженером.

1. Леся – лікар.

Її подруга

2. Моя тітка – викладач.

Моя сестра

3. Мій батько – будівник.

Мій брат

4. Мухамед – програміст.

Чоглар

5. Марія – вчителька російської мови.

Єва

6. Олексій і Яна – лікарі.

Їхня дочка

Вправа 3. Напишіть речення в минулому та майбутньому часах

1. Моя мати – лікар.

2. Мій старший брат – викладач.

3. Моя тітка – музикант, піаніст.

4. Моя молодша сестра – школярка.

5. Батько моєї подруги – бізнесмен.

6. Цей студент – відомий спортсмен.

7. Моя сестра – екскурсовод.

8. Її мати – перекладач.

Вправа 4. Перебудуйте речення за зразком.

Зразок: Нещодавно я вчився в школі. Тепер я навчаюсь в університеті.

– Раніше я був школярем, а зараз я став студентом.

Слова для довідок: спортсмен, домогосподарка, пенсіонер, студент, учителька, тренер, школяр, інженер, лікар, футболіст.

1. Моя подруга нещодавно закінчила медичний університет. Вона працює в лікарні.

2. Мій батько 35 років працював на заводі. Зараз він вже не працює, він на пенсії.

3. Андрій 10 років грав в команді "Чорноморець" у футбол, а зараз він працює в спортивній школі.

4. Раніше Леся працювала в школі, а зараз вона не працює, тому що у неї є немовля.

5. У минулому році Петро вчився в школі. Зараз він вчиться в Політехнічному університеті.

Вправа 5. Доповніть речення.

1. Мій брат працює (програміст), а я працюю (викладач). 2. Мій брат любить спорт і займається (плавання, волейбол, гімнастика). 3. Мій студент із задоволенням займається (музика). 4. Моя сестра навчається в медичному університеті, тому що вона хоче бути (лікар). 5. Моя тітка працює в школі (вчителька української мови). 6. Ці студенти цікавляться (мистецтвом). 7. Тарас Шевченко був (поет). 8. Мій брат вчиться керувати (машина). 9. Наша сім'я давно володіє (будинок). 10. Марія Іванівна дуже пишається (внук і внучка). 11. Я милуюся (природа, море). 12. Кожен день я користуюсь (маршрутка, трамвай).

**Прикметники і порядкові числівники в орудному відмінку
однина і множина**

рід	Називний відмінок (1)	Орудний відмінок (5)	
Чоловічий рід (він) однина	Який?	Яким?	
	нов <u>ий</u> син <u>ій</u> перш <u>ий</u> трет <u>ій</u>	нов <u>им</u> син <u>ім</u> перш <u>им</u> трет <u>ім</u>	ий → им ій → ім ий → им ій → ім
Жіночий рід (вона) однина	Яка?	Якою?	
	нов <u>а</u> син <u>я</u> перш <u>а</u> трет <u>я</u>	нов <u>ою</u> син <u>ьою</u> перш <u>ою</u> трет <u>ьою</u>	а → ою я → бою а → ою я → бою
Середній рід (воно) однина	Яке?	Яким?	
	нов <u>е</u> син <u>є</u> перш <u>е</u> трет <u>є</u>	нов <u>им</u> син <u>ім</u> перш <u>им</u> трет <u>ім</u>	е → им є → ім е → им є → ім
Множина Які?	Які?	Якими?	
	нов <u>і</u> син <u>і</u> (син <u>ій</u>) перш <u>і</u> трет <u>і</u> (трет <u>ій</u>)	нов <u>ими</u> син <u>іми</u> перш <u>ими</u> трет <u>іми</u>	і → ими і → іми і → ими і → іми

Вказівні й присвійні займенники в орудному відмінку однина і

множина

Чоловічий і Середній рід		Жіночий рід		Множина	
Називний відмінок (1)	Орудний відмінок (2)	Називний відмінок (1)	Орудний відмінок (2)	Називний відмінок (1)	Орудний відмінок (2)
<i>Який?/Яке?</i>	<i>Якими?</i>	<i>Яка?</i>	<i>Якою?</i>	<i>Які?</i>	<i>Якими?</i>
цей	цим	ця	цією	ці	цими
це					
той	тим	та	тією	ті	тими
те					
<i>Чий?/Чие?</i>	<i>Чіім?</i>	<i>Чия?</i>	<i>Чиею?</i>	<i>Чії?</i>	<i>Чііми?</i>
мой	моїм	моя	моєю	мої	моїми
моє					
наш	нашим	твоя	твоєю	твої	твоїми
наше					
твій	твоїм	наша	нашою	свої	своїми
твоє					
ваш	вашим	ваша	вашою	наші	нашими
ваше					
свій	своїм	своя	своєю	ваші	вашими
своє					

Вправа 1. Доповніть речення.

1. Моя сестра працює (дитячий лікар).
2. Моя подруга нещодавно працює (шкільний учитель).
3. Мій дядько цікавиться (українська історія).
4. Я цікавлюсь (сучасна музика).
5. Мій друг мріє стати (гарний викладач).
6. Ця студентка мріє стати

(гарний музикант). 7. Той студент буде
(гарний співець). 8. Моя сестра займається
(лижний спорт). 9. Наша шкільна подруга стала
(відома акторка). 10. Моя подруга була
(старанна студентка). 11. Олег закінчив медичний університет і працює
..... (сімейний лікар). 12. Моя мати закінчила
педагогічний університет. Зараз вона працює
(шкільний учителька). 13. Мій брат працює на заводі 4 роки, але він вже став
..... (гарний фахівець). 14. Мій знайомий
написав цікавий роман. Він став (гарний
письменник). 15. Мій батько закінчив політехнічний університет. Він працює
на фабриці 40 років. Він став (досвідчений
інженер).

Вправа 2. Дайте відповідь на запитання: ким були ці люди?

Зразок: Вольфганг Амадей Моцарт – відомий німецький композитор.

Вольфганг Амадей Моцарт був відомим німецьким композитором.

1. Конфуцій – відомий китайський філософ.

2. Брюс Ли – відомий американський актор.

3. Петро Чайковський – відомий російський композитор.

4. Микола Лисенко – відомий український композитор.

5. Тарас Шевченко – відомий український поет.

6. Валентина Терешкова – перша жінка-космонавт.

7. Леонід Каденюк – перший український космонавт.

Вправа 3. Доповніть речення.

1. Мати Петра Чайковського була
..... (розумна освічена жінка).
2. Його батько був
..... (добра, весела людина). 3. Мій брат був
..... (кращий учень). 4. Цей бізнесмен
володіє
(великий сучасний будинок). 5. Моя подруга багато займається
..... (спорт), особливо
..... (художня гімнастика).

Орудний відмінок з прийменником "з"

Вправа 1. Дайте відповіді на запитання.

1. Оксана і Леся живуть у гуртожитку в одній кімнаті. З ким живе
Оксана? З ким живе Леся?

-
2. Мухамед і Ольга були разом в кіно. З ким був Мухамед в кіно? А
Ольга?
-
-
-

3. Ігор і Сашко були в клубі вчора ввечері. З ким був Сашко в клубі? А Ігор?

4. Це наш викладач. З ким ми були в музеї?

5. Шемсеттін і Бедірхан добре розмовляють українською. З ким ви любите розмовляти?

6. Олена і Жак були на вечірці. З ким ми познайомилися?

7. Надія і Марія – мої подруги. З ким я була в театрі?

8. Моя сестра і брат живуть в Києві. З ким я часто розмовляю по Скайпу?

Вправа 2. Відновіть діалоги.

I.? – Так, ми були в театрі.

.....? – Там ми були з нашими українськими друзями.

.....? – З нами ще були наші викладачі.

.....? – Так, нам
сподобалася вистава.

.....? – Вистава
називалася "Лускунчик".

.....? – У театрі
ми познайомилися із іншим викладачем.

.....? – Вона
приятелька наших викладачів.

.....? – Вона
була зі своїм маленьким сином.

II.? – Так, я
був на студентському концерті.

.....? – Там я
познайомився із Ахмедом.

.....? – Він
приїхав з Туреччини.

III.? – Маша
живе в кімнаті № 218.

.....? – Маша
живе з Ганною.

.....? – Ганна
з маленького міста Шаргород.

.....? – Маша
познайомилася з Ганною в Одесі.

IV.? – Я була в
клубі.

.....? – Там
танцювала з Олегом і Ігорем.

.....? – Я
познайомилася із подругою Ігоря.

.....? – Її
звуть Марина.

V.? – Сьогодні
я була вдома.

.....? – Я
займалася домашніми справами.

.....? – Ще я
готувала їжу, читала і дивилася фільм, телефонувала подрузі.

.....? – Я
розмовляла зі Світлоною.

.....? – Так,
вона вчиться в університеті.

.....? – Вона
буде програмістом.

Вправа 3. Доповніть речення.

А) 1. Вчора я розмовляв
.....
..... (моя молодша сестра і мій старший брат). 2. Моя
подруга хоче бути (відома
акторка), а друг хоче бути
..... (досвідчений
програміст). 3. Сьогодні я зустрічаюся
..... (гарна дівчина). 4. Ми були в кінотеатрі
.....
..... (новий іноземний студент). 5. Школярі привітали вчительку
..... (Восьме березня). 6. Студенти привіталися
..... (свій викладач). 7. На виставці студенти
познайомилися (відомий художник).
8. Мій друг цікавиться (класична
музика), а я займаюсь

(художня гімнастика). 9. Туристи познайомилися
..... (стара Одеса).

Б) 1. Ми ходили в цирк..... (наш викладач). 2. Леся часто сперечається (цей студент). 3. Директор хоче поспілкуватися (твоя мати). 4. Ми потоваришували (ця українська студентка). 5. Нещодавно я познайомилася (ця гарна жінка і її маленька дочка). 6. На вечірці Богдан познайомився..... (наш іноземний друг). 7. Я вчилася в школі (її сестра). 8. Мій батько любить грати в шахи (твій батько). 9. Вчора я зустрів (ваш приятель) на стадіоні.

Особові займенники в орудному відмінку

Називний відмінок (1)	я	ти	він	вона	ми	ви	вони
Орудний відмінок (5)	мною	тобою	ним з ним	нею з нею	нами	вами	ними з ними

Вправа 1. Доповніть речення.

1. Я добре знаю Ігоря і Івана. Я навчаюсь разом
2. Сьогодні я іду в кіно. Хочеш піти
3. Зачекай, Марино, я хочу поспілкуватися
4. У мене є друг. Я познайомився в університеті.
5. Я давно не бачив свого брата. Сьогодні я хочу зустрітися
6. Мій молодший брат – гарний програміст. Батьки пишаються -
.....
7. Викладач привітався з
8. Діти добре підготувалися до уроку. Учитель був задоволений

9. У мене є бабуся. Я ніколи не сперечаюся
10. Ви йдете на збори? Можна і мені
11. Моя старша сестра погано вчиться. Батько незадоволений
12. У мого друга є сестра. Я хочу познайомитися

Орудний відмінок з прийменниками над, під, перед, за, між

Вправа 1. Доповніть речення.

1. Календар в аудиторії висить столом.
2. Річка була дорогою.
3. Гості сиділи столом.
4. Ми йшли лісом і полем.
5. Моя бабуся зранку ходить молоком.
6. Туристи відпочивали деревом.
7. Сумка лежить столом.
8. Телевізор стоїть диваном.
9. Студентка прийшла в бібліотеку підручником і словником уроком.
10. Маленькі діти граються домом.
11. У кімнаті столом висить картина.
12. Ранком містом летів літак.
13. Наш кіт любить спати шафою.
14. парком і будинком знаходиться кінотеатр.
15. Батько розповів цю історію обідом.

Вправа 2. Поставте питання до виділених слів.

1. За нашим будинком знаходиться дитячий майданчик.

2. Між цією будівлею та вокзалом знаходиться станція метро.

3. За будинком починаються поля.

4. Мій друг пішов до магазину за молоком і хлібом.

5. Мій молодший брат пішов до бібліотеки за книжками.

Орудний відмінок у значенні знаряддя дії.

Вправа 1. Дайте відповіді на запитання.

1. Чим ви пишете в зошиті?

2. Чим ви стираєте олівець?

3. Чим ви витираєте дошку?

4. Чим прасують одяг?

5. Чим ріжуть овочі?

6. Чим пишуть на дошці?

7. Чим їдять суп?

8. Чим їдять картоплю?

9. Чим наливають борщ з каструлі?

10. Чим чистять взуття?

Вправа 2. Доповніть речення.

1. Температуру виміряють (термометр).

2. Довжину виміряють

(сантиметр і лінійка).

3. Укол ставлять (шприц).

4. Диригент махнув (паличка).

5. Діти грали у футбол і розбили (м'яч) вікно.

6. Футболіст забив м'яч у ворота (голова).

Орудний відмінок в пасивних конструкціях

1. Лекція з історії України читаються
..... (цей відомий професор) кожну середу. 2.
Це повідомлення відправлено
(мій молодший брат). 3. Цей фільм створено
..... (відомий французький режисер
Люк Бессон). 4. Святкову вечерю замовлено
(мій батько) у великому ресторані. 5. Повідомлення отримано
(я) зранку. 6. П'єса Бернарда Шоу поставлена
..... (молодіжний театр). 7. Київ засновано
..... (Київ,
Щек, Хорив і сестра їх Либідь).

Вправа 1. Замініть активні конструкції - пасивними.

1. Першу музичну п'єсу маленький Моцарт написав у чотири роки.

2. Талановитий конструктор Сергій Корольов створив проект літального апарата у 17 років.

3. Цей теплий шарф Тетяна купила своїй матері.

4. Останній гол забив у ворота досвідчений футболіст.

5. Уроки малювання в цій школі проводить молода вчителька.

6. Цікаву книжку подарував брат сестрі.

7. Ці тести перевіряє наш викладач.

8. Ту цікаву статтю написала молода талановита журналістка.

Орудний відмінок іменників, множина

Називний відмінок Хто?/Що?	Орудний відмінок Ким?/Чим?	закінчення
столи <u>и</u>	стола <u>ми</u>	и → ами
студенти <u>и</u>	студента <u>ми</u>	
олівці <u>і</u>	олівця <u>ми</u>	і → ями (ми)
коні <u>і</u>	коні <u>і</u>	
музеї <u>і</u>	музея <u>ми</u>	ї → ями
герої <u>і</u>	героя <u>ми</u>	
плащі <u>і</u>	плаща <u>ми</u>	ж,ч,ш,щ + і → ами
товариші <u>і</u>	товариші <u>і</u>	
дядьки <u>и</u> (дядько <u>о</u>)	дядька <u>ми</u>	и → ами
санаторії <u>ї</u>	санаторі <u>ями</u>	її → іями
моря <u>я</u>	моря <u>ми</u>	я → ями
вікна <u>а</u> (вікно)	вікна <u>ми</u>	
прізвища <u>а</u> (прізвище)	прізвища <u>ми</u>	а → ами
імена <u>а</u>	імена <u>ми</u>	
знання <u>я</u>	знання <u>ми</u>	пн+я → ями
курчата <u>а</u>	курчата <u>ми</u>	а → ами

маля <u>т</u> а	маля <u>т</u> ами	
книг <u>и</u>	книг <u>а</u> ми	и → ами
сестр <u>и</u>	сестр <u>а</u> ми	
плос <u>т</u> і	плос <u>т</u> а <u>м</u> и	ж,ч,ш,щ + і → ами
ноч <u>і</u>	ноч <u>а</u> ми	
кастр <u>у</u> лі	кастр <u>у</u> л <u>я</u> ми	і → ями
бабус <u>і</u>	бабус <u>я</u> ми	
Мар <u>і</u> ї	Мар <u>і</u> я <u>м</u> и	її → ями
аудитор <u>і</u> ї	аудитор <u>і</u> я <u>м</u> и	

Вправа 1. Доповніть речення, використовуйте подані слова.

- Через три роки мої друзі стануть
.....
... (інженери, лікарі, вчителі, музиканти, співці).
- Усі його сини працюють (менеджери).
- Ці хлопці хочуть бути (військові та моряки).
- Ці дівчата мріють бути
.....
...(акторки, письменниці, лікарки, учительки).
- Моя сестра вчиться (педагогічний університет).
Вона ще в школі мріяла стати
(шкільний вчитель).
- Мої старші брати стали
(пілоти). Вони з дитинства цікавилися
(моделі літаків).
- Викладач задоволений (відповіді)
своїх учнів на екзамені.
- Дітям подобається малювати
..... (олівці, фломастери, фарби).
- Китайці, японці і корейці їдять (палички), а українці
їдять (виделки і ложки).

Вправа 2. Напишіть подані речення у майбутньому часі.

- Його батьки – пенсіонери.

2. Ці дівчата – музиканти.

3. Мої брати – студенти.

4. Мої товариші – артисти.

5. Її сестри – співачки.

6. Мої сестри – лікарки.

7. Твої молодші брати – будівельники?

8. Мої шкільні подруги – продавці.

Вправа 3. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: Чому Жан і Абдель вчаться на фізичному факультеті? – Вони хочуть стати фізиками.

1. Чому Мухаммед і Мустафа вчаться на медичному факультеті?

2. Чому Сашко і Павло раніше вчилися на філологічному факультеті, а зараз вчаться на факультеті журналістики?

3. Чому Марія і Лейла після медичного училища пішли вчитися в медичний університет?

4. Чому студенти вашої групи багато займаються музикою?

5. Чому ваші син і дочка вчаться в консерваторії?

6. Чому Жак і Ферхат вивчають економіку?

7. Чому Демет і Олена вивчають іноземні мови?

8. Чому Мелік і Ахмед вивчають програмування?

9. Чому Самір і Томас вчаться на хімічному факультеті?

10. Чому Надія і Наталя вчаться в педагогічному університеті?

Вправа 4. Доповніть речення, використовуючи слова в дужках.

А) 1. Іван зараз розмовляє
(брати і сестри). 2. Джон товаришує
(однокурсники). 3. Анна завжди радиться
(батьки). 4. Студенти на вечорах знайомляться
(різні люди). 5. Я часто сперечаюся
(приятелі) щодо політики. 6. Викладач привітався
(учні). 7. Мій дядько іноді грає (діти) футбол.

Б) 1. Мій друг познайомив мене зі своїми
..... (батьки, брати і сестри). 2. Вчора я

розмовляв про навчання
..... (мої батьки, старші брати). 3. Мої друзі займаються
..... (різні види спорту). 4. Іноземні
туристи цікавляться
.....
..... (історичні місця,
старі будівлі, пам'ятники, музеї, театри). 5. Іноземні студенти зустрілися
.....
..... (відомі письменники,
артисти, науковці, музиканти). 6. Цей професор керує
..... (наші курсові і
магістерські роботи). 7. Моєму молодшому брату подобається малювати
..... (кольорові олівці). 8. Мій брат
багато займався перед (останні
важкі екзамени). 9. Кожний народ пишається
..... (свої відомі й талановиті люди).
10. Між (ці країни) давно існують торгівельні
зв'язки.

Вправа 5. Напишіть слова, подані в дужках, у множині.

1. Ми фотографувались з (відомим артистом)
..... 2. Я була в театрі з (моєю новою подругою)
..... 3. Мої старші брати
працюють (шкільним вчителем).....хімії та
фізики. 4. Ці китайські студентки хочуть бути (гарним музикантом)
..... 5. Ми їздили на екскурсію з
(нашим викладачем) 6. На
зборах групи студенти зустрілися з (відомим професором)
..... 7. Жак часто грає у футбол із (своім
старшим братом) 8. Журналісти
розмовляли з (новим чемпіоном світу)

..... з футболу. 9. Світлана багато займається (іноземною мовою)

10. Викладач завжди вітає студентів з їх (національним святом)

.....

Вправа 6. Напишіть речення поставивши виділені слова в однину.

1. Студенти ходили на екскурсію в музей західного і східного мистецтва зі своїми викладачами.

2. Відомий спортсмен зустрічався з гарними журналістами.

3. На студентському концерті ми зустрілися з відомими поетами і письменниками.

4. Моя мати мріє, щоб мої сестри стали гарними лікарями.

5. Мій батько хоче, щоб мої брати стали гарними архітекторами.

6. В кінотеатрі ми зустрілися з нашими друзями.

7. Я часто розмовляю по Скайпу зі своїми братами і сестрами.

8. Марія живе поруч з новими будівлями університету.

9. Я був на виставі зі своїми новими приятелями.

10. Журналіст спілкувався з українськими чемпіонами.

Вправа 7. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Тетяна запросила в театр своїх друзів – Тетяна піде в театр зі своїми друзями.

1. Ігор запросив на шкільний вечір своїх батьків.

2. Турецькі студенти запросили приятелів на свій національний вечір.

3. Викладач запросив китайських студентів в Одеський театр опери і балету.

4. Ганна запросила на виставу про Буратіно своїх маленьких племінників.

5. Ми запросили на спортивне свято усіх дітей нашого будинку.

6. Дмитро запросив на футбол своїх друзів.

7. Надія запросила в кінотеатр на новий фільм своїх нових подруг.

8. Василій запросив на дачу за місто наших гостей.

9. Ці викладачі запросили своїх іноземних студентів на екскурсію.

Вправа 8. Допишіть речення, використавши подані в дужках слова.

1. Ми багато займаємося не тільки українською мовою, але й

.....
.....
.....

(українська і зарубіжна література, історія, закон України).

2. Наталя пригостила нас не тільки тортом, але й

..... (смачні пиріжки).

3. Мій друг займається не тільки тенісом, але й

..... (інші види спорту).

4. Цей професор цікавиться не тільки питаннями біології, але й

..... (проблеми медицини).

5. Міжнародні конференції організуються не тільки нашим університетом, але й (інші навчальні заклади).

6. Приятель прийшов до мене не тільки за домашнім завданням, а й за

.....
..... (нові підручники і словники).

7. Квіти в парку росли не тільки на клумбах, але й під
(дерева).

Вправа 9. Напишіть речення, поставивши виділені слова у множині.

1. Ці картини намальовані відомим українським художником.

2. Ці пісні написані молодим сучасним композитором.

3. Ця лабораторія створена старим професором і молодим науковцем.

4. Ці вірші перекладено арабською і турецькою мовами відомим перекладачем.

5. Ці контрольні роботи написані викладачем української мови.

6. Виставка цього художника організована міською бібліотекою.

7. Цей цікавий проект був виконаний молодим талановитим архітектором.

8. Операція була успішно проведена молодим хірургом.

Зміст

Вступ	3
Вводно-фонетичний курс	5
Місцевий відмінок	62
Знахідний відмінок	103
Кличний відмінок	153
Давальний відмінок	159
Родовий відмінок	201
Орудний відмінок	237
Зміст	266

Підписано до друку 01.09.2021. Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Гарн. «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 11.
Наклад 100 пр.
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
вул. Пантелеймонівська 34, м. Одеса, 65012.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.
Тел. 0949464393, 0487431393 e-mail – 7431393@gmail.com